

mortaliter peccauerunt. ¶ Secundo notandum quod veniale peccatum committitur quatuor modis. Primo quando committitur aliquid primum quod in se est veniale, nec est preceptum dei nec unum de septem peccatis mortalibus ut loquendo unum verbum ociosum sine causa. Quot talium verborum locutus es sine causa et necessitate tue vite quia de omnibus his rationem redditurus es in die iudicii. Unde Matth. 12. De omni verbo ocioso. Quid autem sit verbum ociosum declarat nobis beatus Gregorius in moralium di. Ociosum verbum est aut quod ratione iuste necessitatis aut intentione pie utilitatis carum. Item comedendo ultra puram necessitatem quod tamen vix etiam a bonis et perfectis tenetur, sic quod in nullo excedat limites pie necessitatis. Item dormiendo ultra necessitatem. Item bibere sine causa. Item ridere iocose. Item cogitationes vanas habere, et sic de alijs. Secundo propter imperfectionem facti: sic primi mortis, quod alias quando perfecti essent: esset mortale. Sic videre mulierem cum libidine et delectatione tamen propter rationem. Item irasci ad prope trahendum vindictam: tamen sine deliberatione. Item gaudere de adversitate aliorum et dolere de prosperitate: et tamen non deliberatione. Item quando ratio advenit: tunc resistit talibus et expellit. Ergo quando cumque aliquid quod in se est peccatum mortale fit ita subito sine deliberatione rationis sic quod actus ille est ita imperfectus quod sic fit pro subito mortis, sicut omnes subitum mortis quod sic perveniunt rationes qualiter cumque et de quibuscumque fiat sunt solummodo venialia. Tertio propter penitentiam et sic per accidens ex mortali fit veniale: non quod illud peccatum in se mutetur: sic quod hoc quod est mortale fiat veniale. Sed illud peccatum mortale iam taliter est veniale consecutum quod obligat ad penam non eternam, sed temporalem que debetur veniali. Item dicit Ambrosius. De peccato per penitentiam fit veniale. Et hoc sic dicitur veniale ex euentu et per accidens sed quod pena eterna que debetur peccato mortali mutat in penam transitoriam que debetur peccato veniali. Quarto committitur peccatum veniale propter

erroneam scientiam: sicut antea est dictum de mortali. Quia quod aliquid reputaret peccatum veniale quod nullum esset peccatum, et super hoc faceret: veniale committeret.

¶ De damnis venialium peccatorum

Deccata venialia cavenda sunt a devotis hominibus quantum possibile est, et hoc propter septem rationes. Primum damnum est quod ad penam obligant: non autem determinate et precise obligant ad penam eternam vel purgatoriam vel penitentis satisfactionis: sed ad aliquam illarum penarum. Quoniam secundum forum penitentis ecclesie satisfacit homo leuiter, sed secundum forum purgatorij punietur gravius, quia graviores penam in purgatorio sustinebit pro uno peccato veniali quam beatus Laurentius sustinuit in craticula. Hoc multi homines parum curant quod tot venialia committunt et augmentant super se. Sed secundum forum inferni gravissime punietur: quod eternaliter.

¶ Queritur utrum in inferno etiam puniantur venialia? Respondeo quod prius locus est hic in mundo vel in purgatorio ubi venialia puniuntur, sed infernus proprie est locus ubi mortalia puniuntur, sed quando in mortalibus peccatur moritur quis: tunc venialia eternaliter puniuntur in inferno cum mortalibus. Sed minor est pena pro veniali in inferno quam pro mortali. ¶ Secundum est quod peccatum veniale animam maculat. Et ponatur tale exemplum, quod dicitur gregetur aliqua hinc imago depicta intantum quod videri non possit, alia vero obscuret ut videri quidem possit: sed non plene discerni. Et ideo propter talem differentiam dicit Gregorius, quod veniale obscurat: mortale obtenebrat. Augustinus in libro de vita christiana dicit. Anima in peccato pseueras nigrior est coruo: hoc intelligitur de mortali peccato, sed veniale tamen maculat. ¶ Tertium est, quod minuit feruorem charitatis sicut aqua ignem, licet non extinguat feruorem, tamen illum temperat. Et quanto plura venialia aliquis committit: tanto plus minoratur feruor charitatis. Aliquod notabiliter quando dicitur peccat

1.

questio.

2.

3.

De peccatis

feruorē z tepescunt Et ratio est. quia venialia non curant dimittere. **Uñ Aug^o.** sup iohem. Minute sunt gutte que tamē simul multa flumina implet. **Hortale** peccm extinguit totā charitatē. h veniales charitas se mutuo compatiuntur z veniale solum opponit feruori charitatis. **¶ Quartum** est q̄ potentias anie in bonis opib⁹ lassat. sicut qñ cuiq̄ ponitur onus sup on^o: min⁹ erit p̄mp⁹ ad ambulandū sicut equus onust⁹. **Uñ Aug^o.** super iohem Minute sunt gna arene: h si multa arena ponat p̄mit atq̄ opprimit. Potentie em̄ rōnalis opatio est discernere. h p̄t aggrauatōem venialium nō ita dare distribuit bonorum z malozū differentiā. In signū hui⁹: boni z p̄fecti hoīes minima et̄ qñq̄ peccata discernūt. que imperfecti nō cognoscūt. **Uñ Greg^o.** in moral. li. xxxij. Quanto maioris lumen gratie quis p̄cipit. t̄to ampl⁹ rēp̄hensibilem se esse cognoscit. Hoc etiā p̄z ad sensum. qz in albo z mūdo panno etiā pua macula cognoscit. h in nigroz immūdo etiā vix qñq̄ notabilis z macula magna cognoscit. Sic ille est de p̄scientiā hoīs. **Lōcupiscibil⁹ em̄** potētie opatio est appetere bonuz quod cognoscit rōnalis h venialia aggrauant potētiā concupiscibilem q̄ non ita ardentē appetit bonuz eternū: ac si nullis venialibus esset aggrauata Irascibilis operatio est detestari malum. In signū huius p̄fecti v̄it qui habēt mūdas conscientias valde detestantur etiā parua mala. qd̄ imperfecti nō faciūt. **Uñ Hieronim⁹** in eplā. Mens ch̄o dedicata sic caue debet minora quō etiā maiora: sciens pro verbo ocioso reddendā eē rōem. **¶ Quintū** qz retardat a gloria: qz hō qui decedit. z posset statim post mortē volare ad celū: cogitur prop̄ venialia ad tempus in purgatorio expectare. Nunq̄ ei ab aliquo dei facies videbitur: donec soluat p̄ penas minimuz q̄drantem venialium peccoz. **Uñ dicit christ⁹ Da-**

thei. v. Non exibis inde donec reddas nouissimū q̄drantē. **¶ Oportet em̄** quem libet esse ita mundū an̄ introitū paradysi: sicut fuit in innocētia baptismali. **¶ Sed** endū etiā q̄ p̄ puis peccatis oportz hominē in purgatorio quandoq̄ diu purgari qd̄ in p̄nti facilius deieuit z breuiter. **¶ Exemplū** legit de sorore sancti Damiani q̄ p̄pter auditū vni⁹ cātillene de q̄ nō fuit cōtrita nec p̄fessa: nec egit p̄maz in p̄nti: de hoc fuit in purgatorio. xvij. dieb⁹: sicut post mortē reuelauit cuidaz hoī. **¶ Et ignis purgatorij ē** miro modo grauis pena. **Uñ Aug^o.** dicit Ignis purgatorius licet nō sit eternus miro modo est tamē grauis. **¶ Excellit em̄** oēm penā quā vnq̄ aliq̄s passus est in hac vita. nūq̄ in carne est tāta pena inuēta: licet mirabilia martyres passi sint tormenta. **¶ Et p̄pter nimiam acerbitatē** pene purgatorij videt eis tēpus tam longuz ibi eē. **Uñ exemplū** legit de duob⁹ fratrib⁹ religiosis q̄ se mutuo dilexerūt. et fideliter z multo tpe deo mutuo seruerūt. tādē p̄tigit vnū ex illis infirmari vsq̄ ad mortē. z sic cū esset in tali grauī infirmitate laborās: venit angelus dñi ad eū dicens ei se eē moriturū in breui. z tam diu deberet eē in purgatorio donec sibi vna missa legeretur: z q̄ cito sibi illa missa legeret z finiret: tūc deberet liberari a purgatorio z euolare ad celū. **¶ Tūc** illam visionē ille frater infirmus inuauit socio suo: rogās eum vt q̄ cito moreret sibi immediate vnā missam legeret. astringens eū p̄pter charitatē z fidelitatem quā ad inuicē longo tpe habuerūt. **¶ Et ille frater p̄misit se hoc facturū. z sei** quēti die de mane infirm⁹ obiit. **¶ Et ille** frater immediate se p̄parauit ad missas et lecta missa defunctus apparuit illi dicens. **¶ Infidelis frater** maledictō em̄ dā erga me bñ meruisses. **¶ Et ille. q̄re hoc** **¶ Et defunctus respōdit.** qz rogauit te cū adhuc viuerē q̄ immediate post obitū meum vnā missam legeres. **¶ h tu infu-**

delis frater iam me quasi p viginti an/ nos in magna pena torq̄ri pmisisti: nec tu nec aliqs fratrum meoz vnam missam in tam longo tpe legit. Tūc vniuers respō dit. In veritate dico tibi q̄ cadauer tu um adhuc nō est tumulatum. immediate postq̄ expirasti me ad missam disposui et iā a p̄mo finiui. Et defunctus. Si ira est tūc ppter acerbiteratem pene videt̄ mi hi hoc breue spaciu quasi. xx. annoz spa cū fuisse. Et tūc regratiabatur fratri z mi grauit ad celū. ¶ Sextū est. q̄ bona ce lestis glorie diminuit: nō q̄dem illa que debent iam z q̄ habemus ibi p merituz reposita. s̄ que deberent si venialia non fierent. qz medio tpe possent aliq̄ bona fieri quādo illa sūt: p que bona opa ce lestis gloria augmentaret. Itē post per petratiōem venialium oportet nos opa q̄dem cōuerture ad solutiōem h̄mōi de/ bitozū: p que etiam deberz nobis cresce re cumul⁹ eterni p̄mij. ¶ Septimū ē q̄ venialia sepe sunt occasio peccatoz mortaliū. z hoc cōtingit q̄rtuoz modis. Primo ex cōplacencia vñ Aug⁹. Nullum peccatū adeo veniale quod nō fiat mortale dū placet: nō idem act⁹ nume ro sed idem specie. Notandū q̄ quanto ē maior delectatio in peccādo: tāto ma ior pena debet illi peccato in futuro. vñ Apo c. xvij. Quantū in delicijs fuit tā tum dare ei de tormētis z luctu. Ergo ppter securitatē p̄fitendū esset quādo in aliquo peccato qd̄ s̄m se estimat venia/ le habuisses nimis magnā z excessiuaz cōplacenciā z delectatiōem. Et ergo re/ p̄hensibile est nimis cōplacenciā habe re in risibus z leuitatibz z in verbis ioco sis. z sic de alijs. nisi talia fierēt cā recre/ atōis. z moderate. quia s̄m Aresto. vij. Eth. Hō sp̄ indiget quādā delectatiōe quasi q̄dam recreatiōe ppter multos la/ bores q̄ sibi occurrūt. sed excessus in risi bus z leuitatibz p̄caueri debet. vñ Ba/ silius in hexameron Focus siue risus re missam efficit animam z negligentē er/

ga p̄cepta dei: nec delicta sua p̄t ad me/ moriam reuocare. s̄ obliuiscēs ea nec se instigat ad p̄nam z p̄tritiōem. z ita pau latim oibus bonis p̄uatur. Vñ etiam Bern. de p̄temptu mūdi. Cōpatit̄ dei filius z plozat. hō patit̄ z ridet. Secun do ex dispōne. qz p̄ frequentē lapsū in venialia disponit homo ad mortale Et s̄m hoc intelligit̄ illud Gregorij. Vitas̄ s̄i grādīa vide ne obruaris arena: s̄ di/ cit quia sepe de peccatis mīmis venit̄ ad magna. sicut de modica santilla sur/ git quādoq̄ magnus ignis. Eccl. xix. Qui mīnima negligit̄ paulatim defluit vñ Greg⁹. in pastoralī. Qui mīma pec cata d̄fleret deuitare neglexerit. a statu iusticie nō q̄dem repente s̄ paulatim et p̄ticularim cadit. Tertio ex p̄gressu qm̄ insurgit veniale: si nō p̄hibetur possz p̄ gredi vsq̄ ad mortale. nō q̄ ipm venia le in substātia fieret mortale. s̄ qz ex ipō veniali occasionat̄ progrediēdo fieret mortale. Istud patz ex p̄mis motibus q̄ inter venialia cōputant̄. s̄ qm̄ delecta/ tio p̄ualescit intantū q̄ consensus acce/ dit: iam peccatū est mortale z veniale sic q̄ duo sunt peccata. Aug⁹. in li. de pe/ nitētia Nullum est peccatū adeo puum qd̄ nō crescat neglectū. Quarto ppter p̄scientiā erroneā z nimis strictam. s̄ qm̄ aliqs teneret aliq̄d peccatū qd̄ est veni/ ale in se q̄ esset mortale z sic faceret. De hoc habet supra eodem. D.

¶ Quēstiones de peccis venialibz ¶ **Q**ueritur vtrū tenemur penitere de venialibus? Respondeo s̄m Tho. in q̄rto. dist. lxxvij. Cū d̄z aliquis ad aliquid teneri q̄dam necessi/ ras importatur. Necessitas aut̄ est du/ plex. vna absoluta. z s̄m hanc homo te netur facere ea sine quibus nō est salus et hoc modo nō tenetur ad peccati veni/ alis penitentiam. quia mortem ex hoc nō incurrit: nisi forte ex p̄temptu dimit/ tat. Alia nccitas est ex sup̄pōe alicuius finis. sicut aliquid dicitur cē nccētruz si/

ne quo nō possumus sine intentū conse/
 qui. z hoc mō necārium est q̄ homo de
 venialibz p̄mā agat: si ei remitti debe
 ant in hac vita. S; fm hoc nō p̄rie di
 cit̄ teneri aliq̄s ad aliq̄d. z ideo dicēdū
 est q̄ hō nō tenet ad p̄mā venialium
 nisi large sumendo. s. si ei in p̄nti vita re/
 mitti debeāt. **Utrū** veniale possit dimit
 ti voluntate manēte. Ad illud r̄ndeo fm
 Tho. vbi supra: nō p̄t tolli culpa nisi
 reordinet̄ voluntas. que reordinari non
 potest q̄dū in ip̄a deordinatōe manet.
 als eēt duo opposita simul. z ideo nul
 lo modo veniale dimitti potest q̄dū vo
 luntas ad illud manet. **Utrū** ad re/
 missionem venialis requiratur p̄tritiō?
 Respondeo fm Tho. vbi supra. Pec
 catū veniale nō remittit̄ q̄dū voluntas
 manet in illo: vt iā dictum est. Ip̄m au
 tem recedere voluntate ab eo q̄d p̄ius
 volebat est displicere ei q̄d voluit. Et
 talis displicētia q̄n est gr̄a informata di
 cit̄ dolor p̄tritiōis. Et ideo veniale sine
 p̄tritiōe tali nō dimittit̄. ergo p̄teri de/
 bemus de venialibz quoz memoriā ha
 bemus. z de oblitis in generali d̄ q̄bus
 nō recordamur. **Utrū** homo teneat̄
 confiteri venialia peccata? R̄ndeo fm
 Tho. vbi sup̄. Confessio ad hoc est ne
 cessaria vt penitēs satisfactiōem accip̄/
 at fm modū delicti: peccato aut̄ veniali
 nō debet̄ pena taxata. q̄ pena illa esset
 p̄portionata pene peccati mortalis. a q̄
 peccatū veniale in infinitū distat. Unde
 p̄ solā correctiōem interiorē peccatū veni
 ale remitti p̄t. Sed an semel in anno te
 neat̄ cōfiteri qui nō habet nisi venialia
 Dicūt q̄dam q̄ in hoc casu p̄pter p̄cep
 tum eccie tenet̄ venialia cōfiteri. Alij au
 tem dicūt: q̄ sufficit q̄ rēp̄sentet se sacer
 doti z se immunē a peccato mortali ostē
 dat. vt ad communionē admitti possit.
 Preceptū em̄ est ad obligādū illos qui
 habent aliqua que confiteri debent. vñ
 si aliquid p̄ gr̄am collatū esset vt a pecca
 to veniali immunis eēt sicut beate p̄gi

ni est collatū nō tenet̄ ad illud p̄ceptū.
Utrū peccatū veniale possit remitti
 sine mortali. R̄ndeo fm Tho. vbi sup̄
 pra. Remoto p̄ore remouet̄ z posteri⁹.
 nec posterius restituit̄ nisi priori restitu
 to. feruor aut̄ charitat̄ cui veniale oppo
 nit̄ est posterior ip̄a charitate. vñ q̄dū
 ip̄a charitas nō restituit̄. s. p̄ dimissiōez
 peccati mortalis: nec feruor charitatis
 reparari potest in qua reparatione cōsistit
 peccati venialis dimissio. z sic nō dimit
 titur ei veniale cui mortale nō dimittit̄.
 Et notandū q̄ differētia est inter dimis
 sionē peccati mortalis z venialis. q̄ vñ
 mortale nō dimittit̄ sine alio. ergo si de⁹
 remittit̄ tibi vñ peccatū mortale: tunc
 remittit̄ tibi om̄ia peccata tua mortalia
 etiaz si mille haberes peccata mortalia.
 Nō em̄ p̄t deus dimidiare gr̄am suā vt
 dimittat p̄tem: z p̄tez nō dimittat. Vñ
 dicitur Deut. xxxij. Dei p̄fecta sunt opa
 Et hoc quod legit̄ in euāgelio: q̄ torus
 hoīem saluū fecit in sabbato. vñ⁹. Lar
 ga dei pietas veniā nō dimidiabit. Aut
 totum aut nihil te lachrymante dabit.
 Sed vñ veniale bñ dimittit̄ sine alio:
 et rō est. quia nō habet cōnexionē ad in
 uicem ex p̄te auersionis sicut mortalia.
 q̄ in eis nulla est auersio a deo. s; chari
 tas manet. z gratia dei stat cum veniali
 peccato. sed nō cum mortali.
**Peccata venialia octo modis dimit
 tuntur.**

Venialia pctā p̄ que dimittunt̄
 et quot mōis? R̄ndeo octo mo
 dis. Primo p̄ p̄fessionem gene
 ralem q̄ fit publice cum multis. vt fit cō
 muniter post p̄dicatōem. z etiā als. Et
 ista cōfessio habet efficaciam ad remissi
 onem venialium ex tribus. s. ex p̄tritiōe cō
 fitentis. z ex humilitate confessionis. et
 go cū humilitate genua flectere debet̄ z
 caput humili inclinare quādo dicit̄ ta
 lem confessionē generalē. Tertio ex oīo
 ne sacerdotis q̄ dicit sup̄ populū. Dile
 ctas vestri ops deus. Ergo interim q̄

sacerdos dicit hanc orationem quilibet recol-
lecto corde deuote petere debet et desi-
derare hoc a deo impleri: quod sacerdos
dicat petat. Sic sicut intelligendum est
de illis qui dicunt confiteor cum sacerdote
ante missam. Secundo per deuotam pecto-
ris consensionem exemplo publicani qui per-
cutiens pectus suam dixit. Deus propitius
esto mihi peccatori. d. pe. di. i. Tres sunt
actiones. Tertio per aquam benedictam aspersionem.
de con. di. 3. Aquam sale. Aliqui
habent aquam benedictam in domo sua: ut
quocumque modo sepe peccant: ita et conuer-
so in delectatione veniale aquam benedictam
recipiunt: et laudabiliter bona est talium de-
uotio. Sciendum tamen quod aqua benedicta de-
uote recipienda est non irrisorie siue recipia-
tur a sacerdote: siue a seipso. Et vbi cum-
que in quacumque parte corporis tetigit homines
siue in manibus siue in facie hominis bonum est.
Attamen in facie hominis coiter recipitur. et hoc
propter dignitatem. quia est nobilior pars corporis
tamen et propter quinque sensus quibus sepe pecca-
uimus quod magis vigent in capite. Item bo-
num est habere aquam benedictam circa lectum: et as-
pergere de sero cum ea. Et maxime circa in-
firmos. quia sepe aspergendi sunt ad effugan-
da fantasmata demonum. ps. Contribula-
sti capita draconis in aquis. Unde in conse-
cratione aque leguntur valde notabilia verba
discedant omnes fantasmi in loco in quo asper-
su fuerit aqua. Exemplum huius legitur quod in monasterio
quidam laicus de nouo conuersus cum esset
in articulo mortis vidit totam domum re-
pleri de formibus personis rostratis. Qui
cum significaret custodi suo. ille intelligens
quod immundi spiritus essent fecit porrigi vas
aque. et ex ea asperxit totum locum. Et cum
hoc faceret: taliter clamare cepit Eya eya fac
quod facis. quia diaboli fugiunt summa ce-
leritate contendunt exire. alter in alterum
impingentes. Ille fortius cepit aspergere
re. et sic liberatus est eger a demonum infe-
statione. Queritur tamen aqua benedicta sit
sacramentum. Respondetur secundum Thome. Non. Sed est
sacramentale: quasi quedam dispositio ad

sacramentum. Unde dicitur in demonum nequitas: et
venialia: et omne quod effectum sacramentorum
impedire possit. Quid cum aqua benedicta
apponitur aque non benedictae. Respon-
deat secundum Thome. in. 4. dist. xij. Totum est
benedictum. virtutem que acquisita est aque
ex benedictione peruenit ad aquam additam. Si-
mile est oleo non secreto et. Quarto per con-
tritionem cordis. quod bonum est immediate pre-
teriri. quando aduertis te aliquod veniale commississe
Unde cassi. super ps. Ad dominum cum tribularer
dicit. Dominus nescit differre quem conpuncto
corde senserit sibi supplicare. Quinto per
orationem precipue dominicam. de pe. dist. 3. Quo-
tidianis. Unde Augustinus. De quotidianis leui-
bus peccatis sine quibus hec vita non di-
citur quotidiana oratio fidelium satisfacit.
Sexto per episcopalem benedictionem
et secundum quosdam etiam per sacerdotalem Ergo
manendum est in ecclesia usque ad finem misse. et
benedictionem quam sacerdos dat in fine mis-
se deuote suscipere debet unusquisque christi-
anus. Septimo per elemosynarum largiti-
onem. Unde dicitur in. 4. Peccata tua elemosy-
nis redime. Unde canis in quadagesima.
Abscondite elemosynam in sinu pauperum.
Sicut aqua extinguit ignem: ita ele-
mosyna extinguit peccatum. Unde ecclesiasticus. 3.
Sicut in sereno glacies: soluentur peccata
tua. Et addunt quodam per iniuriarum dimissionem
quod est elemosyna spiritualis. Unde habetur
Lu. vi. Dimittite et dimittentur. Octa-
uo per dignam eucharistie communionem. de
con. di. ij. Cum omne crimine. Et quodam addunt etiam
per extremam unctionem. extra de sacra vne-
ca. Unico. De his scriptis plus Confiteor tamen
do conspergo: ceterorum oratione Signo: edo.
dono. per hec venialia pono. Et non solum
per ista specialiter numerata. sed etiam per quodlibet
bonum opus delentur venialia. Et sicut dicit
beatus thomas de aquino doctor sanctus
Plurimum pauciora venialia per predicta re-
mittuntur secundum quod per hoc maiorum vel minorum feruorem
precipit. quod de pluribus vel paucioribus saltem im-
plicate contritionem contineat. Unde non oportet
per hoc semper omnia venialia dimittantur.

De superbia

Superbia detestanda est et fugiēda a quolibet hoīe. et hoc propter tria. Primo quia deo multum displicet. Et ratio huius est. quia superbia primam contumeliā deo inruit in primo angelo que ei illata fuit. Unde Tobī. 4. Superbiam nunquam in tuo sensu aut in tuo verbo dominari permittas. ab ipsa enim initium sumpsit omnis perditio. Item quia superbia deum impugnat in omni loco. omni tempore et in omni persona. Fornicatio autem nunquam aut raro in sacro loco committitur: sed superbia potius committitur in sacro quam in alio. tunc enim magis superbe idute cedunt mulieres quam ad ecclesiam vadunt. Ultra etiam sunt peccata quibus in principibus festiuitatibus homines abstinēt. sed superbia tunc maxime exercet. Vult etiam sunt persone que fornicari dedignarentur que tamen peccatum superbiere capiunt. Superbia enim latitat sub cinere et alio: in iuxta verbum beati gregori. Luz enim fuit christi omnia vitia superauit: adhuc habet pugnam superbia. Item superbus peccat directe contra deum. Ergo quantum ad superbia magis displicet deo quam contumelia quae infert ei cupiditas vel aliud vitium. Alia enim vitia deum fugiunt pervertendo se ad aliam creaturam ut cupiditas ad aurum et argentum. luxuria precipue ad delectationes que sunt in tali actu. et sic de alijs vitijs. Sed superbia vult sibi usurpare que sunt dei scilicet honorem et gloriam quam sibi soli suat. Unde Blasius meam ait dominum alteri non dabo. Et superbus. Ego mihi eam. et si non dederis usurpabo. Contra quod dicit apostolus. Hebre. 1. Nemo assumat sibi honorem. Idem. Soli deo honor et gloria. psalmus. Non nobis domine non nobis: sed nomen tuum da gloriam. Si autem humilitas dicitur deum specialiter honorare. Unde dicitur. Ecclesi. 3. Magna potentia dei solus et ab humilibus honoratur. Sic superbia specialiter modo deum inhonorat. et se ei opponit. Unde Job. 15. dicitur. Lucurrit aduersus enim erecto collo. Unde gregorius. Quia omnia vi-

ta fugiant a deo sola superbia se deo opponit. Item cetera vitia auferunt deo pauperes et ignobiles. Sed superbia auferit ei nobiles diuites et potentes. Et ideo superbi sumunt occasionem deum impugnandi. unde occasionem debuerunt sumere ei seruiendi. Ideo enim superbi contemunt deum. quia deus de bonis suis plus contulit illis quam quibusdam alijs. Et quia deus fecit eos gloriosiores: ipsi volunt eum ignosum facere. sed patet ex eo quia superbi non solum equales volunt esse deo. sed etiam superiores. Unde Bernardus loquens de illo. Thessal. ij. vbi dicit. et sit mentio de antichristo. Qui extollit et aduersatur super omne quod est deus: aut quod colitur. dicit sic Bernardus. Dico enim vobis quod non iste tamen: sed et omnis superbus extollit supra deum. vult enim deus fieri voluntate sua: et superbus sua: iam videtur equalitas. Sed vide mala proportionem deus enim in his que ratio approbat: sua vult fieri voluntate. Superbus pro sine ratione et rationem ergo deus superbum hominem vilipendit. detestatur. odit et abominatur. Ad primum pertinet illud gregori. Quanto coram hominibus fueris gloriosior: tanto coram deo et angelis eius eris vilior. Quia autem deus superbum detestatur habet amos. vi. vbi legitur. Iuravit dominus deus in animam suam dicit dominus exercituum. detestor ego superbia iacob. Et prover. viij. Arrogantiam superbia et viam pernam et os bilingue detestor. De odio pro quod habet dominus ad superbia et ad superbum. habetur. Ecclesi. x. Odibilis coram deo et hominibus superbia. Quia deo et hominibus est iniuriosa: Deo. quia usurpat sibi quod eius est. scilicet dominari. Homini pro quia vult eum sibi subicere que natura ei equalit. Item quia superbus omnibus inuidet. Unde augustinus. Superbia omnibus inuidet scilicet superioribus quia illis non equalit. inferioribus ne ei equalit paribus. quia ei equalit. Ergo merito odibilis est coram deo et hominibus superbia. Signum huius scilicet quod deus vilipendit superbos et detestatur. est hoc: quod deus superbos deponit et pauperes et mites loco eorum exaltat. Unde beata virgo maria dicit. Deposuit potentes de sede. et exaltat et cetera. Unde

Eccl. x. Sedes ducum superboꝝ euer/
tit: z sedere fecit mites p̄ eis. Hoc patet
p̄mo in lucifero de cuius electione sic di/
ctur. **Quo** cecidisti lucifer q̄ mane orie/
baris. vt habetur **Esa. i4.** Et **Luc. x.**
Videbaz sathanā quasi fulgur de celo
cadentem. **Ad** do aut̄ delectus est lucifer
p̄pter suam superbiam vt cum esset an/
gelus factus: factus sit diabolus. Et
cum esset nobilissima z pulcherrima crea/
tura. iam est vilior z deformior cunctis
demonibz. **Scd̄m** exemplū est in homi/
ne qui voluit esse sciens vt deus. z insci⁹
factus est vt pecus. **Unde** **Bern.** Pu/
ro iumenta dicerent si loqui fas esset. **Ec**
ce adam factus est quasi vnus ex nobis
Et **p̄s.** Homo cū in honore esset nō in/
tellexit cōparatus est iumentis insipienti/
bus. **Tertiu** in saule. qui cū hūilis esset
in regem sublimatus est. **Unde. i. regū**
is. Nonne cū paruus esses in oculis tu/
is: caput in tribubus israel fact⁹ es **Su**
perbo aut̄ fact⁹ a regno eiect⁹ est. **Und**
subditur ibidem. **Proiecasti** sermones
dñi: piecāt te deus nescis rex israel. et sic
de alijs. **Secundo** detestanda est su/
pbia. qz diabolus valde placet **Rō** est. qz
supbia est origo oīm criminū. **Uñ** **Isi.**
d̄ summo bono. **Principaliū** septē viciōrū
regina z mater est supbia. vñ maximuz
pcc̄m vocat. **Uñ** **p̄s.** Emūdabor a de/
licto maximo. i. supbia. dicit glo. **Sciē**
dū q̄ hoc viciū supbie habet se sicut rex
z regina viciōz. z ḡ coronam debet ha/
bere: ḡ maledictā **Uñ** **Isa. 28.** **Ue** co/
rone supbie. Et ad modū regis quādo
hoc viciū venit ad aliquem non venit so/
luz: sed adducit magnā societate viciōz
Uñ **Eccl. x.** **In**itū oīs pcc̄i supbia. q̄
tenuerit eā. adimplebit maledict⁹. i. vi/
cijs. vt dicit glo. interlinearis. **Qz** in oī
peccato inuenit̄ supbia. **Isid.** d̄ sum/
mo bo. **O**is peccās supb⁹ ē. qz faciēdo
verita p̄ceptu habet diuina p̄cepta qz si
cur sine charitate alie virtutes nihil sunt
ita sine supbia alia vicia nihil sunt. **Ab**

strabē supbiā z habeb̄ ḡram. **Quia** su/
perbis de⁹ resistit: humilibz aut̄ dat gra/
tiā. **Qz** cōuexū nō ē receptiū liquoris
alicui⁹. ḡ p̄cauz. **Itē** supbia signū ē q̄
diabolus suus distinguat ab alijs **Uñ**
legit̄ in **Job. 41.** de ip̄o. q̄ ip̄e est rex sup/
oēs filios supbie. Et **grego.** **Euidētissū**
mū signū reproboꝝ supbia ē: electoꝝ hu/
militas. **Cum** ergo quez quisqz habeat
dñz cognoscat sub quo rege militet. vñ
in magno timore z dolore debet esse q̄
se cognoscat eē supbū. qz est filius diabo/
li. **Uñ** **aug.** in ep̄la q̄dā. **Quē** supbuz
videris: filiū diaboli eē ne dubites. **Itē**
supbia ē velut q̄dā imago diaboli. **Uñ**
homo supb⁹ exp̄sse similis est diabolo.
Iuxta illud **grego.** **Apostate** angelo si/
milis efficiatur. duz hō hominibz similis
esse dedignat̄. **Ex** q̄ supb⁹ non potest
esse similis deo neqz sanctis. z refutat eē
similis alijs hōibz: tūc oportet. q̄ ha/
beat etiam aliquem sibi similez. z tal̄ est
diabolus. **Tertio** detestanda est super/
bia. qz valde nocet homini. qz puat ho/
minē oībz p̄tutibz z gratijs. **Ex** quo pa/
tet q̄ argumētuz supbie est subtractio
gratie. **Unde** **gregorius.** **Sicut** humi/
litas omnia vicia euacuat. om̄esqz virtutes
colligit z roborat. sic supbia om̄es
virtutes eneruat z destruit. **ḡ.** **Si** tibi coi/
pia. laus. sapiētia. formaqz decor. **In**q̄
nat̄ oīa sola supbia si comitef. **Item** bo/
na opera hominis falsificat. **Uñ** **aug.**
Supbia etiā bonis operibz insidiatur
vt pereāt. **Chrisost.** sup **Joannem** **Su**
perbia in nob̄ existente omnis vita no/
stra immunda fit. **Etiā** si sobrietatem
si virginitatem. si ieiunium z orationes
z elemosynam z quecūqz alia perfeceri/
mus. **Itē** supbia hominē excecāt. dec̄/
pit. z infatuat. **Unde** **Prover. xi.** **Ubi**
hūilitas ibi sapiētia. z econtrario. vbi
superbia. ibi stulticia. **Uñ** **Bern.** **O**m/
nis supbia stulticia. hoc patet **Qz** oīs
supb⁹ sibi ip̄i placet. vnde consequens
est q̄ ip̄e stultus sit. **Nec** est parua stulti

De peccato

cia ista q̄ sibi placet cum ip̄e deo angel
z hominib; displiceat. Aug⁹. Qui sibi/
ip̄i placet: stulto placet. Fr̄e p̄z stulticia
supbi in hoc q̄ ip̄e exaltatōem appetit q̄
fit ad ei⁹ maiorē p̄cipitatōem. **Uñ** **Isi.**
Qui em̄ extollit hūiliatur: z qui exalta-
tur: deicit. qui eleuat p̄sternit. q̄ inflat
allidit. De excelsa grauior casus est. d̄ al-
to maior ruina. **Uñ** cessante vita presen-
tu superbus descendit in infernū. z hūil-
aduolabit in celum. **Uñ** **Lu. i. 8.** **Q̄s**
q̄ se exaltat: hūiliabit. Sic fit de supbo
sicut de vase q̄n̄ p̄fringi d̄z q̄d eleuat vt
p̄fecti⁹ frāgat. **Uñ** puer. **i. 6.** **Uñ** ruina
exaltabit cor. Etia; q̄n̄q; non expectat
d̄n̄s vt solū in futurū hūiliet. s̄ eos etia;
q̄n̄q; i p̄nti hūiliat. dū se semp extollere
nitunt. **Uñ** de p̄s. Deiecasti eos dū alle-
uarent. Et hoc p̄z in anthiocho rege vt
h̄. **ij.** machabeorum. **ix.** q̄ se extollebat
a deo fuit em̄ deiect⁹ in p̄nti. vt i p̄mib;
q̄ in suo corpe p̄prio scaturierūt: z in fe-
tore suo miserabiliter defunct⁹ est. Si-
mile legitur in libro qui dicitur scala ce-
li. q̄ quidam diues multos excessit in su-
perbia z in ornatu sui corporis cōtra de-
um. qui etiā p̄pter suam sublimitatem z
superbiā loqui pauperib; hominib; z sim-
plicibus dedignabatur. Qui i breui di-
uino iudicio ad tantam cecidit miserā:
q̄ infirmatus se visitantib; responsū
daret se esse cattum. z etiā sub lector h̄
ch̄is abscondebat se sicut cattus. Et q̄n̄
docūq; admonitiones sibi fecerunt d̄ sa-
cramēto. de cōfessione: de p̄tritione. vel
etiā de quacūq; alia re interrogaret euz
nihil respondit nisi solum verbum. **Ego**
sum cattus. Et sic in tali statu defunct⁹
est sine viatico z sine om̄i penitētia. **Uñ**
in isto verificatū est illud dictū. p̄s: **Hō**
cum in honore esset non intellexit: cōpa-
ratus est iumentis insipientib; z similis
factus est illis. Ergo sequi debem⁹ bea-
tum hieronimū qui dicit in quadā epla
Nihil ita a pueritia vitare conat⁹ sum.
quēadmodū tūmētē aīm z erectaz ceruicē

cem. deī s̄ se odiū puocātē. noui em̄ ma-
gistz z d̄n̄m meuz in carnis humilitate
vixisse dixisse. **Discite a me. quia mitis**
sum z humilis corde. **B**

De speciebus supbie. z p̄mo
de interiori.

Superbia diuidit̄ in supbiā in-
teriorē z exteriorē. Interior autē
quattuor habz spēs. Prima spe-
cies est q̄n̄ aliquis credit se habere bona
sua a se sc̄z sanitatē corporis. honoēs di-
uitias. aux. argētū. domū. z cetēa sp̄na-
lia sc̄z gr̄am z virtutes z sapiam. z sic de
alijs. Illa est valde mala spēs. q̄ homo
vult eē quasi de⁹ suus. qz dicit apl's. qd
habes qd non accepisti. Et ch̄s. vt h̄
Joannis. **15.** Sine menihil potest⁹ fa-
cere. Et cū ne habetis nec scitis nec po-
testis. qz s̄m apl'm. non sumus sufficiē-
tes aliquid cogitare ex nobis. Ecce q̄
mendax est illa spēs. Sed si dices. **Ego**
laboraui p̄ illa re. Tūc ergo quero a te:
a quo habes illā fortitudinem z sapien-
tiā mediāte qua laborasti: nōne ab ip̄o
dō. Sed dices. quis ita fatuus est: q̄
crederet illa a se haberet non a deo. **Dī**
co q̄ isti licet hoc nō dicāt. tñ ostēdūt h̄
p̄ opa. quasi n̄ haberēt illa a dō. Simi-
li modo loq̄ndo dicit̄ d̄ aliquo q̄ nō cre-
dit eē xp̄m filiū dei. cuz nec terretur eius
cōminationib;. nec attrahit p̄missioni-
bus. nec p̄ceptis obtemperat. nec cō-
silijs acquiescit. **¶ Quattuor mōis dī-**
cūt superbi facere quasi bona sua crede-
ret habere a se z nō a deo. Primo q̄ntū
ad hoc quod gloriatur de bonis suis: z
iactat se de illis. **Uñ** apl's. **i. Corint.**
4. Quid habes qd nō accepisti. si autē
accepisti qd glar⁹ q̄si nō accepis. s̄ noli
gloriarī nec te iactare de bonis a deo t̄
bi collatis. quia h̄z potestatem p̄uādi
te illis bonis q̄n̄cumq; vult. Et qui hec
veraciter p̄cogitaret. nequa q̄ de bonis
sibi collatis se iactaret. Secundo quia
de bonis suis gr̄as deo nō agit. **Uñ** hō
ingrātus dicit̄ quasi nō agnoscere bene

ficiū acceptum. quia fiveraciter cognosceret se a deo accepisse: tūcratio dicta est sibi q̄ datori suo gratias ager. Et illud viciū est homini multum nociuū. quia obstruit ei fontem diuine misericordie.

Uñ Bernardus. Ingratitudo est v̄tus yrens siccans sibi fontem pietatis rorem misericordie ⁊ fluēta gratie. **Uñ de Breg.** Non est dignus dādis: q̄ nō agit gratias de datis. Tertio quia sibi ip̄i uiuit ⁊ non deo. **Uñ de cū supb̄ do** se subijcere ⁊ ei seruire rēnuīt: ipse bona ab eo accepta nō recognoscat: nisi recognitione uerboꝝ que ridiculosa est et contumeliosa. **Ridiculū** em̄ est q̄ dñs de⁹ solum inueniat in homine callifolia uerboꝝ. **Contumeliosum** et irrisoriū etiā ē dño. q̄ cū aliquis dñs suū fateatur: qui tamē ei seruire dedignat. **Aug.** d̄ uita christiana. Ille christi nō famulus: sed subsannator ⁊ irrisor est: q̄ eius se seruiū dicit. ⁊ sibi seruire dissimulat. **Modo** si quis ueraciter recognosceret se habere corpus cū omnibus membris et uitam suam totā a deo: utiq̄ ratio humana sibi dicitaret q̄ ei cū toto corpore cū omī uita sua seruire deberet. q̄ s̄m p̄phetaz Ipse fecit nos: ⁊ non ipsi nos. **Ergo** q̄libet christianus studere debet ut cū omni uita sua dño placeat. ⁊ nō huic mūdo **Uñ ap̄l's.** Si adhuc homib⁹ placere christi seruus non essem. **Quarto** q̄ de bonis suis non tribuit deo cū ip̄e ea requirit in paup̄ib⁹. **Aug.** de uerbis dñi. s̄mone. **42** De meo utiq̄ quero ait x̄ps da mihi reddam tibi. habuisti me largitorem. fac me debitorem. pauca mihi das. pluraytiq̄ tibi reddā. trena mihi das. celestia utiq̄ tibi reddā. **Tempa** lia das: eterna restituā. **Supbia** autez ista est ualde nociua homini cūz bona a deo recepit. ⁊ non se recepisse a dō recognoscat. **Alii** em̄ diuites se ad paupes haberent: si omīa ueraciter cognoscerēt se habere a deo que possident. ⁊ insup si ad remunerationez futurā anhelarent.

Uñ Petrus rauenneñ. **O** hō si hic p̄masurus es q̄ tua sunt hic reponas. si aut̄ illuc iturus es: cur ea hic relinquis. **Manus** pauperū est x̄pi gazophilaciū. q̄z quicquid accipit paup̄: x̄ps habet acceptū **Idem.** **O** hō quicquid p̄ pauperem trāsmittis in celū: deus vnū accipit ad centum. **Exemplū** de hoc q̄ elemosyna centuplū redditur a deo **Quodaz** tēpore episcopo quodā predicāte q̄ erogantes pauperib⁹ centupluz accipient. diues q̄dam hoc audiens: omnia q̄ habebat in manus ep̄i posuit. ⁊ episcopus ea pauperibus erogauit. **Illo** mortuo filij sui episcopum in causa illa traxerunt ad iudiciū bona paterna repertentes. **Qui** cum reddere nō posset inspiratum est illi sancto episcopo ut irent simul ad patrem. quo extracto de tumulo inuenērūt in manu eius cartā in qua erat scriptum q̄ non solum illa que in manu ep̄i scopi posuerat receperat. s̄ amplius centuplum. quod vidētes filij episcopū dimiserūt. **¶** **Scda** species interioris supbie quādo aliquis credit se sua dona habere a deo. sed pro meritis suis. **Et** hec mala ⁊ mendax supbia est. q̄z si habemus ex meritis tūc nō ex gratia. ⁊ sic talis supbia euacuat grām dei: ex qua dātur dona hominibus. **Item** talis liberalissimum largitorē reputat venditorē dum ea que dñs ei dat credit habere p̄ meritis suis. in quo deo magnaz irreuerentiam exhibet. **Item** magna est fatuitas illorū qui credūt habere dona pro meritis. cū homo nō sufficiat satisfacere deo de eo quod ei al̄s tenet ratōe creatōis. rōne passionis ⁊ redemptōis **Uñ Luce. xvij.** **Lū** feceritis oīa que p̄cepta sunt uobis: dicite serui inutiles sumus. quod debuimus facere hoc fecim⁹. **In** quib⁹ uerbis innuīt nobis q̄ bene operando qd̄ debemus soluimus ⁊ q̄ deo inutiles sumus: v̄l ad minus nos reputare debem⁹. **Deus** bonoꝝ nostrorū nō indiget. **Uñ p̄s.** **B**onoꝝ meorum nō

De peccato

indiges. Ergo cū oīa fecerimus fm oē posse nostrum: scilicet carnem z sanguinem nostrum z vires corporis z anie in fuitio suo consumendo. z insuper eum ex totis viribus diligendo adhuc inutilis serui sumus. quia totum tenemur. z quod debuimus facere solū fecimus. ergo qd habet nobis dare vlt etiā re gratia rī p seruitio nostro cū ei añ oē posse tenemur. mō nūq̄ fecim⁹ posse nostz. immo nec medium. quid ergo meruim⁹ nisi infernū cuz peccatis nostris. Nō meruim⁹ adhuc q̄ nos fecit z creauit. Quomodo tunc persoluemus ei q̄ nos redemit cuz amara sua passione. Ergo qlibet nostz dicere posset illud. ps̄. Quid retribuaz dño p omnib⁹ que retribuit mihi. Insuper q̄ in oculis nostris videntur merita: in oculis dei sepius sunt demerita. **Uñ** esa. lxiij. Quasi pānus mēstruate omnes iusticie nostre. **Breg⁹.** Sepe iusticia nostra ad examē iusticie dei deducita: iniusticia ē. z in conspectu iudic⁹ sordet qd fulget in estimatione operantis. Nullus ergo confidat de meritis suis. qz omne meritū nostrū cōsistit in passione christi et merito christi z in misericordia ipsius. **Uñ** Bern. Deū est meritum. misericōdia dñi. Idem Sola misericordia est que homines puenit z perducit. z subdit. Sibi multa de hac misericordia contraxerat dauid cum diceret. Misericordia eius preueniet me. et misericordia tua subsequetur me. qz misericordia tua magna est sup me. Et misericordia tua añ oculos meos ē. Et q̄ corripit me in misericordia z miserationib⁹ de⁹ meus aīa mea. **Hec ille.** **Tertia** species ē qñ aliqs credit se habere bonū quod nō habz vel ascribit sibi virtutes quas nō habet. z iactat se de illis q̄ nō habet. z nō vult habere mala que habz. In tali superbo est magna peruersitas. Hoc patet ex eo qz fm doctores n̄ ē mētiendū p conseruanda vita alteri⁹. Qz nō sūt suscipienda mala vt veniāt in de bo

na. h̄ omne mendaciū est peccatū. igit̄ zē h̄ multo peius est mētiri cōtra honores dei z salutem ppriam. **Uñ** ps̄. Perdes oēs qui loquunt̄ mendaciuz. Illud em̄ viciū vel illa supbia sp̄ ealiter p̄stat impedimētum gratie. **Primo** qz ip̄e nō petit eam cū credit se eā iam habere. **Secūdo** qz talibus deus nō dat libēter gr̄az. qz scit q̄ non sunt grati. qz credūt se añ habere: z sic quasi dñs pderet gr̄am suam si eis daret. **Bern.** Nūquid nō perditur qd datur ingrato. **Quarta** species est qñ aliqs in estimatione sua pponit se alijs z spernit alios. z vult solus videri laudabilis. z dolet q̄ etiam alijs laudant̄. z sic pponit se alijs. z hec magna iniquitas z peruersitas est. **Primo** ppter incertitudinē quam habz talis de bonitate sua vlt malicia aliena. **Eccl̄. ix.** Nescis homo vtrū amore dignus sit vel odio. **Et licet** hō p̄sentiat̄ certus essz de bonitate vel malicia aliena: finaliter tamē incertus est. licet em̄ p̄ximus tuus in p̄nti sit homicida vel iude⁹ vel sarracenus vel adulter. z sic de alijs. **Forssitan** in dei puidencia est de ordine cherubyn z seraphin. **Licet** z tu mō sis bonus. tñ in dei puidencia forte es iā inferni patibulo adiudicatus. **Et ppter** illā incertitudinem nō debemus nos p̄ferre alijs in estimatōe nostra. **Uñ** Bern. Nolite pparare maiorib⁹: nolī efferrī minorib⁹. Nulli em̄ te pponas: h̄ nec pparare presumas. **Deberet** em̄ se qlibet cōtempribilem reputare: etiā si aliqd bonū essz in eo. **Itē** p hoc q̄ quāto magis se aliquis appreciat tanto minus corā deo valet. **Exemplum** de hoc habem⁹ de saul. de quo legim⁹. i. **Regū. xv.** Cū esses puulus in oculis tuis caput in tribub⁹ fact⁹ es. **Et ecōtrario** cū magnus esset in oculis suis elect⁹ est de regno suo. **Sic** similit̄ mō dū homo in se est magnus: de⁹ in eo quodāmodo est puus. cū cōtrario modo oporteat esse. **Oportet** em̄ hoīem minū vt deus in eo crescat. iuxta exemplum

p̄toris d̄m. vt habet̄ Job. iij. Illum
 oportet crescere: me aut̄ minui. Quia il
 le q̄ se despiciat p̄ter deum: illū deus ap
 p̄ciat. p̄s. Lor̄ p̄tritu z humiliatū deus
 nō despiciet. Itē iniquus est q̄ p̄ximū
 suū vult iudicare in quo nō habz iudici
 um. z hoc est cōtra p̄hibitōez d̄m Da
 thei. vij. Nolite iudicare z nō iudicabi
 mini. Maxime cū nesciat qua intentiōe
 fecit. z vtrū ex surreptōe vel ex delibera
 tōe. vtrū ex ignorantia vel ex certa scia.
 vtrū a casu vel a p̄posito. vtrū ex vehe
 mētia temptatōis Si em̄ talis sapiens
 esset: z peccata sua maiora peccatis alio
 rū estimaret. cū melius agnoscat circum
 stācias peccata sua aggrauātes q̄ circū
 stācias q̄ aggrauant peccata aliena vel
 alioz. Vñ Bern̄. Qui p̄fecte seipm̄ ex
 aminādo intelligit: nullius peccatū par
 estimat q̄d nō sicut suū intelligit. Ho
 mini q̄ se p̄fert alijs. z q̄ de se solo habet
 bonā op̄inōnē. quādoq̄ ita accidit vt
 aman q̄ de se solo credebat q̄ a rege eēt
 honorāndus. cū tamē econtrario ex iussu
 regis erat suspēdēdus. Vñ Hester. iij
 Cogitāti in corde suo Amā q̄ nullum
 altum rex nisi seipm̄ vellet honorare zc̄.
 Et subdit̄ in fine capti. vij. Suspēsus
 est amā in patibulo q̄d parauerat mar
 dacheo. Mardocheus v̄o quē aman
 suspēdere voluit rex honorare p̄cepit. vt
 ibidē legit̄. Sic ille q̄ aliū iudicat quan
 doq̄ est p̄demnāndus. z q̄ ab eo iudica
 tur ad regnū sublimāndus est. Et sic pa
 tent̄ iste q̄ttuoz sp̄s supbie **D** Quō
 aut̄ he q̄ttuoz sp̄s supbie sint peccā mor
 talia hoc fm̄ Hermānū de schilditz ta
 limō patere poterit. Qui se eleuat z ex
 cellentiā appetit de non bonis q̄si de bo
 nis: estimās se bonū eē q̄d nō est: liquet
 q̄ peccat cōtra rectā rōem z cōtra veri
 tatē. z p̄ cōsequens facit id q̄d fm̄ gen̄
 suū est mortale. Et s̄l̄r eleuans se d̄ bo
 nis dei q̄si de suis venit cōtra charitatē
 dei nec deo vult subesse. quod est de suo
 genere mortale. Idē patz de eo q̄ bona

habita: nō de mera gratia dei s̄ suis me
 ritis accepta credit. Vñ ex genere suo
 istas sp̄s oēs istius motus sunt pecca
 ta mortalia. licet p̄pter p̄uentōem rōnis
 et carentiā p̄sensus volūtat̄is possunt eē
 venialia. In om̄i tamē hoīe istis moti
 bus ex plena deliberatōe inherēte. non
 credo q̄ alicui dubiū sit quin sint valde
 graua peccata mortalia z multo maio
 ra in his q̄ iā eam in habitū p̄uerterūt
 q̄ sic delectabilr̄ in his affectōibus ver
 sari frequētius p̄sueuerūt: q̄ quasi iā ex
 p̄temptu z irreuerētia dei in seipsis solū
 gloriari didicerūt. Per q̄d etiā patz fa
 cilit̄er questio. Quarta sp̄s est peccatū
 mortale ex suo genere: ex eo q̄ aliq̄s in se
 et nō in d̄no de bonis tā nō habitis q̄
 habitis vult gloriari singularit̄ inuidēs
 alijs de talibus bonis.

De supbia exteriori.

Supbia exterior in multis exer
 cetur. z hoc multiplicr̄ Primo in
 supbo habitu q̄ pōt esse culpa
 bilis ex q̄ttuoz causis. Prima causa est
 p̄ciositas. sicut q̄n hō excedit statum su
 um in p̄ciositate vestiū. vt quādo rusti
 cus vel ciuis vult habere tā p̄ciosas ves
 tes q̄ quondā suffecisset militi. z miles
 sicut comes. comes sicut rex. z sic d̄ alijs
 Et s̄l̄r de vxoribus intelligit̄: hoc erit
 peccatū. Vñ Greḡ. in omel̄. Hō quē
 dā erat diues. dicit. Sūt nōnulli q̄ cul
 pam subtiliū p̄ciosariū q̄ vestiū nō putāt
 esse peccatū. q̄d si culpa nō esset: nequa
 q̄ sermo diuinus tam v̄gilāter exp̄me
 ret. q̄ diues q̄ torq̄batur apud inferos
 purpura z bysso indut̄ fuisset. talia em̄
 p̄ciosa vestimēta nō q̄runt nisi ad inanē
 glam. s. vt quis honorabilior ceteris vi
 deatur. Vñ Greḡ. Q̄ p̄ sola inanē
 gla vestimentū p̄ciosi q̄rit̄ ip̄a res testa
 tur q̄ nemo vult ibi p̄ciosis vestibz indut̄
 vbi ab alijs nō possit videri. Et notan
 dū q̄ circa materiā vestiū multū defecit
 curiositas humana. Primo em̄ fuit ma
 teria vestis de pellibz. Vñ Bern̄. iij. Fe

De peccato.

ac deus ad eam et uxori sue tunicas pellice/
 as. Deinde processum est ad lanam quam leuior est
 quam pellis. Tertio est processum ad corti-
 ces herbarum sicut ad linum. Quarto ad
 stercoza vermium. scilicet ad sericum. Deinde ad
 aurum et argentum et ad lapides preciosos. quam
 preciositas vestium multum displicet deo. In
 signum huius legitur quod quod primitus inter rho-
 manos utebatur veste purpurea a fulmi-
 ne est percussus. et sic subitanea morte inter-
 ruit in terrore et in exemplum sequentibus. ne
 unquam aliquis audeat se contra deum superbe
 in preciosis vestibus erigere. Et etiam ta-
 lis preciositas vestium est reprehensibilis res-
 pectu corporis humani quod est de cinere
 et terra factum: et in terram et in cinerem re-
 uertetur. Unde Gregorius in omelia. Indignum
 est enim vili cineri fieri purpureum saccum. Et
 Bernardus de hoc in quodam tractatu de passio-
 ne dicit. Quid superbis terram cinis. quod
 veste nitida gloriaris. subter te sternunt ti-
 nea: et operimentum tuum erunt vermes. hec
 tua vestis erit. Item illi qui se exterius ornant
 preciosis vestibus siles sunt sepulchris de-
 albatis que exterius apparent hominibus pre-
 ciosa: intus sunt plena ossibus mortuorum.
 Unde Innocentius de vilitate conditionis hu-
 mane. Quid est homo preciose ornatus nisi
 sepulchrum foris dealbatum. intus autem ple-
 num spurcicia. hoc euidenter apparet in mem-
 bris nostri corporis. Unde Augustinus in quodam
 sermone. O homo si consideras quod per os quod
 per aures: quid per nares: ceterosque meatus
 egrediar: nunquam vilius sterquilinum inue-
 nisti. Cum sic nos ipsos attente consideramus
 quid sumus corpus sumus: tunc merito de pre-
 ciositate vestium erubescimus. **¶** Secunda
 causa est mollities vestimentorum. Contra
 hoc Johannes baptista qui in utero fuit sancti-
 ficatus. et nunquam aliquod peccatum mortale
 commisit. habuit duram vestem et multum aspe-
 ram. Unde Mathaeus. Ipse iohannes habe-
 bat vestem de pilis camelorum. ubi dicitur
 glo. Seruus dei non debet habere vestem
 ad decorem vel ad delectationem. sed tamen ad
 tegendam nuditatem. Unde christus dicit in

euangelio. ut habetur Mat. xi. Qui molli-
 bus induuntur in domibus regum sunt. Unde
 ex ista dictis apparet differentia inter servos
 christi et servos huius seculi. quia serui huius
 seculi querunt in vestitu corporis delectatio-
 nem et nitorem et mollitatem. Unde Bernardus. Mol-
 lia indumenta mollitatem anime demonstrant.
 Non enim curaretur cultus corporis: nisi prius
 neglecta fuisset mens inculta virtutibus.
 Sed serui christi tamen ad tegendam nuditatem
 vestitum querunt. Unde apostolus. i. ad Timotheum.
 vi. Habentes alimenta et quibus tegamur
 his contenti simus. immo seruis christi con-
 perit asperitas vestitum ad domandum ipsam
 carnem. Unde psalmus. Ego autem cum mihi
 molesti essent induenda me alio. scilicet demo-
 nes per infestationem carnis. Unde Bernardus
 super cantica. Christus qui non fallitur ele-
 git quod carni molesti es. Ergo vtilius
 illud et etiam magis eligendum. Et quisquam
 aliud docet vel suadet: ab eo tanquam a ser-
 uo ductore est cauendum. Tertia causa est ex-
 transeitas. quam scilicet aliquis vult habere ve-
 stes extraneas vestibus aliorum dissimiles:
 Et talibus minatur dominus. ut habetur Sopho-
 ni. Visitabo super principes et super filios re-
 gis. et super omnes qui induuntur sunt veste pere-
 grina. Vestis peregrina sunt isti varii mo-
 di et noue adinventiones vestium que ab an-
 tiquo non fuerunt. Hoc patet illis qui ante
 viginti vel quadraginta annos vixerunt.
 vel sexaginta quod tales nouitates et vani-
 tates et incisiones non viderunt quales iam vi-
 dent. Et de illis qui tales nouitates in-
 uenerunt vel adhuc nituntur inuenire. quia si-
 cut ille laudabilis esset qui nouam virtutem
 et nouum modum laudabilem viuendi
 inueniret. quia per hoc a deo et omnibus san-
 ctis eius honoraretur in celo. Et cum si pri-
 ceptus esset omnium merito illorum qui eum imi-
 tarent: et gaudium suum accidentale in celo
 augmentaretur propter hoc a quolibet ho-
 mine qui eum imitaretur. Sic per oppositum
 vituperabilis est ille qui nouum vitium inue-
 nit vel adhuc inueniet. quia ex hoc contra deum
 grauiter contra se committat. et reus erit omnium

peccatorum illorum qui eum imitantur. Et si dā
nabit tunc pena sua accidētalīs augmē
tabitur ei a quolibet homine qui eum imi
tatus fuerit in hoc vicio vsq; ad nouissi
mum diem. Si illi qui volunt habere
vestes diuersorum colorum rep̄hēsibiles sūt
Cuius rō p̄t esse. qz tales diuersi coloēs ī
lana ouium non inueniuntur naturaliter.
Si talium colorum dñs sic voluisset esse
lanam ouium: ip̄e potuisset depingē oues
sicut depinxit aues: et forte a p̄ncipio nō
fuit facta h̄mōi p̄ctura absq; curiosita
ter culpa. Legitur de vna virgine quaz
remordebat conscia sua de hoc qz habe
bat vestes alterius coloris q̄ naturalis
Allegans se qz ouis q̄ nunq̄ peccauit
erat contenta fuisset naturali colore: ipsa
p̄o que multū peccauerat p̄ciosiore vte
ret colore. Et in veritate cum hō vestes
mendicet ab oue. Iuxta illud verbum
Augusti. Quis mandatū euangelicum
implens de duabus tunicis dat vnaz nō
habenti. sufficere deberet homini men
dicanti color iste. qui sufficit oui elemo
synam largienti. Sup̄bus mendic⁹ est
cui non sufficit id quod sufficit illi a quo
medicat. **¶** Quarta cā est sup̄fluitas
Potest aut̄ illa sup̄fluitas esse triplex.
¶ Prima est sup̄fluitas in illis q̄ volūt
habere diuersa paria vestium. Et poti⁹ vo
lunt vestimenta a tinea comedī q̄ inde
xpm̄ in pauperibus indui. Unde Jaco.
vi. Agite nunc diuites plorantes. vlu
late in miseris que eueniunt vobis. di
uitie vestre putrefacte sunt. et vestimenta
vra a tinea comesta sūt. Aliq̄ h̄nt tot ve
stimētōrum paria quot sunt dies in septia
na. et pl̄a q̄nq; et pl̄es paupes sunt q̄ su
stinent magna miseriam victu et vestitu.
Bern̄: Clamant nudi. clamant fameli
ci et conquerunt nobis. fame et frigoē mi
serabiliter laborantibus. quid p̄ferunt tot
mutatoria vel extensa in p̄ticiis et p̄licata
in manicis. Quō tales diuites implet
doctrinā ch̄i qui dicit in euāgelio Qui
habet duas tunicas de tynam non ha

hent. Cum tales habeant. v. vl. vi. vl.
octo tunicas. et nemini quicq; dāt. Si
gnum est qz tales nō habeant verā cha
ritatem dei et p̄ximi. Unde. i. Joh. iij.
Qui habuerit sub az mūdi et videret fra
trem suum necessitatē habere: et clausit
viscera sua ab eo. quō charitas dei ma
net in eo. Secūdo mō cōsiderat sup̄fluitas
in illis qui volunt h̄re longas vestes
vt maiores videant. qd̄ vitiū iā multū
abundat in quibusdā viris q̄ pileos lō
gos deserunt in capitibus. calopedias ī pe
dibus. et vestes longas per trāz trahunt.
sic volentes adijcere ad staturā suā cubi
tum vñū Cū xps dicit in euā. vt habeat
Matth. vi. Quis vestis cogitās p̄t ad
ijcere ad staturam suā cubitum vñū Ite
eodē vitiū laborat dñe q̄ lōgas caudas
trahūt p̄ciosis vestibus terrā induētes p̄
se. et de nuditate in pauperibus ch̄i non
curātes. Cauda pulices colligūt: et pul
uerē hoibus mouēt. ch̄istū vero quem
in tot pauperibus conspiciūt nudū non
operiūt. Vultum est etiā rep̄hēsi
le qz cauda assumūt cū natura hoibus
caudā negauit. Sed miseri hoies eam
sibi assumūt. et in h̄ p̄tra ordinatōez cre
atoris faciunt qui eos sine cauda crea
uit. Quō si placuisset et vtile hoī fuisset
eundē hoiez cū magna cauda creāre po
tuisset. sicut vulpem. leonē. et cetera aīa
lia. Timēdū est talibus ne diabol⁹ in cau
dis q̄scat. Vñ legit̄ de q̄dā scō qz ipse
quēdā diabolū ridētē vidit: et q̄sūt ab
eo q̄re rideret. Qui dixit ei. Vidit sociū
meū eq̄tantē sup̄ veste cuiusdā m̄ieris.
q̄ dū traheret caudā: soci⁹ me⁹ cecidit in
lutū: et inde risi. Tertio mō sup̄fluitas ē
ī illis qui volūt habere capucia magna
et lata de quatuor vel sex vlnis. et manicas
longas in tunicis vsq; ad terrā depen
dētes. et in cisiones mltas et lōgas taz in
capucis q̄ in tunicis q̄b̄ oib; ē magna
et inutilis sup̄fluitas. Quis talis sup̄flui
tas nō est ad honorē dei. nec etiā p̄dest
ipsi homini nec corpi: qd̄ exinde aggra
o i

De peccato

uaf. nec aie q̄ ex i de maculae z deturpa
 rus. De quibz tñ oibz superflue expēsis
 siue in seipis. siue in filijs siue in suis vxo
 ribz districtā rōem reddituri s̄z i die no
 uissimo. S̄z diceret q̄re tūctales sic in
 utilit̄ expendūt talia bona in tali inuti
 li supfluitate. Rñdeo: vt honorabilio
 res z nobiliores estimēt z ab alijs ho
 norent. Vñ Innocēt^o d̄ vilitate z ditō
 nis hūane. Supbz aut̄ vt magnific^o vi
 deat. Satagit vestiri duplicibz. indui mol
 libz. p̄ciosis ornari. Tñ sciendū q̄ nobi
 litas taliū hoīm assimilatur nobilitati ca
 nū. Verbi gr̄a. Iste canis nobil^o noīaf
 q̄ h̄z lōgos crines z lōgas aures. Sic si
 mili mō tales volūt h̄re lōgas vl̄ mltas
 incisiōes i caputijs. z lōgas manicas in
 tunicijs vt nobiles videātur Contra q̄s
 dicit metrista. p̄. Nobil^o ē ille quē nobi
 litat sua vtus. Et vt p̄terea plus hono
 rent. Cōtra q̄s d̄t aris. 3. ethi. Honor ē
 p̄mū virtutis. Et h̄z eūdē aris. Virtu
 osus solus est honorād^o. Vñ d̄t i. 4.
 eth. Scdm̄ v̄itatē sol^o bon^o ē honoran
 dus hec quatuor iā dicta faciūt habitū
 rephēsilē. **S** **C** Supbia capitis et
 etiā criniū z maxie i mulieribz z etiā i viris
 mltū displicet dō. P̄tio p̄t magnā in
 gratitudiez. scz qñ volūt h̄re i loco illo cri
 nes ad contumeliā dei. vbi d̄s p̄ amoē eo
 rñ portauit spineā coronā. Ite n̄ solū ē
 ibi ingritudo magna. h̄ etiā p̄tēp^o dei
 valde em̄ deū p̄tēnūt q̄ capillos dō p̄po
 nūt. cū capilli videāt eē supfluitates ho
 mis sic z vngues S̄z heu p̄les mulieres
 faciūt crines suos deū suū. qz h̄ ab hoīe
 colit qd̄ p̄ceteris diligit. qz p̄les muliēs
 maiorē sollicitudinē h̄nt d̄ crinibz suis:
 q̄ de dō. z de his q̄ p̄tinēt ad salutē p̄
 priāz: sicut in ill^o apparet q̄ h̄nt crines ni
 gros volūt h̄re gilfos. dū h̄nt crines pla
 nos: volūt h̄re crispos: Et sic nō fecit il
 la brā peccatrix post p̄uersionē ad deū.
 sicut h̄z Luc. 7. Quē capillis caput sui
 tergebat pedes dñi. In quo apparet q̄
 nō intrān̄ amabat eos q̄ntū amāt dñe

nostre iam in mūdo vsuētes Ite p̄t mlt
 triplex malum. qd̄ inde puenit cum tam
 eis q̄ eoz p̄ximis d̄ facili malū p̄ouent
 at ex pulchritudine criniū. Crines enim
 mulieris sunt sicut quidam laquei qui
 bus fatui capiuntur. Vnde legitur Ju
 dith. 16. q̄ ip̄a colligauit cincinnos suos
 ad capiendum Holofernē Cincinni d̄i
 cuntur capilli depēdentes a capite mlie
 ris Sicut ei pueri laq̄os faciūt de pilis
 caude eq̄ne ad captēdas aues: sic diabo
 lus facit de pilis mulieris ad captēdos
 viros. Hoc p̄pēdere debent mulieres
 ille que discooperit capitiū incedūt vl̄
 etiā sic chousant. Vel etiā ille mulieres
 q̄ breuīa pepla h̄nt: vt retro capilli ap
 pareāt cū q̄b̄ heu diabolus mltas ani
 mas illaqueat. Ip̄is etiā mulieribz no
 cet pulchritudo criniūz. Accidit em̄ eis
 qñq̄ sicut legit̄ absolōn accidisse de mlti
 tudinez pulchritudine crinium eius.
 Quid at̄ ei acciderit legit̄ secūdo regum
 18. scz q̄ caput ei^o quercui adh̄ est. sic et
 illo suspēso inter celum z terrā mul^o cui
 insidebat pertransit. z veniens ioab in
 fixit tres lanceas in cor ip̄ius. Sic pul
 chritudini crinum adh̄ eret fatua mulier
 qñ alicui viro luxurioso adh̄ eret: qui per
 quercū designat. Querc^o em̄ fruct^o dei
 fert: quibz porci pascunt. z luxuriosi ope
 ra faciunt. quibus infernales porci dele
 ctant. Et veniens diabolus infigit tres
 lanceas in cor mulieris. P̄ma lāceavi
 tium supbie est. Secunda vitium male
 concupiscentie quo ad p̄imum. Ter
 tia est offensio diuina. z pena que debet
 eis in futuro. Item aliquē mulieres ali
 enos crines imponūt capiti suo. z h̄ ma
 gna est p̄uersitas quia volunt illud fa
 cere ad contumeliā dei: z damnum anī
 marum suarum. quod nullo modo fa
 cerent p̄pter honorem dei: z salutēz pro
 priam. Si iungeretur alicui mulieri p̄
 penitentia q̄ haberet per noctem vnāz
 manum alicuius mulieris mortue: nul
 lo modo vellet hoc facere. dicitz enim se

preterea amentem fieri. crines aut mulieris mortue vult habere ad caput suum in contumeliam dei. nec terretur inde. Et quandoque etiam crines talium mulierum sic appositi nudantur in presenti in confusione ipsarum. Unde accidit parisiis quadam generali processione quae quedam symea cuidam domine peplum cum alienis crinibus quos defererat coram toto populo abstulit. et turpis depilata ad modum corniculae depositis alienis plumis nuda remansit. Et in isto desudicio hoc accidit. Unde dicitur Esaie. 3. Decalua bit dominus verticem filiarum syon. Et Esa. xxxij. Ne qui predaris: nonne et tu predaberis depraedata fuerat domina illa mulierem mortuam crinibus. ideo merito symea eam depraedauit. quia eadem mensura remeriebatur ei. **De superbia** que exercetur a mulieribus in peplis multum displicet deo. quia peplum mulieribus debet esse materia humilitatis. Unde sciedum quod propter tres causas mulier debet habere velamen super caput. **Prima** ut in hoc ostendat quod priuatio in ea et ab ea incipit scilicet ab eua. que est mater omnium viuentium. Et ideo mulieres potius deferunt velamen quam viri. et precipue postquam a viris cognite sunt. Unde ecclesiasticus. 25. A muliere factum est initium peccati. et per illam omnes morimur. **Secundo** mulier defert velamen super caput suum: ut ostendat quod superiorior habet. scilicet vult suum. Quia secundum apostolum. 1. ad Cor. xi. Non est vir creatus propter mulierem: sed mulier propter virum suum. Unde Aristoteles. 1. polit. dicit. **Masculinus** naturaliter dignior est feia. Ergo ad hoc mulier habet velamen: ut se ream cognoscat et subditam. Unde ambrosius. Ideo mulier velamen debet habere ut scilicet ostendat subiectam viro. et quod per eam peccatio incepit. **Tertio** propter angelos mulier debet habere velamen super caput. Bern. In quibus diuersario. i. quis angulo reuerentiam exhibet angelo tuo nec audeas illo pante quod me pante audeas. Unde in quibusdam terris talis honestas et pudicitia est mulierum quod vix audeant coram propriis maritis discooperitis caputibus apparere. sed etiam in quibusdam terris hoc ei oppositum inuenitur. vbi mulieres maritate non solum coram propriis discooperitis apparent: sed etiam coram omni populo discooperitis caputibus chorizant. quod indecuis est maxime in mulieribus que sunt cognite a viris. sed virginibus scilicet. quia hoc est vniu de tribus signis fornicitatis. per que fornicitatis cognoscuntur. scilicet discooperitis caputibus incedere. ut patet in pluribus terris et regionibus. vbi talis modus seruatur inter virgines.

Queritur de illis que facies suas colorant utrum peccent mortaliter. Rndeo quod sic. Et hoc tripliciter contingit. **Primo** modo si hoc faciunt propter deceptioem primorum scilicet quod alliciunt eos ad concupiscentias illicitas. Unde augustinus. Non solum appetere: sed etiam appeti vellet criminisum est. Unde hoc ei plures tales reperiuntur que quibus nolunt concupiscere alios: volunt tamen concupisci ab alijs. et propterea facies suas ornant et colorant. quod tamen criminisum est. **Secundo** modo hoc faciunt in contemptum sui creatoris. Quamquam tales sic facies suas colorantes offendat deum potest apparere ex hoc quod valde videmus offendere peritos artifices quoniam aliquid presumit aliquid meliorare in operibus eorum. Sic etiam est dicendum de deo creatore omnium creaturarum. Unde ambrosius in hexameron. Deles naturam dei. si vultu naturali colore obnubilas: et exquisito robore profundas. Item tales similes erunt lucifero. quia volunt pulchriores esse quam deus omnipotens eos creauit. quod tamen omnipotentia sua potuisset eos ita pulchros creasse. sicut solem in splendore suo: si sibi placuisset: et eis utile fuisset. Et dum tales volunt habere exterius facies pulchras: interiorius sumunt facies diabolicas. contra illud. Ecclesia. iij. Non accipias faciem aduersus faciem tuam. **Tertio** propter nimiam complacentiam quam aliquae habent in pingendo et colorando facies suas. quia secundum augustinum hoc ab homine colitur quod preterea diligit. In his

1.

2.

3.

De peccato

gnū huius tales frequētius facies suas in speculis cōsiderāt an aliqua macula sit in eis. et si parua maculā dephēderint in se: statim lauāt et abstergunt eam sicut aiaz coīquinatā multis vicijs nō cōsiderāt: nec eā mūdare et lauare student. Et hoc ideo fit qz plus diligūt pulchritudinē faciei q̄ anime. S; dñs minatur talib; se sic colorātib; q̄ in futuro denigrabūtur. Juxta illud Joel. ij. Omnes vultus redigent in ollam: nunq̄ aliqua olla nec caldare aliqd̄ sic denigrabitur sicut facies talium denigrabūtur si sic morient. Un̄ etiā Bern̄. In quo at mēbro creator magis offendit: i eo peccator grauius torquebit. **R** Supbia q̄ exerceat in cingul; et corrigijs sericeis deauratis vel deargentatis ē multū reprehensibil;. Primo: qz supbia talium corrigiarū in loco humiliatōis est. Un̄ Michae. vi. Humiliatio tua in medio tui. Unde sicut supbia in paupere amplius displicet dō q̄ in diuite. qz paup̄ habet materiā humilitatis et quoddā rephēsium supbie. sic plus displicet deo superbia circa ventrē. vbi tāta materiā humilitatis ē q̄ displiceat in alia parte hoīs. Un̄ Bern̄. sup Dissus ē. Nā magnū est eē humilem in abiectiōe. magna p̄sus et rara virtus humilitas honorata. Idē. Humilitas beate marie v̄gis oēs humiliatōnē parue creature superauit qz maiorē materiā supbiendi habuit cū fuit mater dei. Sic supbia ventris supbia aliorū mēbroꝝ supat cū maiorē materiā humilitatis habeat. Itē cū saccus bono frumēto plenus cōpetent̄ ligat̄ est cū funeym̄ obuli: non modica fatuitas est ad ligandū saccū plenū immūdiā querere corrigiā sericā deauratā vel deargentatā. Et cū ad ligandū vas vitina p̄ciosa cōtinētia circuli lignei sufficiāt. patet qz multū p̄iculosum est circulos deauratos q̄rere ad ligandū vas vitinis. qd̄ abominatōez immūdiā plenū ē. Itē potest ostendi magna fatuitas hoīm or

natiū se p̄ciosis corrigijs. qz corrigie ille chare cōstāt eis. et n̄ p̄sūt: nec aie nec cor pori: imo deus in eis offendit p̄xim̄. Scādalizat ipsi etiā hoīes ex p̄derositate grauantur: ergo illa tria sequentia cogitare deberem;. maxie tales supbi qui se cingūt talib; cingulis deargentat; vel deauratis. Primo quō christus p̄ eis euz funib; stricta iudeis ligatus fuit quando in monte oliueti captus fuit. Et quādo ad colūnā ligat̄ et flagellatus fuit. et hoc ideo sustinuit vt hoīes a peccatorū vinculis solueret. Scdm̄ qz seipos ecōuerso vinculis peccatorū ligāt. cū se sic superbe cingūt. et se diabolo tradūt sic ligatos. Un̄ dicē p̄nt illud ps̄. Funes peccatorū circumplexi sunt me. Un̄ auḡ. de verb; dñi. Peccatū peccato addit. funē nectit cū quo liget̄. Tertio quō eoz manus et pedes in futuro ligent̄ cū in tenebras exteriores a iusticia dei p̄iciantur. **R** Supbia q̄ exerceat in sotularib; etiā valde reprehensibilis est. Primo qz fatuitas magna videt̄ eē querere pulchritudinem i calceis cū ad hoc calcei seu sotulares inuēti sunt. vt ipi inq̄nent̄. et per eos pedes ab iniquatione seruent̄. Sicut nec in radicibus arborū neq; in fundamentis domoz pulchritudo solet requiri. Sic nec in sotularib; deberet requiri pulchritudo. Secūdo. qz magna ingratitude est velle deferre supbiā i pedibus ipsius hoīs dum christus p̄ amore eius perforari voluit pedibus suis. Tertio quia superbia maxime in sotularib; rostratis diabolica videtur esse adinuetio cū non inueniatur aliqd̄ simile in rerū natura: nullū aīal est qd̄ i pede rostrat̄ hēat; si aliq̄ habeat i capite. Hoīes nō qui nusq̄ rostrum deberent habere volunt habere in pedibus. Similit̄ et strictura in sotularibus est magne fatuitatis tum quia deus offenditur in hoc. tum quia ipi pedes ab hoc comprimunt̄ et torquentur. Multi sunt qui non recipere pro penitētia talem stricturam pe

dum in calceis et crurum in caligis si confessor eorum eis hoc vellet iniungere. ut hoc sustinerent pro peccatis suis: et propter deum. quod tamen ipsi libenter et letanter sustinent pro diabolo. Et ergo pedes et manus talium in futuro ligabuntur. cum in tenebras exteriores projiciuntur. ubi suffragium omnium bonorum hominum in terris et sanctorum in celis privabuntur. Quia in inferno nulla credentur. Unde exemplum legitur in tractatu de septemplici amore magistri Humberti. quod quidam sacerdos pro matre sua mortua multum se affligebat frequenter pro ea celebrando et etiam orando. Quis quidam die celebraret pro ea: et desideraret aliquid scire de statu eius vidit eam in spora iuxta altare ibidem a duobus demonibus detentam et ligatam. Videbantur autem de capite eius prominere serpentes ignei tanquam capilli. et bufo super pectus eius circumcingens anterioribus pedibus collum eius. et igneas flammam in faciem eius spumans. et in manibus et in pedibus catene ignee quibus ligata erat. Et tunc dictum est ei. quod inutiliter oraet quia damnata esset. ideo quia mortua erat impenitens. hec autem patiebatur pro ornatu capitis et crinum et coloratione faciei. et propter denudationem pectoris et mammillarum. et propter ornatum pedum in solularibus. et manuum in annulis et humilimodivinitatibus et choreis. quibus vitam suam duxerat. Unde dicitur de talibus pomposis Matth. 22. Ligatis manibus et pedibus projicite eos in tenebras exteriores.

De damnis que confert superbus ornatus.

Superbus ornatus multum nocet multis. **P**rimo quod quilibet mulier superba pompose ornata peccat contra seipsum. quod decorum anime sue deturpat. et seipsum in anima mortificat. Hodo malus homo est ille qui se corporaliter occidit. quod tunc qui se totaliter in anima et in corpore occidit. Aug. Hods corporis necessaria est: mors anime voluntaria. Unde corpus mulieris peccatricis est sepulchrum anime mortue. Et ille qui se exterius ornans siles sunt sepulchris dealbatus: qui exterius hominibus apparet speciosa: intus vero plena sunt ossibus mortuorum. Unde dicit Christus in euangelio Matth. xxiii. Ne vobis scribe et pharisei hypocrite qui siles estis sepulchris dealbatis: qui a foris apparent hominibus speciosa: intus vero plena sunt ossibus mortuorum et omni spurcia. Insuper aufert ei remissionem peccatorum et orationem quam facit in ecclesia. non enim deus exaudit orationem quam facit mulier ita superbe incedens et ornata. Unde super illud. i. ad Timoth. ii. Non in tortis crinibus: de glo. Superbus habitus non impetrat. Hieronimus in epistola. Qua fiducia erigis ad celum vultum quem cognitor non cognoscit: potius est eis humiliter esse in domo quam superbe esse in ecclesia. Si aliquid mulier esset que in nullam ecclesiam irret in solemnitatibus: ipsa reputaret habere vitam hereticam. quod ergo de ea que facit quod deterius est. Quo talis mulier remissionem peccatorum suorum consequetur que in ecclesia deum offendit ubi placare debuit. **S**ecundo talis mulier peccat contra deum. Primo quod filios dei occidit per quibus ipse mortuus est. Et hoc fit totiens quoties aliquem bonum hominem ad peccandum inducit ut eam illicite concupiscat. Hodo cum quis alicui patri carnali occidit filium suum graviter offendit. quod tunc deus qui plus diligit filios suos quam pater carnalis. Secundo quia sanguinem ipsius denuo effundit. quod sicut de corpore humano sano non potest abscindi membrum sanum sine effusione sanguinis: sic bonus

De peccato.

homo in gratia existens nō p̄t abscondi per p̄ccm mortale a corpore mystico ipsius christi sine mystica effusione sanguinis christi. Unde Bern. in s̄mone. Nōne tibi videtur grauiorem ab eo christus sustinere p̄secutiōem qui suggestiōem maligna exemplo pernicioso. scandali occasione ab eo peruertit animas quas redemit q̄ a iudeo qui sanguinē illius fudit.

Tertio templum eius spūale incendit. quilibet enim fidelis templum est opespiritus sancti in baptismo dedicatus. sicut dicit glo. sup illud. 1. Cor. 3. Templum dei sanctum est. quod estis vos. Qui materiale templum incendit malus ē: et reputatur incendiarius nominatur. et ad papam post denuntiatiōem p̄ absolutiōne mittit. quid tunc qui spūale replus eius incendit qd̄ plus oibz templis materialibz diligit. quia illud in suo sanguine cōsecrauit. Ex quo patet q̄ntū deum offendit qui h̄mōi templū incendit.

Unde ps̄. Incenderunt igni sanctuarium tuū. etc.

Tertio talis mulier nocet angelis. Primo quia p̄uat eos et beatam virginem et oēs sanctos gaudio quod habuerunt in cōuersione illius peccatoris. Unde Luce. 15. dicit. Gaudium est angelis dei sup vno peccatore penitentiam agente. Bern. super cantica. Gaudent angeli in p̄uersione peccatorum salutem hoim̄ sicutentes. lachryme penitentium s̄t̄ v̄n̄s angelorū. Ex quo manifeste elicit. q̄ sicut letati s̄t̄ in p̄uersione illius peccatoris: sic econuerso tristatur cum ad peccatum reuertit. Unde Ambrosius. An non angelos ingemiscere vidimus: cum hō penitēs ad p̄ccm̄ reuertitur. ideo d̄r. 1. Cor. 11. Quis mulier debet h̄re velamen super caput suum propter angelos sc̄z ne offendat anglos occidēdo bonos homines quos ipi custodiunt. Item quia seruitur illi hōi exhibitum ab ipis angelis euacuatur. de q̄ fuitio dicit ps̄. Angelis suis deus mandauit d̄re. Item quia ruina ipsorum

reparari debuit p̄ talem hōiem p̄uersus a peccatis. quā reparatiōem illa mulier impedit q̄ illū ad peccandū inducat. Ex q̄bus patet q̄ talis mulier grauius offendit angelos.

Quarto tal mulier peccat p̄tra p̄ximos. qz est interfectrix fratrum suoz cū hōiem quēcumqz p̄ ornatū suū ad peccandū inducat. qz omnes sumus fratres. qz oēs habemus vnū patrē et vnā matrē. s. deū et mariā. adam et euā. vnā fidem. vnū baptisma. vnā patriā et hereditatē. s. celū. et deus req̄ret illas aīas a tali muliere in iudicio: et aīa ei⁹ erit p̄ aīabus illis. qz s̄m̄ leges. q̄ occasionem damni dat: d̄n̄um dedisse videt. Unde d̄r. Exo. 21. Si q̄s aperuerit cisternam et foderit et non operuerit eā: si ceciderit bos vel asinus in eā reddet d̄ns cisternam p̄cūm iumentū. Ubi d̄t glo. Cisterna aperit q̄n̄ mulier ornat: in eā nō operit bos vel asinus cadit q̄n̄ occasione pulchritudinis quā mulier incaute ostendit alii q̄s perit. Et in hoc casu aīa pereūtis de manu mulieris req̄retur.

Quinto diabolus placet talis mulier. qz diabolus vultur tali muliere tanq̄m gladio ad occidendum filios dei. Unde Hier. Gladius igneus est sp̄s et pulchritudo mulieris multū em̄ potēs est ad exurendū cor hominū. vñ Prover. 5. d̄r. Acuta q̄si gladius biceps Biceps autē gladius p̄ d̄cā pulchritudo ista. qz mulierē in qua dedit p̄ sup̄biaz: et ipos aspiciētes p̄ luxuriam. Item p̄ d̄cā gladius biceps. qz q̄n̄z corpi et anime est occasio mortis. Item diabolus vult talī muliere tanq̄m rethi. vñ Eccl. 7. Inueni mulierē morte amariorē. qz mors naturalis sepat aīam a corpore. sed mulier ornata sepat aīam a deo que est mors eterna. Sed p̄ subditur ibidē. Que laqueus venatorū est id est demonū: cū quo laqueo capiūt homines. ergo mulier ornata plena est laqueis a planta pedis vsqz ad verticē capitis. Unde exemplū narrat Esarius. qz sacerdos q̄dam vidit quādam mulierem

mulier
debet h̄re
velamen

varijs vestibus tectam. in cuius vestimē/
torum cauda quā post se trahēbat lon/
gissimam vidit multitudinē demonum
q̄ erant nigri vt ethiopes. pui vt glires
ere eachinantes: manibus plaudētes.
et sicut pisces in lagena inclusi saltātes.
Cōspexit hec sacerdos: eāq̄ stare iussit.
p̄lm aduocauit. 2 demones ne fugerēt
aduocauit. 2 vt p̄ls hoc videre posset p̄
abus obtinuit. Vidensq̄ mulier p̄pter
vestimentoꝝ supbiam se sic a demonibꝝ
delusam 2 derisui habitā: domū rediēs
vestimēta mutauit. 2 tā ip̄i q̄ alijs hec
visio facta est occasio humilitatis.

Superbi ornatu quādo
est peccatū mortale. **A**

Ornatus mulierū sūt 2 virorum
poteest esse mortale peccatum tri
pliciter. **P**rimo p̄pter intentio
nē. quedā em̄ ornant se vt ab alijs viris
concupiscantur q̄ a viris suis. qd̄ cōstat eē
mortale pctm̄: licet nō habeant volūta
tem consentiendū illis q̄ eas concupiscūt
Quia s̄m Aug^o. nō solum appetere sed
etiam appeti velle criminofum est. **U**n
de Chrys^o. in libro de p̄punctōe. Si muli
er se decorauerit 2 ad se visus hoīm pro
uocauerit: extremam vindictam sustine
bit. Alie vero dicūt sicut ille mulieres q̄
sunt in matrimonio p̄stitute q̄ iam se or
nant vt viris suis placeāt 2 sic custodiāt
se ab alijs mulieribꝝ. s̄ mētra est iniqui
tas sibi. hoc patz qz multe mulieres or
nant se potius qm̄ p̄deunt in publicum
q̄ quādo sunt cum viris suis in domibꝝ
suis. Item quādo viri sunt in remotis
locis. 2 vxores talium dicūt q̄ ornāt
se p̄pter maritos p̄prios ad p̄placendū
eos. sed deus qui cognoscit corda homi
nū sciat an sic sit: qui nullo modo decipit
Sed sciendū est s̄m sanctū Tho. secun
da secūde. q. clxx. q. mulier in matrimo
nio constituta licite potest operam dare
viro suo placeat ne p̄ eius contēptum
adulterium labatur Unde dicitur. i.
Eborinth. vij. **A**lter que nupta ē

cogitat que mūdi sunt quō placeat viro
suo Et ideo si mulier coniugata ad hoc
se ornat vt viro suo placeat hoc pot̄ fie
ri absq̄ peccato. sic tamen qnō propter
cōsuetudinē altarū mulierū cū q̄bus cō
uersatur. nec etiam ex affectu inordina
to p̄cedat talis ornatu. s̄ cum modera
tōe fieri debet. S3 mulieres q̄ viros nō
habent nec habere intendūt nō p̄nt absq̄
q̄ peccato appetere cōplacere virozū as
pectibus ad cōcupiscendum. qz hoc est
eis dare incensiuū peccandū Et si q̄dem
hac intentōe se ornāt vt alios prouocēt
mortaliter peccant. Si aut̄ ex q̄dam le
uitate seu etiam vanitate p̄pter quādas
iactātiā nec semp̄ est peccatum morta
le s̄ quādoq̄ veniale. Et eadem rō est
q̄ntum ad hoc de viris. hec ille. **S**e
cundo cum se ornant ex supbia s3 extol
lendo se super alios hoīes 2 contēndo
alios q̄ nō habēt talē ornatū vestiuū. vñ
Innocēti. de vilitate p̄ditōis humane.
Supbus aut̄ vt magnificus videat sa
ragit vestiri duplicibꝝ indui mollibꝝ pre
ciosis ornari. Hoc patz quia heu multū
homines ex supbia se ornāt vt excedāt
alios in pulchritudine. vel saltem nō ex
cedant ab alijs. vel ex amore vane lau
dis 2 vane glorie. vt dicat q̄ ip̄i sint pul
chri 2 honorabiles. Nō est verisimile q̄
tales homines charitatem dei 2 proxi
mi et proprię salutis habeant. quia ver
ba vane glorie chariora habent q̄ fra
tres suos. q̄ deum. q̄ propriam salutē
q̄ etiam eternam gloriā. Tales em̄
multū contēnūt eternam gloriā qui cō
p̄ponūt laudem 2 glām hominū. **L**ha
rius em̄ habent vt pulchri dicant q̄ vt
cōsequantur regnum eternum. qz Luce
xiiij. d. Om̄s q̄ se exaltat humiliabit.
et oīs qui se humiliat exaltabit **T**er
tio p̄pter nimiam complacētiā 2 amo
rem 2 sollicitudinē quam habent ad or
natu 2 pulchritudinē corpis. **T**an
tus em̄ p̄t esse amor ille 2 tāta p̄placētiā
q̄ erit pctm̄ mortale 2 quasi ydolatriā:

ut quoniam amor ille amoris dei superat. hoc enim ab homine colitur quod pro ceteris diligit. Hoc bene patet in illis qui omnem sollicitudinem appointunt quomodo corpus ornare possint. et sic tempus suum consumunt. Unde Chrysostomus in libro de punctura cordis. Nos tempus vite nostre consumimus expoliantes dominam id est animam diuersis proutibus et adornantes ancillas. scilicet corpus varijs ornatibus. Unde etiam dicit Augustinus de verbis apostoli sermone pluri. Corpore huius. id est exterioris hominis ornamenta quanto amplius appetunt tanto erunt maiora hominis interioris detrimenta quanto autem minus appetunt exteriora hominis ornamenta: tanto magis pulchris moribus homo interior adornatur. Ergo postponenda est nimia complacencia vestium quia propter hanc sola posset homo damnari.

Unde exemplum scribit Humbertus de septuplici timore. quod fuit quidam nobilis dominus in fratria que reputata fuit sancta in diebus suis cum adhuc viueret. Que cum semel esset rapta vidit quadam magnam comitissam que fuit ei familiaris. Et cum animam eius demones traherent ad infernum ipsa eiulando clamabat: heu me miseram quia satis casta fui et abstinens et elemosynaria: nec pro alia re damnor nisi pro ornamento vario que nimium dilexi et in quo mihi nimis complacuit: et sic curiali ornamento corporis mei proximis meis occasio malarum concupiscentiarum fuit. et sepius monita tam in sermonibus quam in confessionibus meis non cessavi. Quia propter nobilitatem reputabam mihi talia licere. et sic disparuit.

Quinq; debent cohibere superbum ornatum.

Ornatum corporis debent cohibere illa quinque. Primum dei ordinatio que vult ut in presenti tempore intendatur reformatio animarum. quia ad hoc specialiter fuit primus aduentus filij dei in mundum. In futuro vero vult ut fiat reformatio corporum. et ad hoc erit secundus aduentus. Tunc enim resurgent corpora sanctorum et gloriam suam habebunt que hic sine gloria fuerunt.

sed illa corpora que hic superbefuerunt ornata: a christo non ornabuntur. Verum. Cum dominus ad iudicium venerit non reformabit nisi quod humilitatis et abiectiois inuenierit. Unde apostolus ad philipp. iij. Saluatorem expectamus qui reformabit corpus humilitatis nostre. Secundum est quod ornatu iste tunc deficiet quando magis est necessarius: hoc est in morte hominis cum deo debeat homo presentari et angelis eius cum itur sit ad gloriam celestis regni Unde Ezechiel. iij. In die ista auferet dominus ornamenta calceamentorum et annulos aureos et lunulas et torques et monilia et armillas et mitras. Armillas vocat glosa ornamenta brachiorum. nec solum deficiet ornatu glorie: sed etiam commutabitur in ignominiam Et qui plus habuit de gloria: plus habebit tunc de ignominia. unde Osee. iij. Gloriam eorum in ignominiam commutabo Et Esaie. iij. Erip suauem odorem fetoris: et pro zona funiculum. pro crispanti crine caluicium. pro fascia pettorali dolicium. Tertium est vanitas ipsius pulchritudinis. de qua pulchritudine legit Prover. vi. Fallax gloria et vana est pulchritudo: mulier timens deum ipsa laudabitur. Vana dicitur pulchritudo quia cito videtur in nihilum: propter quod florem comparatur. In Esaia enim legitur. omnis caro fenus. et omnis gloria eius tanquam flos agri. Licet flores sint magne pulchritudinis: tamen cito parum amant pulchritudo illa. Rana quia cito pertransit. Sic parum amanda est pulchritudo corporis. quia cito amittitur ad minus in morte. Quartum est quod ipsa pulchritudo talis frequenter maledicta Unde Job. v. Vidi stultum firma radice et maledixi pulchritudini eius statim. Maledicta est pulchritudo hominis illius qui propter pulchritudinem suam damnabitur. Et perdidit enim homo illi qui fuit leprosus vel naso vel auribus mutilatus quam esset pulcher hic. Quintum est quod pulchritudo illius valde nocua est. quia nocet sibi ipsi. nocet proximis: deo et angelis. hoc patet etiam super eodem capitulo. Et hec dicitur super de

pbia interiori z exteriori in gñali.

De filiabus superbie. z pmo de iactantia.

Iactantia detestanda est. Pmo qz iactans se de bonis: grāz dei effundet. z opera bona perdet. Unde de. i. dicitur Eccī. 20. Gratia aut fatuorum effundent. De scdo dicit. Da ximus in p̄mone quodā. Non possum simul p̄vno eodemqz opere fauorē mū / di appetere z p̄mū celestis gl̄ie inde acquirere. Item greg. in moralib. Q̄ q̄ miserī sunt q̄ affectant laudes hoīm. et semet ipsīs dissipāt z fructū laborū suorū dūqz se ostēdere alienis oculis appetūt dānant qd agunt. Scdo. qz talis fert testimoniū de seip̄o. S ad talem p̄t dicit vere qd iudei dixerunt ad ch̄m mēda / āter. vt h̄z Jobis. 8. Tu de teip̄o testi monium phibes. testimoniū tuum nō est verum. In xp̄o cui hoc dicebat non habebat locum hoc dictū quia veracit̄ potuit de seip̄o testimoniū phibere Qz seip̄m nouit plene qd alij homines non possunt facere qz seip̄os plene z veracit̄ cognoscāt. Unde hylari⁹ dicit. Soli dō de se credendum est. quia se solus nouit Sed in alijs hominibus vez est qd d̄t ap̄ls. ij. ad cor. x. Non q̄ seip̄m cōmē dat pbatus est. sed quē de⁹ cōmendat. Tertio qui se iactat idolū seip̄m facit. seip̄m colens. z gl̄iam sibi p̄i attribuēs. que deo principalit̄ attribuenda ē Un̄ ap̄ls. Soli deo honor z gl̄ia. p̄s. Non nobis dñe non nobis: s̄ noī tuo da glo riam. **Q**uerit̄ vtz iactantia sit peccatū mortale: Pro quo sciendū. qz seip̄m iactare siue laudare potest cōtingere octo modis. Primo mō p̄pter bonā famā: vt scz homo possit seruare suā bonāz famā. sic se samuel laudauit postqz senuit coram filijs isrl̄. vt h̄z. i. Regū. 12 dices ad eos. Itaqz ouersat̄ sum corā vobis ab adolescētia mea vsqz in hanc diē. Ec ce p̄sto suz: loqm̄ d̄ me corā dño z corā sp̄o eius. vtz bouē cuiusqz tulerim aut

asinū. si quēpiā calūniat̄ suz. aut opp̄s si aliqū. Si de manu cuiusqz mun⁹ ac cepit̄ cōtemnā illud hodie. restitua m̄qz vobis. Et post subdit. Testis mihi est dñs qz nō inuenietis in manu mea qcqz mali. Sic simili modo cū quis in culpa tus est: in iuste vel etiā timeret inculpare in iuste: in tali casu posset seip̄m laudare ad conseruādam famam suā: qz crudel̄ est qui negligit famā suāz Simmo hō cū inculpat̄ iniuste: tenet̄ defendere suā bonam famā. z se excusare z oñdere innocē tiam suā. qz dicit̄ Prouer. 22. Melius ē nomē bonū q̄ diuitie mlte Un̄ Hu. de sc̄to victo. Non sufficit nob̄ vita sc̄ta: nisi sit z fama bona. Un̄ Aug⁹. Duo sunt tibi necessaria. scz cōscientia z fama **C**ōscientia p̄pter te. z fama p̄t̄ p̄ximū **S**cdo potest quis se laudare de bo nis suis propter subleuationē spei: sic se laudauit ezechias. vt habet̄. Esa: 38. vbi dicitur. Egrotauit ezechias vsqz ad mortem. z introiit ad eum esaias p̄ph̄a z dixit ei. Hec dixit dñs deus Dispone domui tue qz morieris tu z non viues. z conuertit ezechias faciem suam ad pa rietē z adorabat dñm z dixit. Obsecro dñe memento queso: quomodo ambu lauerim corā te in v̄itate z in corde p̄fctō z quod bonū est in oculis tuis fecerit̄. et fleuit ezechias fletu magno. z factus est p̄bū dñi ad esaiam p̄phetā dicens **U**adez dicit ezechie. hec dicit domin⁹. Au diuī oīonez tuā eyidi lachrymas tuas z ecce ego adijciam sup̄ d̄os tuos. xv. annos. z de manu regis assyrioz eruas te. z ciuitatē istā. Sic simili mō cum q̄s esset in maximis anxietatibz cōstitutus sine etiā in agone mortis: z de despera tione tēptaret̄: tūc posset q̄s in tali casu bōa opa sua ad memoriā reducere ne de speraret. Et cū ecōuerso homo d̄ elatōe z cōplacētia suūp̄ius tēptaret̄: tūc peccā sua eēt reducēda sic ad memoriā. vt sic humiliaret̄. Huic simile legit̄ d̄ sancto anthonio. cui diabolus dixit. Cū te ex

meh⁹ ē mē boni q̄ diuina multe:

20.

P i

alia ei elatoe mētē desidero. tūc tu te dep
 mis Lū te depmē volo tūc tu te exaltas
 Sciendū tū q̄ i āgustijis mortē hō maxie
 d̄z h̄e recursū ad diuinā misericordēz. Un̄
 Ambro. in hexamerō De diuinā misera
 tōe tūc sperandū ampli⁹ est: cum p̄sidia
 humana defecerint. Un̄ legit de beato
 Bern̄. Qui in merito passionis incātū
 confidebat. q̄ cum in infirmitate esset.
 q̄ndoq̄ sibi videret ante tribunal domi
 se p̄ntari. Et quō sath an multa p̄tra ip
 sum diceret. Respōdit regnū celoz du
 plia iure dñs meus obtinet. scz heredi
 tate p̄ris. z merito passionis. Altero ip̄e
 contentus. alterz mihi donat Ad hoc in
 inimicus cōfusus discessit. ¶ Tertio pōt
 q̄s se laudare ad gloriam dei z edificati
 onē primoz. Sicut fecit sanctus pau
 lus apl's Un̄ d̄t. i. Cor. xi. Estimo me
 nihil min⁹ fecisse a magnis apostolis.
 Item dicit in alio loco. Abundantius
 om̄ibz illis laboravi. Itē iactat se d̄ his
 que passus est. Un̄ d̄t. ij. Cor. xi. In
 labore z erumna z vigilijs multjs In fri
 gore z nuditate in mortibz frequenter. a
 iudeis quinquies quadragenas vna mi
 nus accepti. Ter virgis cesus suz. semel
 lapidatus. ter naufragiū feci. z sic d̄ ali
 is periculis q̄ ibi narrat in qb̄ fuit Hec
 beatus paul⁹ de se narrat: vt eos ad ro
 lerentiam z opatōem animat. Un̄ d̄t
 Cor. eo ca. Sustinetis inquit si q̄s in
 seruitutem vos redigit. si quis deuorat
 si quis in faciem vos cedit. Itē dicit ro
 manis ad roma. 12. Benedicite p̄sequen
 tibus vos. benedicite z nolite maledice
 re. Ergo talī intentiōe q̄n quis opa sua
 manifeste corā hominibz faceret. z q̄n
 q̄ de eisdem opibz bonis se laudaret. vt
 de⁹ ex hoc honorificaret: z primus edī
 ficaret non peccaret. Un̄ christus dixit
 in euāge. Math. 5. Sic luceat lux v̄ra
 corā homibz vt vi. o. v. b. z glori. p. z c̄
 Un̄ Greg⁹. in moral. Actio sit in publi
 co. intētio tū maneat i occulto ¶ Quar
 to modo cū q̄s se iactat p̄pter aliquē a /

ctum ventalis peccati: Sicut quando
 q̄s laudari vult eo q̄ venialiter in laude
 delectetur. Verbi gratia: vt cū q̄s se ia
 ctat de aliquo puo quod nō est p̄tra ca
 rritatem dei neq̄ p̄ximī tali intentione:
 vt sic bonus socius estimet. z noiet. et h̄
 est veniale peccatū. ¶ Quinto mō p̄p̄
 lucrum tpale z ex auaricia solent aliquē
 se laudare vt mercatores aliq̄ qui seipos
 cōmēdāt. z sic p̄ximos suos in emendo
 z vendēdo decipere intendūt. vel etiam vt
 aliq̄ hypocrīte qui se commēdāt p̄p̄ lu
 crum. Sciendū q̄ q̄n malus homo quē
 ostēdit se bonū z non est: z sic recipit ali
 quam elemosynā cū tamē nō indiget: te
 netur restituere in foro cōsciētie pauperi
 bus. vel vt mechanici faciunt: qui vltra
 modū suos labores z sua opa extollūt et
 cōmendant z labores z opa aliorū rep̄
 hendūt z vituperāt. q̄si nihil valeant: q̄
 uis etiā quādoq̄ meliora sint. quod cō
 stat esse contra charitatem p̄ximī Quia
 alijs facit qd̄ nō vellet sibi fieri. scz artes
 z opa aliorū vilipendendo. z tales graui
 ter peccāt. q̄ hoc nō procedit ex charita
 te: sed ex inuidia. Un̄ d̄t Aris. ij. topicoz
 Inuidus ē qui cōtristat d̄ p̄spitate bo
 nor. Idē dicit. ij. Rhero. Siles sili in
 uidet. si in hoc quo siles sūt vn⁹ excedit
 aliū. vn̄ figulus odit figulū ¶ Sexto autē
 quis se iactat in maleficijs suis. z tūc tra
 le est peccatū q̄le est illd̄ peccatū de quo
 se iactat. scz mortale vel veniale. Verbi
 grā sic cū q̄s se iactat de peccatione mulie
 rī vel de tactu illicito. vel etiam de actu
 luxurie. vel etiā de supbia. vel cōplacē
 tia quā habuit i chorifando z sic de ali
 is. Quia multū rep̄hensibile est et noci
 uū sic se de peccatis iactare. Unde gro
 gori⁹ in moral. Sūt nō nulli q̄ nūq̄ de
 flent qd̄ faciunt: sed etiā laudare z dese
 dere nō desistūt. Et nimitz cū defēditur
 culpa geminat. Unde etiā dicit aucto
 ritas Dupl̄ peccat q̄ se de crimīe iactat
 Sciendū. q̄ tam ille q̄ laudat alium in
 peccato mortali ip̄m in peccato p̄forat

do q̄ ille qui laudez q̄rit in tali peccato ambo grauit̄ peccat. Un̄ aug⁹. sup p̄s Duo sūt genera psecutorū. s. vituperatū z adulatū. Sed plus persequit̄ lingua adulatoris q̄ manus psequentis. Idez Adulatū lingue ligat̄ hoīes in peccat̄. Delectat̄ em̄ ea facere in q̄bus nō soluz metuit̄ reprehensō: sed etiā laudat̄ opator. Sed heu iam impletur illud dictū p̄s. Laudat̄ peccator in desiderijs suis zc. Quia supbia noīatur hōestas. auaricia p̄uidencia. astutia prudencia z sic de alijs. Sed q̄ sic laudant̄ decipiunt̄. Unde esa. 3. Popule meus qui te beatum dicunt: ip̄i te decipiunt. Ergo nō debemus nos iactanter laudare in malicijs nostris. nec gaudere de iniquitatibus nostris. de quibus dolendum est. nec velle honorari in his. in q̄bus merito deberemus verecūdari corā deo z omnibus hominibus. Un̄ Bern. Quid est magis p̄uersum q̄ letari cū malefeceris z in rebus pessimis exultare. ¶ **S**eptimo cum quis se false z mendacit̄ iactat sicut heu sepius contingit q̄ multi se iactant de his que nō sunt vera. z sic mētiendo querūt vanaz gloriam. Tūc fm̄ Hermānū deschilditz. Qñ verba tal̄ iactantie sunt in materia falsa: tunc p̄t esse mortale peccatuz v̄l veniale: sicut ea falsitas est de qua se iactat: vel mendacium de q̄ gloriā q̄rit in bonis opib⁹ suis. ¶ **O**ctauo cū q̄s se iactat z laudē q̄rit in suis opib⁹ hōis. Tūc fz her. d̄ schilditz Qñ p̄ talem iactatiā querit̄ gl̄iam quā p̄fert honori diuino vel sue salutis vel dilectioni p̄ximi tunc sic est p̄ccm̄ mortale. Sed tamen si quis se iactat de aliq̄bus z in eis gl̄iam querit. non tamen illā p̄fert honori diuino v̄l sue salutis vel dilectioni p̄ximi: etiā si inanem gloriā q̄rat. p̄t eē veniale. Et d̄ hac materia loq̄tur etiā z mḡr in cōp̄edio theologice p̄itat̄ dicēs Si laus q̄rit̄ p̄ opa p̄tutū. h̄ ē duplicif. Q̄ v̄l appetit̄ laudis p̄m̄ ḡit̄ opt̄ p̄tutuz tāq̄ in adēs. sicut p̄tingit̄ i cātū z p̄dica

tōe q̄nq̄. z tūc eē veniale ¶ **P**laus eē finis p̄ncipalit̄ p̄tutū opt̄ p̄tutuz z opanti. ita q̄ ibi p̄tutuat̄ finē vltimū. z sic ē mortale q̄ tūc inhēt̄ eiv̄t̄ finē vltio: q̄ aliq̄ possēt dānari cū hōis opib⁹ suis. s. q̄ p̄rio z p̄ncipalit̄ z finalit̄ itēderēt̄ laudē hūianam quā p̄ponerēt̄ dō z p̄p̄saluti. Exēplū ē euāge. d̄ phariseo. Lu. 18. q̄ decias dedit. z duos dies i hebdomada ieiunauit: z tū cū his p̄meruit ifernū q̄ de his bonis opib⁹ se iactauit. z i eisdē vanā gl̄iaz q̄sūt. Sciēdū est q̄ hō possēt amittere mercedē suā si se iactat̄ d̄ hōis opib⁹ suis. et si mortalit̄ n̄ peccat̄ Nec ille. Ergo p̄culosū ē: z malū valde aliq̄ se iactare z laudari velle i hōis opib⁹ suis. Un̄ Isidor⁹ d̄ sūmo bono. Qui h̄ de bono laudari appetit̄ sp̄em p̄dit̄ z gl̄iaz mercedis i futuro n̄ recipiet. Itē Chruso. sup Matth. Q̄ insipit̄s q̄d tibi p̄dest ista laudatio post mortē. sicut et si n̄ lauderis. Itē nō solū cauē debem⁹ ne bōa n̄ra iactant̄ p̄feram⁹ h̄ etiā prudent̄ cauere debem⁹. ne in elatōe mētis nos d̄ hōis nostris iactem⁹. Un̄ legit̄ exēplū. Quidā frat̄ religiosus in q̄dā monasterio erat. q̄ sepi⁹ excessit̄ in mlt̄iloq̄o. q̄ semel in p̄sentia abbat̄ sui loq̄bat̄ de nō sibi commissis. Cui abbas seriose dixit̄ Frat̄ tacez vade sua silētū tuū. In q̄bus v̄bis ille frat̄ cōp̄ūct⁹ ē. z iuit ad cellam suā z amō tacuit: q̄ n̄ loq̄bat̄ nisi int̄rogaret̄ In quo silentio p̄fecit̄ ab intra in mēte: q̄ deus sibi reuelationes sanctas manifestauit. Fuit aut̄ heremita in silua non longe a monasterio Ad quē iuit abbas ad p̄curādū sibi euz sacramento eucharistie. q̄ infirmus erat heremita ille. z sūpsit abbas secū illū frēm qui sic silētium seruabat. Et cū irent in via: quidam latro audiens nolam cū sacramento: associauit se eis z iuit cū eis ad domuz heremite. z māsit in ianua stans foris. q̄ reputauit se indignū esse q̄ intraret ad tā sanctū viz. z q̄n̄ heremita tā debebat sumere sacramētum: tūc dixit̄ latro **D**e

De peccato

si talis eam quis tu es Et heremita hec
audiens in elatione mentis dixit: hoc libere
ser deberes velle. Tunc ille frater cepit
amare se: et tunc debet peccatum suum. Sed post
quam abbas et frater ille redierunt ad domum
tunc latro secutus est eos a longe. et dixit. O
deus propitius esto mihi peccatori. et sic in
tali ferventi contritione cucurrit pro ab-
bate. et in tali veloci cursu cecidit tam gra-
uiter quod immediate mortuus est: tunc fra-
ter ille risit in iubilatione cordis sui: tunc
abbas ammirabat de illo fratre. Et post
quam ad claustrum venerunt quesivit ab eo. cur
fleuisset quando illum sanctum hominem vi-
disset conicere. et iam risisset cum illum latronem
in peccatis suis mori conspexisset. Tunc
frater ille dixit abbati. Audiuisti ne pa-
ter verba latronis: quod dixit. utinam essem
talis qualis tu es. et heremita in elatione men-
tis respondit. Hic libere deberes velle: et propter
talem elationem dancabit si sic morietur. Sed fleuit
Sed ille latro qui secutus est nos voluit profiteri
peccata sua. et ex tali ferventi contritione mortuus
est et deus indulget sibi omnia peccata sua. et est
filius et heres regni celestis quia contritio
sua tanta fuit: quod deleuit penam et culpam.
ergo risi tam et gavisus sum de magna mi-
serordia dei. Unde Cassiodorus. super illud. ps.
Ad dominum cum tribularer. Dominus nescit dif-
ferre quem conpuncto corde sibi senserit sup-
plicare. Frater Gregorius. in registro. Illud quem
conspicis delicta fletu delere. in conspectu
deitatis non dubites misericordiam conse-
qui. Quia nullum peccatorem reuersum sp-
nit qui peccatores redimere venit Ergo
summe cauendum est ab elatione mentis in bo-
nis operibus. Unde Bernardus. in tractatu de sep-
te donis. Multo melius est esse peccato-
rem humilem. quam iustum arrogantem.
Quod a domino aperte ostendit ubi publica-
nus et phariseus in exemplum ducuntur.

De inobedientia.

R

Inobedientia est secunda filia su-
perbie. et nascitur et venit de superbia
quod patet. quia superbus non vult
se inclinare ad obediendum et ad exequen-

dum superioris preceptum ne in eo inferior
videatur: Quod autem inobedientia est malum vitium
et detestandum. hoc patet secundum Guil. Lugd.:
in summa viciorum. Primo quod illud vitium
multipliciter et grauius legitur punitum esse in sa-
cra scriptura. Quod patet in primis parentibus
qui propter illud peccatum eieci sunt de para-
diso. Si illi qui tunc erant in paradiso eie-
cti sunt de paradiso terrestri propter inobedi-
entiam. quanto credunt se ingressuros paradisi-
sum celestem qui inobedientes sunt Frater pu-
nitum est illud peccatum in vxore Loth. qui pro-
pter inobedientiam versa est in statuam salis
Gen. xix Frater punitum est illud peccatum
in saul. in hoc quod propter illud peccatum eie-
ctus est de regno. Unde. i. regum. i. Dixit
samuel pro ha ad saul pro eo quod abiecasti ser-
monem domini: abiecit te dominus: ne sis rex. Frater
propter inobedientiam in tanta miseria positi su-
mus et propter eam omnes morti ad iudicatum sumus.
Unde Gregorius. Ad hoc homo in paradiso positus
erant sic se ad preceptoris sui obedientiam vi-
culi charitatis astringeret. et ad celestem pa-
triam angelorum quibus sine morte carnis transi-
siret. Sic namque immortalis conditus fuit:
ut si non peccasset: etiam mori non po-
tuisset. Frater propter inobedientiam huma-
num genus multiplices miseras sustinet
scilicet famem. sitim. frigus. et estus. et dolo-
res et infirmitates et tribulationes. et sic de
alijs que omnia humanum genus non sustinu-
isset si deo obediens fuisset. Unde Grego-
rius. Ibi nulla aduersitas: ubi nulla do-
minat iniquitas. Ergo omnes miserie presentis
vite quasi quedam flagella sunt: quibus dominus
inobedientiam hominis punit. et ad obedientiam
excitat. Unde inobedientes homines
duriores asinis sunt. quia illi flagellis et a-
culeis obediunt. **S**ecundo potest vale-
re ad detestacionem huius peccati magni-
tudo remedij quo indignum illud pecca-
tum ad sui curacionem. Opportuit enim ut si-
lius dei fieret obediens usque ad mortem:
ut peccatum inobedientie sanaretur Ber-
nardus. Ex consideracione remedij: periculi no-
stri estimo quantitatem. In veritate potest

deberem⁹ timere inobedientiaz q̄ mor/
tem exēplo filij dei. de quo Bern. dicit
Demērote frēs christus ne pderz obe/
dientia p̄didit vitā. ¶ Tertio scz ad de/
restandaz inobediētia potest valere h̄ q̄
inobedientia reddit hoīem maledictuz
¶ In Deutro. 27. Maledict⁹ qui nō p/
manet in f̄monibz legis huius. nec eos
ope p̄ficiat. Et Eccl. 41. Uevob viri i/
pū qui dereliquistis legem altissimi Et
si nati fueritis in maledictione nascemī
z si mortui fueritis i maledictioe erit ps
vestra. ps. Maledicti q̄ declināt a mā/
datis tuis. ¶ Quarto p̄t valē ad dete/
stationē huius peccati hoc q̄ inobediē/
tes socij demonū sūt. Inter oēs creatu/
ras non inveniuntur nisi due que non
obediunt deo. scz demones et mali ho/
mines Unde Joh. i8. Habitent in ta
bernaculo eius socij eius. immo viden/
tur diabolo attinere inobediētes: sicut
obediētes dñs reputat sibi attinere. vñ
Matth. ei. 12. Quicumqz fecerit volunta
tem patris mei qui in celis est: ip̄e meus
fraterz soror z mater est. ¶ Ergo studē
debemus obediētiā exēplo xp̄i qui dī
at. Joh. vi. Descēdi d̄ celo. nō vt faciā
voluntatem meam: sed voluntatē ei⁹ q̄
misit me. ¶ Querit vtz inobediētia sit
peccatū mortale: Respōdeo f̄m Tho.
scda scde. q. cv. q̄ sic. nā inobediētia cō
traria charitati dei. q̄ exigit vt eius p̄/
ceptis obediāf. In preceptis aut̄ dñis
p̄inetur q̄ superioribz obediatur ¶ In
Roma. 13. Qui potestati resistit dei or/
dinationi resistit. Item contraria dile/
ctioni p̄ximi in quantum superiori sub/
trahit obediētiā quaz ei debet. Sci
endū q̄ Hermann⁹ de schilditz sub ali
is v̄bis respōdit ad p̄dictam questionē
dicens. Inobediētia est q̄dā repugnā/
tia ad voluntatem superioris v̄l transgres
sio statuti dei vel prelati. Si ergo illa re
pugnantia quaz habet subiectus ad vo
luntatem superioris: puta dei vel prela
ti sit in his in quibz subditus necessario

tenetur superiori obtemporare. tunc vo
catur p̄cuaricatio vel rebellio. z quādo
scienterz cū deliberatione fit est morta
tale p̄c̄m valde graue quasi quedā ido
latria. Unde dicit p̄mo regū. 15. Qua
si p̄c̄m artolandi est repugnare. z quasi
scel⁹ idolatrie nolle acquiescē. Si tñ illa
repugnātia nō esset in his in qbz subie/
ctus necessario hz obtēperare. v̄l etiaz si
esset aīo indeliberato. v̄l si p̄cederet ex
p̄babili ignorātia: posset esse qñqz veni
ale. qñqz sine p̄c̄o Verbi gr̄a. Subdi
tus qñ repugnaret p̄cepto p̄lati male p̄
cipiēt⁹ v̄l se opponēt malevite sue eo mō
quo deberet corā suo superiori. Et sic etiā
dicēdū videt de transgressione statuti v̄l
canonū v̄l alicui⁹ regule v̄l statuti p̄lati:
si tale statutū v̄l mādatū teneat f̄m sim
plicē iussione: p̄t eē veniale p̄c̄m nisi ra
lis trāsgressio essz que p̄ se mala esset. v̄l
etiā indifferent fieret ex p̄temptu.

De contentione. **S**
Contentōez vitare debem⁹. P̄
mo qz est p̄c̄m diabolicū. vñ
Aug⁹. Nihil simili⁹ ē actibz de
monū q̄ litigare. vñ suum diaboli non
dei se ostendit q̄ libenter litigat. ij. ad ti
mo. ij. Seruū at̄ dñi nō oportet litigāē
h̄ mansuetū esse. Discordiā faciēs z cuz
p̄xio litigās n̄ solū ē fu⁹ diaboli h̄ et̄ fi
li⁹ diaboli. ¶ In greg⁹. in pasto. Si dei
vocant filij q̄ pacē faciūt p̄culdubio sūt
filij sathane q̄ eā p̄fūdūt. Sciēdū tñ q̄
q̄uis cū omibz hoībus debeam⁹ habē
pacē tamen specialius cū quatuor gene
ribz hoīm non est litigādū. P̄mo cuz
potentibz. vñ de Eccl. 8. Nō litiges cū
homine potente: ne forte incidas in ma
nibus eius. z cum hoīe locuplete: ne for
te contra te constituat litem tibi. Dul
tos em̄ p̄didit auz z argentū. Secdo cū
homine linguato scz qui est multoz ver
borum. Unde Eccl. 8. Non litiges cū
homine linguato neqz struas in ignem
ip̄ius ligna. Et cum homine iracundo
non facies rixam. Tertio cū vroē p̄p̄ia

De peccato

Ex quo enim aliquis litem inceperit habere cum uxore: non habebit requiem neque in presenti. neque in futuro. puer. 19. Tecta psillaria et mulier litigiosa comparatur. Quia in domo perstillante est: quando vult declinare stillicidium in vno loco inuenit illud in alio: ita quod non inuenit ibi quietem: sicut vir et uxor quietem non inueniunt ex quo incipiunt esse litigiosi: et valde male est eis. Primo quantum ad corpus. quod uis enim magnas diuitias habeat tamen sunt tristes. et cum gaudio non possunt uti: quod si ibi mutuo inuident. Unde puerbi. i. 7. Melior est buccella panis sicca cum gaudio: quam plena domus victimis cum iurgio. Secundo quantum ad animam. quod tales in ministerio discordantes multa peccata mortalia inter se committunt in periculum animarum suarum. scilicet maledicendo. blasphemando. seinuicem percutiendo. et sibi ipsi malum optando. Et hoc totum fit ex instinctu diaboli qui cum talibus moratur. Quia si cut illi qui sunt simul pacifici et concordantes habent deum secum morantem. Unde David. i. 8. Ubi duo vel tres fuerint congregati in nomine meo: in medio eorum ego sum. sic discordantes habent diabolum secum morantem: qui ad tales discordias eos instigat. Quarto non est litigandum de re que homines non molestat. Unde Ecclesi. xi. De illa re que te non molestat ne certaueris. Contra hoc faciunt qui omnia expedire volunt. et tales sibi ipsi faciunt inquietudinem mentis et impedimentum profectus sui. Contemptio secundum Hermannum de schilditz est impugnationis veritatis cum perfidia clamoris. et ut sic semper est mortale peccatum. quia repugnat veritati et paci que est effectus charitatis: imo sine qua charitas haberi non potest. Quia secundum Augustinum in libro pastoralium. Superbia parit dissentionem. charitas unitatem. Ex hoc est quod contentiosus per sacros canones prohibetur ordinari. ut. xlv. di. c. i. Quod non fieret: nisi contentio esset peccatum mortale. Si tamen aliquis impugnet falsitatem. vel defenderit ve-

ritatem cum inordinato clamore: potest esse veniale peccatum: nisi forsitan esset tanta inordinatio que esset magnam de hoc scandalum tunc quandoque etiam posset in hoc committi peccatum mortale maxime quando impugnationis falsitatis vel defensionis veritatis non pertinet ad conseruationem fidei vel veritatis vite. Si autem pertineret ad aliquod istorum non credo quod faciliter posset ex hoc quando incidere peccatum mortale.

De ipocrisi.

Hypocrisis est peccatum valde detestandum. Primo quod hypocrisis est symea diabolice volens imitari filios dei: et quod filii dei faciunt ad sui deicorem: ipse facit ad sui iugulationem. sicut de quodam symea refertur quod diues quidam enutriebat. Iuxta quem in proximo quidam pauper sutor preparauit calceos. Et quando incidit coreum ad calceos: tunc symea ex opposito in domo sui domini obuiabat eum. et cito surrexit. et cultellus de manu posuit: tamen cito accurrat: et etiam coreum sibi prescidit. volens facere sicut a sutoze vidit. Et sic destruxit pauper coreum. quod ille pauper diuiti sepe conuestus fuit. que ipse non curauit. Tunc vna vice accepit sutor nouaculus ad manum: et rasit sibi barbam sub collo suo gutture. quod cernens symea etiam post recessum suum aduenit. et cultellum recepit: et sic sibi facere voluit. et sic seipsum occidit. Sic hypocrisis faciunt sibi ad perniciem quod boni sibi faciunt ad salutem. Secundo potest valere ad detestandum huius peccati pena quam scriptura ipsis minatur. Et vna pena est quod non videbunt faciem dei nisi conuertantur. Unde Job. 13. Non venit in conspectu eius omnis hypocrisis. nec mirum quod deus non sit ante conspectum hypocrisis. Quia eius opera sua faciunt ab hominibus videantur. hoc est vnum quod multum placet deo quod homo cor suum et intentiones suas sepe erigat ad deum. Unde super illud psalmi. Firmabo super te oculos meos de glosa in persona domini. Non auferam oculos meos a te. quod tu semper leuas oculos tuos

melior
mela.

ad me. **T**ertio modo possunt valere ad detestandem huius peccati maledictiones multiples quas dominus ihesus super hypocritas protulit. Unde **Sath. xxiiij** **U**evobis scribez pharisei et hypocrite qui clauditis regnum celorum ante homines. non enim intratis. nec introeuntes sinitis intrae. **Irem.** **U**evobis scribez pharisei et hypocrite qui comeditis domos viduarum in oratione longa. **Irem.** **U**evobis scribe et pharisei et hypocrite qui similes estis sepulchris dealbatis. et sic de alijs pluribus maledictionibus que in euangelis inveniuntur. Sed quereres: quare dominus ita persequeretur hypocritas. **R**espondeo secundum **Guil. lugd.** quod duo: quia ipsi sunt perditores simulantes se esse ex dei parte. et sunt ex parte diaboli. vident enim amicitiam et sunt inimici: et ideo multum possunt nocere ecclesie dei. Unde heretici per hypocrisim homines decipiunt. Et antichristus qui caput erit malorum per hypocrisim homines decipiet.

De speciebus hypocrisis.

Sequitur de speciebus hypocrisis. et secundum **Guil. lugd.** potest distinguere in tres species hypocrisis. Prima est quando aliquis coram hominibus simulat se obedire deo: et in occulto non timet deum offendere. Et in illa prima specie bonitas tantum apparet in exterioribus operibus. **S**ecunda species est quando in aperto et in occulto bona opera facit. ut sanctus ab hominibus videatur. Et in illa specie bonitas ostenditur in occultis et in apertis: sed non in intentione. Contra quod dicit **Breg.** in moralibus. **O**mne bonum quod agimus per intentionem semper ad celestia levemus. **T**ertia species est cum aliquis minores hypocrisim relinquit: ut in maiori et subtiliori permaneat. ut cum aliquis requirit an ieiunet. dicit deus sciat. ut dicatur hypocrita non esse. Et in ista specie non pretenditur bonitas intentionis. In prima multum occultat diabolus. In secunda magis. In tertia maxime.

Hypocrisis quando est peccatum mortale.

Queritur quomodo sit hypocrisis fit et quando sit mortale et quando non sit. **R**espondeo quod hypocrisis fit multis modis. **P**rimo quando quis ostendit sanctitatem. quam ne habet: nec habere curat. sicut tantum ut sanctus reputetur. sic secundum **Thomam** secunda secunde. q. cxi. est peccatum mortale. quia nihil totaliter privatur sanctitate nisi per peccatum mortale. **U**nde dicit **Aug.** super psalmum 62. Simulata equitas non est equitas: sed duplex iniquitas. **E**x hoc patet quod in hypocrisis tali est duplex peccatum. scilicet iniquitas. quia occulte iniqui et mali sunt. et falsitas: quia fingunt et mentiuntur se esse sanctos et non sanctos. **U**nde **hieronymus** in epistola. Duplicis peccati reus es non habere quod credens. et quod non habueris simulare. **U**nde etiam. q. i. in capitulo **Rolo.** dicit quod licet hypocrisis vivat corporaliter mortuum tamen est spiritualiter. **S**ecundo si sanctitatem ostendit. ut falsam doctrinam scilicet heresim seminare possit: talis peccat mortaliter et facit contra deum et contra salutes proximi. et talis simulatio sanctitatis est contra hereticis. quia heretici multum ieiunant: et genuflectiones longas faciunt ut sic homines decipiant: et suis falsis doctrinis credant. **T**ertio si ostendit sanctitatem propter reaverit possit sibi ecclesiasticam dignitatem acquirere ad quam tamen indignus est talis. etiam quis ter deum offendit. **U**nde **Bernardus** super **Ysaia** dicit. **O** frater quare hominibus pesse desidero: toties deum meum offendo. proire credo et veni sapio que dei sunt. **U**nde **augustinus** in libro de doctrina christi. **L**icet homo illi qui naturaliter licet sibi pares hoc est hominibus. deum affectat intolerabilis quidem superbia est. **Q**uarto: si ostendit sanctitatem ut iniuste acquirat quecumque bona temporalia. in quibus finem constituit. sic secundum **Her.** de schildit est peccatum mortale. **Q**uod etiam sic patet. quia talis non querit sibi honorem et ecclesiasticam dignitatem ut ambitiosi. nec querit falsam doctrinam seminare ut heretici. sicut tamen querit temporalem sub am congregate. ideo avarus est et avaro nihil est scelestius: **U**nde **augustinus**. **A**varus antequam lucrum: seipsum perdit. et antequam aliquid capiat capis. **U**nde etiam **Chrysostomus** super **psalmum 4**

De peccato

Dicitur. Qui pecunie fuit presentibus com-
pedibus restringit et futuris. **Quinto** si
quis ostendit sanctitatem fictam et in ipsa fi-
ctioe delectatur cum alias nullum malum preter-
dit. de quo dicitur Aristoteles. 3. ethi. quod talis ma-
gis videtur vanus quam malus. **Tunc** secundum her-
de schilditiz potest esse peccatum veniale. **Sexto**
si quis simulat sanctitatem quam libenter ha-
beret: credo quod non peccet mortaliter:

Septimo: si quis simulat sanctitatem
occultando suum peccatum ne alij scanda-
lizentur. et secundum thomam. scilicet a scilicet. potest fieri lauda-
biliter: ut aliquis occultet peccatum suum: ne
alij ex hoc scandalizentur. quod verum est propter quod
fit scandalum. **Octavo** cum quis ad hono-
res deus proximorum edificatio simulat san-
ctitatem. ut quando aliquis bonus religiosus ma-
iore compositioem ostendit coram extraneis ut
ipsi magis edificentur: iste non peccat sed me-
retur. **Unde** dicitur. 5. Sic luceat lux
vestra coram hominibus: ut videantur opera vestra bo-
na et bona. **De pertinacia.**

Pertinacia etiam est filia superbie et
qua videndum est quomodo sit peccatum
mortalis. **R**unde secundum richardum
dicitur. Pertinacia nihil est nisi cum in nostra senten-
tia persistit aliorum imprudenter persistimus.
Hoc autem secundum her-
de schilditiz potest contingi
duplex. **Primo** in defensione peccati vel er-
roris. et si talis error sit peccatum mortale: non
est dubium quod pertinacia hoc defendens sit
mortalis peccatum. **Secundo** quod sit pertinacia in vo-
lendo alios vincere. quod sicut dicitur Isidorus
in libro 4. ethico. pertinax dicitur eo quod in pro-
posito suo usque ad victoriam perseueret. **Unde**
patet quod pertinacia spiritus est peccatum mortale ex genere
suo. sed sententia tamen in qua vincere vellet potest
esse non mala vel vere similis et tunc potest
esse sine peccato mortali. **Si** enim bona esset sen-
tentia vel certa: tunc non esset pertinacia: sed perseue-
rantia. **Si** autem dubia et si non falsa vel verissi-
milis: sed sententias tamen aliorum imprudenter per-
sistere in ea viciosum est.

De discordia.
Discordia opponitur concordie que a
charitate causatur. **D**iscordia autem

est peccatum in quantum hominibus concordie contrariatur
Potest autem ipsa discordia tolli per discordiam
duplex. **Uno** modo per se scilicet quando scienter et ex in-
tentioe aliquis dissentit a bono diuino vel
a bono proximi in quo tenetur sentire. hoc
est peccatum mortale ex suo genere propter contrari-
etatem ad charitatem. **Unde** dicitur Bernardus. Sic
in pace factus est locus domini: sic in discordia
locus fieri diabolo manifestum est. **Diabo-**
lo autem non fit locus. nisi per mortale peccatum
Alio modo per accensum potest tolli discordia **Unde**
cum interio aliquorum est ad aliquod bonum quod
pertinet ad honorem vel ad utilitatem proximi.
et in hoc fixi sunt quod uterque bene intendit: et
potest concurrere plura media ad hoc bonum per-
sequendum. ut vult illos estimat hoc medium
melius. vel habet viam. **Alii** autem aliud medium
et aliam viam. et tunc discordia est propter intenti-
onem est per accensum. quod ambo ad bonum finem
intendunt: et non est peccatum. quia
non repugnat caritati. quod diuersitas opi-
nionum non dissoluit charitatem directe.
Sciendum tamen quod discordia quando est de
peccato vniuersorum quod discordat cum alio vult
vere bonum cui alter scienter resistit. et cum
hoc male intendit. **Quod** autem ex peccato vni-
usque: puta cum uterque dissentit a bono al-
terius. et uterque inordinate diligit bonum
proprium.

De presumptioe nouitatis. **aa**
Presumptio nouitatis est etiam fi-
lia inanis glorie. et oritur ex superbia
quod iste qui vult honorem ab hominibus
inuenit modum nouum et singularem et rarum:
in quo homines potest mirari. **Verbi** gratia
sicut in cantando. in chorizando. in vestitu
in superbe incedendo. et sic de alijs. **Que**
ritur utrum presumptio nouitatis sit peccatum
mortalis: **R**unde secundum Hermannum de
schilditiz: quod presumptio nouitatis potest esse
indebita presumptioe et usurpatioe aliquorum
qui sunt in vestitu. vel in ornatu. vel in cho-
rizando vel fraudem proximo faciendo. et
sic de alijs. **Et** quando talia ascendunt ad
pneum. et ad malum exemplum in moribus
bonis sunt magna peccata mortalia. **Sic**

qui inueniunt modos novos incidendi in vestibus: tam viris q̄ feminis vnde carnales concupiscentie ad peccata carnalia amplius puocent: sicut q̄ femine vadant nimis discoopte: sicut v̄q̄ ad mamillas. z viri v̄q̄ ad nates. z multa huiusmodi p̄ que multi graniter solent peccare. Sicut in religione qui contra regulas z statuta sui ordinis inuenirent nouitates ad viuendum dissolute. in habitu v̄l in excessu. v̄l nimis delicate i victu. possent nonnunq̄ peccare mortaliter. Et tanto grauius quanto plurib; scandalum perhiberent tales nouitates per eos inuente. z aperient viam liberius delinquendi z statuta vel consuetudines laudabiles sui ordiis transgrediendi. Si tñ aliq̄s presumat solū inuenire aliq̄s nouitates ex curiositate q̄ s̄m se nō sūt illicite vel p̄niciose. licet presumptuose ad hoc tendat. vt huiusmodi nouitates inueniat: nullas tamen vellet inuenire s̄m se illicitas vel s̄m se p̄niciosas vel quouis mō tendentes cōtra charitatē dei v̄l p̄ximī. tūc huiusmodi presumptio potest esse peccatū veniale. z q̄nq̄ sine peccato. Sciendū q̄ sygnus nouā virtutez possit inuenire vel nouū laudabile exercitiū. v̄l nouum modū seruiendi deo vel benefaciendi: ille particeps oīm bonoz illoz fieret. que sūt p̄ posteros vsq̄ ad nouissimū diem. Et post mortē in glia in celo augmēta retur sibi gaudiū accidentale p̄pter bonū exemplū z laudabilez doctrinā quā reliq̄t in posteros. Vnde Lesari⁹ Quāns exemplū vere humilitatis z p̄fecte caritatis ostēderis. cū tantis z p̄ tāt̄ eter/na p̄mia possideb;. Vñ et̄ Aris. 5. eth. Optim⁹ est ille q̄ non vititur bonitate ad se soluz: s̄ etiā ad alios. Sic ecōuerso. si q̄s p̄bet proximis suis malū exemplū: vt si q̄s inuenit nouas z malas inuentiones vñ alij recipiūt occasionē peccandi. nictalis erit particeps omnium malozum q̄ fiunt p̄ posteros z sua pena accidētāl̄ si sic morit̄ sp̄ in inferno augmentabitur

quotq̄ eū in hoc peccato qd̄ inuenit et alios informauit secuti fuerūt: eorū oīm reus erit. vñ Greg⁹. in mora. Tot moribus q̄s dignus est q̄t̄ exēpla prauitatis in posteros reliq̄t. Et hec de filiabus inanis glorie dicta sufficiant.

¶ Quomodo supbia occultat se sub specie virtutum.

Supbia s̄m Hēricū de firmaria q̄nq̄ se sub tripliā specie virtutum occultat bb ¶ Primo sub sp̄e zelī: aliozū dicta z facta temere rephēdēdo. tales in se z fidētes tāq̄ iusti ceteros aspiciant more pharisei q̄ facta publicani redarguit. z seipm̄ false iudicauit. Quia tales sic clamorose aliozū facta repellētes sepius hoc credūt agere ex amore libere veritatis. cū tñ hoc realiter faciāt ex timore supbie z p̄sumptionis asserētes frequēt̄ se ad hoc cogi ex amore veri. cū ad hoc tñ cogant̄ solo rācore odij. p̄pter hoc cuilib; hominī multū est necessariū q̄ istā occultatōem diligenter aduertat. Remediū p̄ qd̄ rephētionē temerariā poteris euitare est q̄ hō zelū iusticie habeat secū. z in omni facto qd̄ rephēdēdū est in alio p̄mo z consideret an ad hoc teneat̄ z moueatur ad hoc ex charitate vel nō. Si sic: cōsideret an sequatur utilitas quā intendit. z cū hoc inuenit seruet modū correctionis fraterne traditū a xp̄o Math. xviii. Si peccauerit in te frat̄ tuus zc. Quia mod⁹ fraterne correctōis cadit sub p̄cepto vt magni doctores dicūt ¶ Scdo supbia se occultat sub falsa sp̄e sp̄ialis p̄fectus p̄ximī. z frequēt̄ euenit in illis q̄ p̄ salute aliozū aliq̄ bona opa in publico faciunt: vñ ipsos laudari contingit. Qd̄ euidenter beato Bernardo euenit q̄ scripsit de se q̄ quādoq̄ in sua publica p̄dicatione et doctrina p̄ honore diuino sincerit̄ inchoata quedā elatio p̄rie z placentie se immiscuit quā statim vt p̄pendit viriliter repulit dicēs. p̄pter te nō incepti nec propter te dimittam Remediū p̄ quod

De peccato

elationem proprie complacentie evitare poteris sicut Augustinus est. ut cum homo laudatur de suis bonis actibus: de illa laude non gaudeat propter se: puta ratione proprie complacentie: sed solum gaudeat de se propter utilitatem ex alio bonis primo proveniente. Et quod homo de seipso ingemiscat et doleat: et sibi ipse hoc displiceat quod alijs placet et ab alijs laudatur et studeat quod ab illa laude ex seipso praevaleat, et quod tamen laudem quod opus quod laudatur totaliter in deum referat. **Bernardus.** Quid mihi de victoria laudem ascribo: cum mea virtute non triumpho. Item diligenter debet inquirere in se quoniam primus bona facta sua vituperat an ipse de hoc doleat propter peccatum primum et non propter seipsum. Item an propter dolet si aliquis magis iustus de factis suis melioribus amplius vituperaret. Et si hoc inveniatur verisimiliter estimare poterit quod elationem proprie complacentie perfecte edomauerit. Tertio superbia se occultat sub specie humilitatis et singularis scitatis. **Quod** sicut Augustinus maxime apparet in his qui de mundi contemptu et de sordidis vestibus in scriptis gloriantur. Et ista exultatio superbiae tanto est periculosa: quanto spiritus religionis et scitatis decipit. ut dicit Augustinus. Et tales in scriptis quoniam de suis bonis actibus inter se complacent sibi quod ex propria eorum complacentia totaliter absorbent. Unde sic sibi placentes deo multum displicent. ut dicit sanctus Augustinus. Cuius exemplo quod dammus silevi defacit esse sancto archonto. **Dum** sibi quada vice incidit quod nullus monachorum tanto tempore in heremo sicut ipse deo servisset. Ex quo etiam se existabat ceteris superiorem. propter quem lapsum divinitus statim sibi dictum est: alius esse in heremo se meliorem. Insinuans sibi de paulo prior heremita. quem accedens iussus est. Cuius vitam cum contemplantus fuisset: pro nihilo amplius suam vitam estimabat. Remedium ad expellendam superbiam. quod se sub specie humilitatis et sanctitatis occultat in hoc consistit quod homo cogitet quod nihil

potest ex seipso sine gratia dei. et quod nihil estimet omne bonum pro eum factum respectu eius quod facere debuisset: dicens se iuxta doctrinam christi servum inutilem et indignum. **Recogitet** etiam quod ex se nihil habet nisi propter meritum et quod se timeat sibi aliquid deesse de his quae pertinent ad necessitatem et ad augmentum salutis suae. et quicunque diligenter ista recordari voluerit: proculdubio omnem superbiam a corde suo eliminabit.

Sexta remedia contra omnem superbiam **Remedia** generaliter contra omnem superbiam sunt sex. **Primum** est: consideratio vite sanctorum praeteritorum quorum comparatione omnis perfectio nostra imperfectio videtur. **Cum** enim consideramus humilitatem beate virginis. austeritatem beati Jobis baptista. puritatem Jobis euangelistae. largitatem beati Martini. et sic de alijs. tunc videmus manifeste quod vita nostra sit quasi si nihil respectu sanctorum praecedentium. **Unde** Gregorius. Qui vitam praecedentium respicit quod in se gemere debeat subtiliter cognoscit.

Secundum remedium est videre defectuosos homines. scilicet homines pauperes. cecos. claudos. leprosos. et sic de alijs. quod quilibet nostrum quantumcumque sanus et fortis: adhuc potest fieri talis si deus permittens. hoc se cogitandum est nobis. ut sic per talem consideratiorem humiliemur. **Tertium** remedium est consideratio vilis servitutis in qua homo est si ipse est superbus. quod est servus diaboli. **Unde** Job. xli. Ipse enim est rex super omnes filios superbiae. Et sicut quilibet rex habet regnare super suos subditos: sic et diabolus super superbos. Item sicut humiles sunt filii dei: qui dabit eis regnum per hereditatem patris. Sicut dicit Lucas. xiiij. Nolite timere pusillus grex quod complacuit patri vestro dare vobis regnum. Sic et superbi sunt filii diaboli qui dabit eis infernum et eternum supplicium. **Unde** Augustinus. in epistola. Quae superbum videns. filium esse diaboli non dubites. **Quartum** est consideratio vilitatis propter corporis. **Primum** quoniam puer de vili materia concipitur. et in utero matris nutrit. **Se**

De inuidia.

cūdo: qūo in pñti vita est homovas ster
 corum. Vñ Michæ. vi. Humiliatio
 in medio tui est. Quod patz. qz omia q̄
 exeunt de corpe humano tam abhomi
 nabilia sunt q̄ generāt nauseā ipsi hoī.
Quicum est exemplum humilitatis
 xpi. quia remediū tumoris ē humilitas
 xpi. Erubescat homo esse supbus. quia
 humil fact⁹ est de⁹. Intolerabil' em̄ est
 illa supbia q̄ miles sedeat sup scamnuz
 cū rex sedeat iuxta eū sup terram. Ber
 nardus Solus est magister vere humi
 litatis xps. qui z humilitatem ybo do
 cuit. Math. xi. Discite a me quia mitis
 sum z humilis corde. Et insup ope mō
 strauit se vsqz ad mortē exprobratissimā
 inclinādo. Et p hoc tantū se humiliatū
 quantū se humiliare potuit. qz cū domi
 naret angelis immortalibz: dignatus ē
 seruire mortalibz. mori p mortalibus. z
 etiā occidi pro mortalibus Aug⁹. Que
 supbia sanari pōt. si humilitate dei non
 sanatur. ¶ **S**extum remediū est con
 sideratio illius districti iudicij: quod spe
 cialit' erit ad humiliandum supbos. vbi
 dñs abundanter retribuet facientibz sup
 biam. Esaie. ij. Dies dñi sup omnē su
 pbium z arrogātem. Vñ Esaie. xxviii.
 Pedibz conculcabitur corona superbie
 Et nō solum supbus humiliabit in fu
 turo: sed etiā quādoqz humiliat in p̄sen
 ti vita. Vñde legitur exemplū. q̄ qdaz
 aduocatus diues z potens ppter nimi
 am supbiam noluit hoībus pauperibz
 loqui: q̄ iusto dei iudicio postmodū iſir
 matus dixit se esse cattū. z sic se sub scā
 no locauit. vel se sub lecto abscondit. Et
 quādo req̄situs fuit ab amicis vel cog
 natis suis. cur hoc faceret. Respondit
 qz cattus sum. z ad modū cattū operor.
 Et quando monitus fuit ob salutē ani
 me sue de p̄ceptione sacramentorum. sp̄
 respōdit: cattus sum. z sic miserabiliter
 sine omni contritiōe z confessione. z sine
 sacramentis obiit. quia fm̄ dictū ch̄asti
 Qui se exaltat humiliabitur.

Secundo videndū est de inui
 dia. que fm̄ Grego. ideo ex su
 pbia nascitur. qz supbus inuit
 det q̄ ali⁹ sibi coequat. Et d
 inuidia hīc dicēdo p̄mo ponemus ea q̄
 possunt valere ad detestatōem hui⁹ pec
 cati. Sc̄do qñ sit pctm̄ veniale vel mor
 tale. Tertio tangemus aliqd de specie
 bus eius. Quarto quō se occultat sub
 tripliā sp̄ virtutū. Quinto remedia con
 tra illud viciū. **A** Quantū ad p̄
 mū sciendū. q̄ inuidia fm̄ Aug⁹. est do
 lor aliene felicitatis. Et d̄ ab inuidēdo
 qz sc̄z nō pōt videre bona aliorū. Iohes
 aut̄ damascen⁹. li. ij. ca. xiiij. dicit. Om
 nis iuidia est tristitia de alienis bonis.
 Ad detestatōem vero huius vicij fm̄
 Guil. lugdunē. p̄mo facit hoc. q̄ hoc
 viciū est peccatū in sp̄m̄ sanctū fm̄ vnaz
 acceptōem. quia est contra bonitatē de
 que sp̄m̄ sancto approp̄atur. z sic oē pec
 catum quod ex certa malicia puenit. est
 peccatum in sp̄m̄ sanctum. Vñ inuidia
 cum sit ex certa malicia: peccatum est in
 sp̄m̄ sanctum. Sic ergo manifestū est q̄
 iuidia est valde magnū peccatū. ¶ **S**e
 cūdo facit ad detestatōem huius vicij
 hoc q̄ ipm̄ est oppositum charitati Vñ
 sicut charitas excellentissima est virtutū.
 sic iuidia pessimū viciū erit. Peior em̄ ē
 inuidia q̄ auaricia. Auarus em̄ etsi nō
 vult z̄municare bona sua. tamē vult q̄
 ali⁹ ea cōmunicet. Inuidus vō nō vult
 z̄municare bona sua. nec vult q̄ ali⁹ ea
 cōmunicet. immo inuidus est peior om̄i
 creatura. vñ Greg⁹. sup̄ Gen. Indiciū
 maxime diuine bonitatis est: q̄ quelibz
 res cogitur dare seipam. Ab hac liber
 tate degenerat inuidus diuidens se a dō
 et a creaturis. socians se diabolo qui bo
 nis om̄ibus iuidet. ¶ **T**ertio facit ad
 detestatōem huius pcti. q̄ hoc viciū pu
 re z totum malum est. Alia em̄ pctā ha

De peccato

bent bonū apparens qđ incitat hoīem.
Uñ Aresto. iij. de aīa. Appetibile sem-
per mouet appetitū sub ratione boni: si-
ue hoc bonū sit aparēs vel existēs Sz
inuidia habet dolores z amaritudinem
quā inuidi pponūt gaudijs celi. z quā-
to aliqđ pctm̄ habet minus incitamen-
tū tāto est grauius. Verbi grā si senex
fornicat z iuuenis ambo simplicia forni-
catōe: tñc senex grauius peccat. qz min⁹
habet incitamentū. qz pplexio iuuenus
est calida z humida. senū aut frigida et
sicca. vt dicit pmentator. vi. phisicoruz.
¶ Quarto facit ad detestatōem huius
vicij hoc qđ istud viciū assimilaf diabo-
lo. vñ Sap. ij. Inuidia diaboli mors
introiuit in orbem terrarū. Ad litteram
diabol⁹ nostros pmos parētes ideo se-
ducere voluit. qz inuidebat eis regnū ce-
lorum qđ z ipse pdidit. Uñ adhuc pp-
ter eandē causam hoīes impugnat Itē
hoc peccatū est signū per quod diabol⁹
suos discipulos cognoscit. Unde sicut
dicit dñs Johis. xij. discipul⁹ suis. In
hoc cognoscent hoīes qz mei estis disci-
puli: si dilectōem habueritis ad inuices
Sic ecōtrario cognoscunt filij diaboli
p inuidiam. Itē sunt socj diaboli in lu-
cro z in damno. qñ diabol⁹ lucraf gau-
dent. z quasi ipsius suū lucrū reputant
et dicūt malū bonū: z bonuz malum. qz
dolent de bono hoīs z gaudent de ma-
lo hoīs. ideo sunt maledicti a dō. vt ha-
bet Esate. v. Ue qđ dicitis malū bonuz
et bonū malū. ¶ Quinto facit ad dete-
statōem huius vicij hoc qđ inuidia ē val-
de damnosa suo pprio subiecto. id est ip-
si hoī. qz consumit vires hoīs sicut rubi-
go ferrū z vermis lignū in quo orit Uñ
Hiero. Inuidia pmum mordax tui-
ipius. vñ etiā Isido. Ltuor alieni boni
suū punit actorē Itē aufert oēm picipa-
tōem totius eccie totius boni Charita-
tius em̄ om̄ia bona erūt cōmunia Uñ
Greg⁹. Pensent inuidi quantū bonuz
sit charitas. q̄ aliena bona sine labore fa-

cit esse nostra Item p̄uat hoīem celo. qz
om̄ibus hñ ibidem succedit: de quo in-
uidus tristaref. vñ Seneca. Utinā in-
uidi oculos haberēt in oibus ciuitatib⁹
vt de oibus felicitatibus torq̄rent. nam
q̄nta feliciū sunt gaudia tanti inuido-
rū sunt gemitus. imo inuidi quādoq̄ li-
benter carēt aliquo bono z sustinent ali-
quod malū: vt alius maius malū susti-
neat. Exēplū legif qđ duo seruerūt cui-
dā regi quoz vnus erat inuidus z alter
auarus. z rex deliberauit eos remune-
rare tali modo. qđ qcquid vnus illoz pe-
teret tñc alter in duplo tantum haberet
tñc inuidus petebat vt sibi dexter ocul⁹
erueret: vt alij hoc in duplo fieret.

¶ Inuidia quot modis fiat: z quando
sit peccatum mortale

B Equif de inuidia q̄t modis fiat
et qñ sit peccatū mortale. Pro-
q̄ sciendū qđ inuidia multis mo-
dis fit. Primo modo qñ est motus pri-
mus veniēs ex natura. sicut qđdam natu-
ralr sunt inuidi. z hoc nullū est peccatū:
cū nullo mō sit in nostra potestate. Uñ
Aresto. iij. Ethic. Desiderijs naturalib⁹
pauci peccāt. ergo talib⁹ p̄mis motib⁹
sic naturaliter incidētib⁹ immediate z su-
ne mora resistendū est: tñc nō nocent. vñ
Greg⁹. Tēptatio cui nō p̄sentitur non
est peccatū: s̄ est materia exercēde virtu-
tis. Secōdo modo est dolor alieni boni.
Tūc fm̄ Hermānū de schil. homo p̄t
tristari de bono alteri⁹ nō ex eo qđ alius
habet illud bonū: s̄ ex eo qđ illud bonuz
sibi deficiat qđ iste habet. z hoc pprie est
zelus. vt dicit phs. ij. Retho. z nō inui-
dia. Uñ dicit inuidia z inuidere prauū ē
et prauoz. zelus aut iustoz est. Et si iste
zelus sit circa bona z honesta: laudabil⁹
est. si aut circa bona tpalia p̄t eē sine pec-
cato z etiā cū pctō fm̄ qđ ille appetit ad fi-
nē bonū vt inde elemosynā z opa mis-
ericordie faciat. vl ad finē malū vt in sup-
biret z luxuriose z crapulose viuere. z sic
appetēt tpalia tñc essz pctm̄ Tercio mō-

quoniam quis dolet de bono alterius in quantum est suum vel aliorum hominum bonorum et comunitatis no-
cumentum: et hoc etiam non est proprie inuidia
et potest esse sine peccato. Unde dicit gregorius. xxij
li. moralium. Si enim alicui bonum et prosperum suc-
cederet in corpore temporalibus: et esset eisdem oc-
casio peccandi: et in detrimentum anime sue.
licite de hoc aliquid potest tristari: quia bona anime
proponenda sunt bonis corporis. quia sunt dignio-
ra et meliora. Unde aristoteles. i. ethicorum. Bona anime
sunt maxime bona. id est. scilicet virtutes. Item bonum
comproponendum est singulariter dicit aristoteles.
ii. ethicorum. Bonum comproponendum est diuini quam priua-
tum. Quarto quando quis tristatur de
bonis alterius cum ille cui accidit hoc bo-
num est eo indignus: quod non potest contin-
gere virtuosus: quia eo ipso quod aliquis habet
talia iustus efficitur et dignus eisdem. hoc esse
dicitur de bonis fortuitis que possunt
provenire dignis et indignis. Sed quia
secundum doctrinam fidei bona que proveniunt
indignis in his fortuitis. id est. temporalibus dei
providentia et iusta dispositione proveniunt
vel ad illorum correctioem: ut per hoc alligantur
ad deum. vel ad remuneracionem
pro bonis que hic faciunt. vel ad maiores dona-
tionem. Ideo sacra scriptura et sancti do-
ctores talem tristitiam non comedant. hoc potius
prohibent. Quia de deo committitur ex-
orare deum pro eo ut sibi gratiam det. ut sic vitatur
talibus bonis temporalibus ad salutem. et
non ad damnationem. Quinto si dolet solus
propter eminentiam alterius: et talis modus si-
licet in deliberatus: est peccatum veniale: hoc pa-
tet ex eo. quia cum ratio fauet et optat sibi omnem
bonum Ergo si dolet de bono alterius ex
invidentia deliberata de alterius excellen-
tia propter hoc quod aliquid excedit ipsum in talibus bo-
nis: scilicet in sapientia. vel in rebus temporalibus: si-
ne in favore hominum siue quia habet ampliorē
gloriam et excellentiam est peccatum mortale. et in hoc
est proprie inuidia. et istud spiritus est malum. quia dolere de
quod gaudendum est: scilicet de bono proximi. quia est con-
tra charitatem proximi. quia si diligo proximum
sicut de deo et teneor: tunc faueo sibi quicquid
deus ei fauet. et ad hoc quilibet tenetur.

Ista autem inuidia provenit primo
ex superbia. unde Augustinus de sermone dominico. sermo e-
lij. Ubique surrexit superbia statim erit
ibi inuidia: non potest superbus non esse in-
vidus. Item provenit ex inordinata concu-
piscencia que ipse appetit illa bona temporalia se-
ue honores in quibus ille eum excedit. Unde
Gregorius. in omelia. Quicquid in mundo concu-
piscimus: hoc proculdubio proximo invidemus.
Videtur enim quod nobis desit quod aliquid
assequitur. Item provenit quicquid talis de libe-
rata inuidia (de qua iam dictum est) ex certa
malicia. puta cum propter depravationem aliquid
quod nec amat bonum gratie et virtutis in se-
ipso: nec videre potest in alio. et hoc est in-
spem scilicet peccare. et hoc peccatum dicitur in-
videntia fraterne gratie

De filiabus invidie.

Sequitur de filiabus invidie. et quomodo
sint peccata mortalia vel non
De circa quod sciendum. quod
maior filia invidie est odium. hoc est velle aliquid
cui malum et nolle bonum: hoc vtrique ma-
lum et perversum est. quia de deo omnibus bo-
num velle. deus enim ex malis que permittit
fieri elegit bona. hoc invidia et odium econ-
verso ex bono elegit malum: imo aliquando
cupit pro bono reddere malum. et ergo odi-
um tale directe opponitur charitati. id est. in
genus suum est peccatum mortale. hoc propter
perfectioem actus possit esse veniale. scilicet
quoniam est sine deliberatione. Odium tamen vici-
um et non naturam hominis non est peccatum nec pro-
prie dicitur odium: hoc potius amor et dilectio
quia ille qui odit malum alicuius proprie diligit
bonum suum. Et sic patet quomodo odium secundum ge-
nus suum est peccatum mortale vel veniale. et
quoniam non. Unde de odio vicioz et peccatorum
dicitur psalmus. Perfecto odio oderam illos. Cal-
listodorus. Perfectum odium est homines dili-
gere et eorum vicia spiritus abhorreere. Unde etiam
Hugo super Ecclesiasticum. Perfectum odium est quod cri-
mina odium et non homines. **S**e-
cunda filia est susurratio. ut susurrae et dis-
cordias seminare inter pacificos. vel ex in-
vidia amicorum vel amicitiam auferre siue

De peccato

tollere. Unde dicit glo. Jobis. i. Dif-
ferentia est inter susurionem et detracto-
rem. Susurro inter amicos discordias
seminat. detractor autem aliorum bona ne-
gat et minuit: ut patet per Hermannum de
Schilditz. Susuratio est grauius quam sit de-
tractio. Aufert enim amicitiam quam profert omni-
bus bonis temporalibus. quia sine amicis nullus
posset viuere. ut dicit philosophus. 8. ethi. *Ec-
clesiastica. vi. dicitur. Amico fideli nulla est com-
paratio. Quod uicium deus multum odiat.*
ex hoc patet quod deus multum diligit pacem
Ideo uenit de celo: ut pacem faceret inter
deum patrem humanam naturam. Et quando exi-
uit de mundo ad patrem pacem suis discipulis
relinquens dixit Job. 14. *Pacem meam re-
linquo uobis. pacem meam do uobis.* Et
post resurrectionem apparuit discipulis di-
cens. *pax uobis. et ostendit eis manus et
pedes quasi diceret. Attendite quod chara pa-
cem emi. Quia diligenter seruate ut filii dei
esse possitis. Matthei. 5. Unde et Gregorius
in pastoral. Si de uocatur filii qui pacem
faciunt: proculdubio sathane sunt filii qui con-
fundunt. ergo quicumque ex proposito et ex inui-
dia discordias seminat inter maritum et ux-
orem. siue inter alios homines cuiuscumque
conditionis: mortaliter totiens pec-
cat: et diabolo familiaris fit. Unde Gregorius
in pasto. Sicut nihil est preciosius deo uir-
tute dilectionis. ita nihil est desiderabilius
diabolo extinctione charitatis. Quisquis
enim seminando iurgia dilectionem proxi-
morum perimit hosti dei familiari ser-
uit. Item sicut pax est uia et dux ad uitam
eternam. ita discordia ad infernum. Unde am-
bro. sup. lucam. Pax est dux ad uitam et
nam. Et sic christus moratur cum pacificis. per
In pace factus est locus eius. sic diabolus
cum litigiosis. Et sicut pacifici in futuro
possidebunt regnum eternum ubi eterna pax
est: sic litigiosi possidebunt infernum ubi est
eterna discordia inter demones et dam-
natos. Unde etiam augustinus. de ci. dei. li. 19.
Non poterit ad hereditatem domini ueni-
re quisquis testamentum eius noluerit ob-*

seruare. Exemplum: legitur quod quidam uir
cum uxore sua triginta annis uixit in tanta
pace quod diabolus in his eos simul facere
discordes non potuit. tunc accessit diabolus
ad quendam antiquam uetulam et promisit
ei duos novos calceos quod faceret dis-
cordiam inter uirum illum et uxorem eius. Quod
illa promisit: et accessit ad uirum dicens quod ux-
or sua unum alium haberet quem diligere et
eum occidere uellet: nisi sibi valde caute pro-
uideret. quod idem uir promittens credere noluit.
Tunc postmodum accessit ad uxorem di-
cens ei quod maritus unum alium amaret. et cum
de sero simul comederet in mensa: uir ux-
orem toruo uultu respexit. et uxor econuer-
so ostendit indignationem erga uirum. Tunc
uterque cepit adhibere fidem uetule. Tunc
altera die accessit ad uxorem dans ei consi-
lium quod magnam cultellum uiri sui ad aquam be-
nedictam truderet in ecclesia. et de nocte sub
cussino uiri poneret et cum ob dormire de-
sup promitteret: tunc eam reamaret. Et ea-
dem die accessit ad uirum dicens ei quod de
nocte uigilaret: aliter eum uxor sua interfici-
ceret. et in signum huius cultelli suum sub
cussino illa nocte inueniret. Quod cultel-
lum ipse sub capite suo reperies arripuit
et uxorem propriam cum eo transfixit. Et di-
abolus calceos quos uetule promisit in
hasta suspedit et ei trans aquam porrexit
ubi stetit et pedes lauit dicens. Vereor ty-
bi appropinquare: ne me similiter decipias
sicut uirum et uxorem decepisti. Unde metru-
sta. *Femina demonio tribus assibus est
mala peior. Tertia filia inuidie est gau-
dium in aduersis proximi. quod gaudes de eo
quod proximo male succedit. hoc utique malum
est et puerum. Illa enim exultatio inuidie
est quasi gaudium freneticorum: quod gaudent
de hoc unum flendum est. immo est gaudium
diabolicum: cum sit de malo alterius. De hoc
gaudio loquitur Salomone Prover. xvii.
Qui in ruina letatur alterius: non erit impu-
nitus. Virum est quod inuidia gaudet de
malo: cum tamen ipsi quantum ad natura-
ram sunt boni. quia omnis creatura dei bo-*

na est. ergo deberet gaudere de bono et non de malo. h. hoc accidit quia malicia est quodammodo eis in natura conuersa. et ideo de malicia gaudent inuidi. Inuidi videntur peiores porcis. porcus enim porco qui occiditur compatitur. h. inuidi oppositum faciunt. **Q**uarta filia est tristitia in prosperis proximi. et hoc vitium malum est. et talis est infelicissimus hominum. quod patet ex hoc quod inuidus excecatur ubi deberet illuminari. **J**ob. v. Per die incurreret tenebras **B**regou. **D**ens inuidi cum de alieno bono affligit de radio lucis excecatur. Inuidi a deo sunt infelices quod ipsi amittunt quicquid alii lucrant. quia ipsi de sanitate aliorum infirmant. et de vita moriuntur. Sicut deum diligentes omnia coopantur in bonum. ita e contrario inuidis omnia coopantur in malum que audiunt vel vident. quia si bona vel prospera contingant tunc affliguntur propterea. si autem mala et tristitia tunc letantur. et hoc spiritus cedit eis in periculum. vnde **S**eneca. **U**trinam inuidi in omnibus ciuitatibus aures et oculos haberent: ut de singulis prosperitatibus hominum torquerentur. **Q**uinta filia inuidie est detractio. Qualiter autem detractio detestanda est. et quot modis fiat detractio. et de his que libenter audiunt detractio nem: hoc totum habetur in quinto precepto: **P. 7. Q.**

Secundo quarto videre quomodo inuidia occultat se sub triplici specie virtutum. **P**rimo sub falsa specie zeli et rectitudinis. et hoc maxime contingit in illis que se dicunt odire vitia hominum. et cum se diligenter resumerent inueniret se non odisse vitia sed naturam. Et inde est quod isti etiam frequenter dicunt solum se reprehendere vitia aliorum ex zelo rectitudinis. cum tamen hoc plerumque faciant ex fomite odii. quia invident alijs ex hoc quod sibi parificant vel quod ipsos excellant in his quebus singulariter appetunt apparere. Et ista occultatio secundum **B**regou. est nimis periculosa. quia ut ipse dicitur est difficilis ad cognoscendum et etiam ad repellendum. **N**am ut ibidem dicit **B**regou

xxxij. li. moral. **E**rrores dum virtus creditur difficile emendat. quia sepe dum homo credit se exercere virtutis actum: exercet potius viciosum. Et exinde ulterius contingit quod homo quandoque suos proprios defectus defendit et occultat sub specie virtutis aut amoris aut exercitii virtuosum. **R**emedium contra potest esse illud. Nam que scire desiderat an ipsum hominem vel potius ipsius vitium odiat. hoc ex eo scire poterit. quod homo seipsum perscrutetur et diligenter attendat. vtrum sincero corde et dulciter ad illud afficiatur cuius vitium persequitur. Et si inuenit quod illum hominem dulci corde amplectitur. signum est quod solum ipsius vitium detestatur: vnde **B**regou. in moral. **A**ffectus interne dulcedinis excludit amaritudinem odiosi leuoris. Si erga illum aliquam amaritudinem sui cordis deprehendit: nouerit se non ipsum vitium sed naturam sub specie virtutis detestari. Et huius inuidie **B**regou. triplex signum ostendit. **P**rimum est quod facies hominis ex eo palleat quoniam ipsum cui inuidet intuetur. **S**ecundum quod oculos suos deprimat nec ipsum delectabiliter valet intueri. **T**ertium signum quod sepe mens hominis pro inuidiam tantum amaricatur quod pro interna amaritudine dentes quedam propressione strident. et membra exteriora frigescent. **I**tem secundum remedium contra hoc est quod homo discretioris oculo dulciter penset quod prosperitas proximi sui bona sua in nullo diminuit. Et ideo sibi pro gaudere debet de bonis sibi diuinitus concessis: nec de ipsis bonis liuoris aculeo sauciari. **B**regou. **D**iminutio liuoris est affectus interne dulcedinis. **S**econdum inuidia se occultat sub falsa affectioe fraterne charitatis. et maxime apparet in illis qui sunt ex speciali affectu ad aliquas personas vel ad ordinem aliquem inclinati. quia moleste ferunt si alijs ordinibus aliquid commodi prouenit aut honoris. Et isti frequenter extenuant bonum quod relucet in personis aliorum ordinum siue in conuersatione siue in doctrina salutari. **Q**uod exinde contingit

qz timent qz vtilitati z statui aliorum de
pereat, ad quos magis inclinant ex affe-
ctato e singulari. Remediū cōtra hoc qz
hō cōem amorē habeat ad oēs bonos,
et diligenter fugiat amorē singulare z
pūatum, z etiā oēm acceptatōem perso-
narū, z p suū amorē ad nullū se inclinet
nisi inquantū hoc ad eternā beatitudi-
nem dirigere z iuuare poterit, qz p h ex-
cludet omne odiū qd se occultare consue-
uit sub simulata spe fide dilectōis frat-
ne. Tertio inuidia occultat se sub specie
falsi amoris p̄tendētis salutē p̄ximi, qd
apparet maxime in illis q sub ficta spe-
cie amoris humane salutē alijs inuidēt
de bonis sibi diuinitus p̄cessis asseren-
tes q hoc ideo faciūt qz talia bona salu-
ti eoz nō expediāt, z tñ nō mouentur ex
amore ad hoc: s plus ex fomite odij vel
rancoris. Et ista inuidia sic expellit, qz
homo sinceriter desideret qz q̄libet ali-
possit vti bonis sibi diuinitus p̄cessis ad
laudē dei z p sue salutis augmēto, z sp̄
p̄sumere meliora de p̄ximo q̄ de seip̄o.

De ira

Qercio vidēdū est de tercio vi-
cio capitali qd est ira, que s̄m
Aug⁹, nihil est nisi vlciscēdi li-
bido. **A**d detestatio-
nē vero ire p̄mo valere p̄nt p̄ba sacre scri-
pture q nobis dissuadent illā, vñ Gen.
xlv. Dixit ioseph fratribz suis redeūtibz
ad patrē suū, ne irascamini in via. Sic
z nos frēs sumus in via ad patrē nostz
celestē singul diebus dietā vnaz facim⁹
cū sumus in gr̄a, ergo nō debemus ira-
sci. Vñ Eccl. viij. Resis velox ad irascē-
dum, vñ Iaco. i. Sit aut oīs hō velox
ad audiēdum: tard⁹ ad loq̄ndum z tar-
dus ad iram. Scdo p̄t valē ad detesta-
tōem hui⁹ vicij, s. ire si oñdatur q̄ntū ira
displiceat deo. P̄mo qz hospitiū eius
multū turbat Vñ ad Eph. iij. Nolite
p̄tristare sp̄m̄scū, Greg⁹. Duz ira aīm

pulsat sp̄m̄scō suam hereditatē turbat,
imo quādoqz patrē z filiū z sp̄m̄scū de
hospitiū expellit, z diabolu introducit,
sicut in pace fact⁹ est locus dei: sic in ira
dyaboli. Itē hūmaginē eius in templo
dissipat: z diabolu loco eius ponit Vñ
sup illud Job. v. Virū iustuz interfecit
iracūdia, dicit glo. Hā suetudo hūma-
ginē dei in nobis seruat q sp̄ est tranq̄-
la, s ira dissipat q multīs p̄tutibz p̄uat.
Qz aut multū displiceat deo cū hūma-
go eius in hoīe dissipat ostendī potest
p hoc, dicit Aug⁹, sup ps. In ciuitate
tua hūmaginez ipsoz ad nihilū rediges
Merito inq̄t hūmaginē ipsoz ad nihilū
rediget deus in celesti ciuitate, qz ipsi in
sua terrestri ciuitate hūmaginē ei⁹ ad ni-
hilū redigerūt Et etiā p hoc qz tātū pec-
catū reputaret si aliqs hūmaginē cruci-
fixi in eccia dissiparet z ydolu alicui⁹ de-
monis p ipso poneret. Itē qz nullū vi-
ciū magis p̄temnit deū q̄ ira, hoc vicij
apte se contra deū erigit. Vñ Job. xv.
Lucurrit aduersus eū erecto collo hō
iratus ipm deū cōtumelijs afficit: z niti-
tur sp̄uere in faciē eius Insup iracūdus
aufert deo dominiū suū, z diabolu facit
dñari ibi, z hoc fit dñ vīdicitā sibi vsur-
pat quā deus sibi soli retinuit. Deut.
xxxij. Dea est vltio z ego retribuā Ter-
tio valet ad detestatōem hui⁹ vicij qz h
vicijz valde placet diabolo. P̄mo qz
valde potens est ad impugnatōem ho-
minū z destructōez, qz p iram multū do-
minat diabolus in hoīe. Nō em̄ timet
hō iratus facere qd diabolus p̄cipit ei,
quāntūcūqz magnū peccatū sit: nō pat-
vxozi: nō parat filio, immo hō iracūd⁹
deo z matri eius nō pat: z sanctis in ce-
lo qn eos afficiat p̄tumelijs. Itē placet
ira diabolo, qz hoc p̄ccō lucrat diabolo
plures hoīes, qñz totā domū vel vnam
villā vel vnā patriā hō iracūdus puo-
cat ad iracūdiam, vñ Prouer. xix. Iracū-
dus puocat rixas, q aut paties ē mi-
rigat suscitatas, Vñ iracundus potest

dicit filius diaboli et eius voluntate nititur
 adimplere. Unde Johis. 8. Vos ex parte di-
 abolo estis: et voluntate eius vultis perficere.
 voluntas autem diaboli est iracundia. huius vi-
 uat cum suis in discordia in mundo sic ipse
 vivit cum suis in inferno. Quarto valde
 ad detestandum hoc quod ira nocet ipsi homi-
 ni multum. Primo nocet in corpore quod debili-
 tatur. ut patet quod homo iracundus erit pallidus
 in facie. et quod transmutatur in toto corpore:
 ita quod quodammodo per duos vel tres dies non potest
 regulariter vires suas recuperare. Item minu-
 nit dies vitam ipsius hominis. Unde
 Ecclesiastici. 30. Zelus et iracundia minuunt dies
 hoc patet in cane qui est animal iracundum. et
 ideo brevis vite. Item excecatur homines
 in ratione. Unde catholice. Ira impedit
 animam: ne possit cernere verum. Ipse enim dia-
 bolus similis est corvo qui veniens ad cada-
 ver primo currit ad oculum: Sic diabolus
 vult hominem primo per iram excecatur. scilicet
 quod postea precipitare possit eum in foueam
 peccati ad voluntatem suam. Unde in vi-
 talium patrum dicit quidam senior. Quan-
 do operiuntur oculi animalis tunc circuit ad
 molendum: alioquin non ambulat in cir-
 cuitu mole. Sic diabolus si operuerit
 oculos mentis per iracundiam: in omne peccatum
 hominem postmodum leviter precipiet. unde ira-
 cundia est ianua omnium viciorum. Quinto va-
 let ad detestandum huiusmodi vitium quod ira no-
 cet anime omnia bona ei auferendo et omnia mala
 ei introducendo. Qui irascitur primo capitur
 tenetur a diabolo. et scire debet: quod diabolus
 mortem eius sitit spiritus et affectat. Quia insania
 iracundorum patet ex hoc quod non habent nisi amaritu-
 dinem. et illam proponunt deo et eius regno. quod per
 iracundiam perdunt suas proprias animas. Sic pa-
 tiuntur seipos fruatur: sic impatientes seipos
 perdunt. Unde in euangelio. In patientia
 vestra possidebitur animas vestras. Unde
 etiam Salomon puer. 19. Qui impa-
 tientes est sustinebit dampnum. sed non solum corporis
 sed etiam anime. Unde exemplum Legitur quod quidam vir
 go fuit multum castus. et insuper habuit plura
 bona exercitia in se: sed erat valde iracundus

da et impatientes. Tunc angelus missus ad eum
 dixit. Impatiencia tua impedit salutem
 tuam. et mortificat omnia bona opera tua. et ni-
 si te emendaueris in futuro. eternaliter dam-
 naberis. Que ex verbis angeli copuncta
 se emendavit. et postmodum vitam in bono fi-
 niuit.

Ira octo modis committitur:
 Equis declaratio illius quando ira
 est bona et licita: et quando peccatum
 veniale. et quando peccatum mortale.

Pro quo sciendum quod ira octo modis fit. pri-
 mo super peccatum proprium. et super peccatum proximi
 scilicet quod homo irascitur in hoc quod deus offenditur
 et talis ira est bona et licita et laudabilis
 Unde psalmus. Irascimini et nolite peccare. Unde
 Ecclesiastici. 7. Melior est ira risu: quod per tristitiam
 amvultus corrigitur et animus delinquentis
 quod quilibet debet corrigere et amonere fratrem
 in dilectione delinquentes quod ad hoc tenetur quilibet
 sub precepto. Contra quod faciunt adula-
 tores qui ridetur et laudant mala in proximo: quod scilicet
 non honorat deum salutem animarum. Et tales fa-
 ciunt se precipites omnium illorum malorum que in proximo
 malis adulando laudant. Et tales adula-
 tores sunt precones diaboli. quia ligant pec-
 catores et malefactores in peccatis suis
 cum adulationibus suis. sicut precones mundi
 diligunt malefactores tradendo eos iudici.
 Unde beatus augustinus: Adulantium lingue
 ligant homines in peccatis. delectat enim
 ea facere in quibus non solum non meruit
 reprehensor: sed etiam laudatur opator. Ter-
 go quilibet christianus vindicare debet iniurias
 dei. et proprias patienter sustinere
 exemplo christi qui ementes et venden-
 tes eiecit de templo. quod hoc fuit in iniuriam
 sui patris celestis. sed proprias iniu-
 rias sibi a iudeis factas patienter susti-
 nuit. et tanquam agnus mansuetus obmutuit.
 Item exemplum habemus de hoc in mo-
 yse quod debemus vindicare iniurias dei que
 propter idolatriam quam filii israel fecerunt
 cum vitulum conflatilem adoraverunt: et cir-
 ca eum chorisauerunt. occidit cum filiis leuiti-
 de populo israel viginti tria milia hominum
 et hoc est signum quod sunt filii dei qui non

possunt sustinere iniuriam dei. Sed illi non curant dei iniuriam qui in domibus suis permittunt deum omnipotentem blasphemare: et lusores ludere. et potatores inebriari. et fornicatores luxuriari. et insuper chorizontes permittunt chorizare sic de alijs. Et hoc ideo permittunt. quia lucrum temporale inde acquirunt. et tale lucrum deo et proprie salutis proponunt. ergo tales in hoc ostendunt se esse filios diaboli. et non dei. Quis enim fidelis filius posset sustinere equanimiter iniuriam sui dilecti patris quin hoc contradiceret et impediret quantum posset. sic similiter est de deo et filijs dei. ergo irasci super propria peccata et aliena peccata. et vindicare iniuriam dei. et quod ipse homo non proficit in bona vita sicut ceteri homines. talis ira est bona et laudabilis et nullum peccatum. Dicit enim Bonaventura de ordine fratrum minorum. quod affectus ire datus est homini: ut irascatur vicij et malis suggestionibus. sic quod non patitur se trahi in consensu peccati. et ut vitascatur dei iniurias et transgressiones iusticie. Sic legimus christum iratum fuisse phariseis: et alijs non recte agentibus. Et similiter hoc idem legitur de alijs pluribus sanctis. et sic hec iravocatur zelus iusticie. Secundo est quedam ira subita. et sine ratione deliberationis que venialis est quod in aliquibus hominibus ignis ire cito accenditur et cito remittitur. et in aliquibus tardius accenditur et tardius extinguitur illi peiores sunt peioribus. unde Augustinus. Melior est qui quis ira sepe interpretatur tamen festinat quod sibi remittat ille: cui se fecisse cognoscit iniuriam: quam qui tardius irascitur. et ad veniam perendam tardius inclinatur. Unde etiam Hieronymus super epistolam ad titum. Reus vero qui aliquando irascitur iracundus est: si ille dicitur iracundus qui crebro hac passionem superatur: Ergo si quis ex surreptione commovebitur. et quanto ratio hoc aduertit: tunc hoc expellat. et sic solum peccat venialiter. Tertio cum quis irascitur: et in modico se vult vindicare quis etiam

bene possit se in magno vindicare tamen nollet facere: tunc talis ira et commotio propter peccatum veniale: sicut trahere puerum per crines. et sic de alijs. Quarto cum quis irascitur in seipso: et impatiens efficitur: et tamen in se vult illam iracundiam vindicare: nec probo nec factio. Et hoc idem quando dicitur commotio ex naturali commotione quod homo in seipso commotus est. et tamen illam iram non vult producere ad effectum. et sic talis ira etiam potest esse peccatum veniale. Item Casiodorus. Venialis ira est que non ducit ad effectum. Quinto cum quis irascitur cum deliberatione et cum consensu rationis: et in animo cogitat quomodo se posset vindicare: licet hoc non ostendat. et talis ira deliberata est peccatum mortale. Et talis sic irascens: reus erit iudicio. Unde Bartholomaeus. Omnis qui irascitur fratri suo reus erit iudicio. Talis enim ad iudicium dei citabatur: et qualiter illud preceptum. Diliges proximum tuum sicut teipsum servauerit: requiratur. Quomodo tunc respondebit iracundus homo qui sepius et frequenter mala cogitavit adversus proximum. et deliberato animo affectavit vindictam super proximo. Et talis quod dicitur sic stat in tali ira et rancore quod gerit in corde contra proximum: tunc semper est in statu damnationis. Unde propheta. In tempore vindicte disperdet te. Item alibi legitur per prophetam. Ecclesiasticus 28. Qui vindicari vult. a deo inveniatur vindictam. Sexto quando ira non solum in corde retinetur: sed etiam per signa exteriora ostenditur. Signa autem huiusmodi sunt illa. scilicet non loqui: facies auertere a proximo vel eum toruo vultu respicere: et quando ei obviare debet: tunc ad aliam plateam vadit vel oculos inclinatur: ne eum respiciat et sic de alijs: talis reus erit consilio. Ergo dicitur Matthaeus. Qui autem dixerit fratri suo racha. Racha secundum Remigium est interiectio indignantis. ut cum diceretur a dolente heu. et a cadente heu. Quod solum est trinitas.

eis est q̄ eadem mensura remetietur eis
 id est sicut ip̄i proximis suis signa ire oñ
 derunt: sic christus et beata virgo maria
 et om̄es sancti et om̄es angeli ostēdēt eis
 etiam signa ire et indignationis. **Chriſt⁹**
 ostēdet eis iram suam: q̄ nunq̄s eum le/
 re videbunt. et q̄ nunq̄s miserabitur eoz
 ne liberabit eos a penis: etiam si om̄es
 sancti orarent pro eis: **Hieremie. 7.** No
 li orare p̄ populo hoc: nec assumes lau
 dem pro eis. id est oratōem. quia nō ex/
 audiam te. **Signum ire beate marie et**
sanctorum est. q̄ nunq̄s aliquod suffra
gium eis faciunt. Exemplum de diuite
 qui petiuit guttam aque: et non obtinu
 it. **Signum ire sanctorum angeloz est**
 q̄ in iudicio exhibunt angeli. et seperabūt
 malos de medio iustozum. et mittēt eos
 in caminuz ignis. ibi erit fletus et stridor
 dentium. **¶ Septimo quādo ira nō so**
lum ostenditur signis. sed etiam exp̄mi
tur verbis malicioſis et vituperijs. et tal
erit reus gehenne ignis. **Unde Barth**
5. Qui aut̄ dixerit fratri suo fatue: reus
 erit gehenne ignis. **¶ Circa quod querit̄**
utrum cōtumeliā vel iuitiū sit pecca
catū mortale. **Respōdeo s̄z thō. sc̄da se.**
q. 72. Propriet̄ per se ytrūq̄ est peccatū
 mortale nō minus q̄s furtum vel rapina
 non em̄ homo minus amat honorē suū
 q̄ rem possessam. Ergo sicut est pecca
 tum mortale furtū vel rapinā cōmittere
 sic et p̄prio iuitiū dicē. **Differt aut̄ contu**
meliā a conuicio i hoc q̄ per yba contu
meliōsa rep̄sentat̄ p̄rie defect⁹ culpe. s̄
p̄ iuitiū rep̄sentat̄ ḡnalit̄ q̄cūq̄ defect⁹
siue culpe siue pene. **¶ Nō si q̄s alicui di**
cat iniuriōse eū esse cecū. iuitiū q̄dē dicē
s̄ nō iuitiū. s̄ et iuitiū infert. sepe tñ
vnū p̄ altero ponit̄. **¶ Itē q̄nt̄ an liceat**
causa correctionis iuitiū dicere. **Respō**
deo s̄m thō. sc̄da sc̄de. q. 72. Sicut licē
 tñ est aliquē yberare v̄l in rebz d̄nifica
 re causa disciplinae: sic etiaz p̄t aliq̄s alteri
 quem corrigere debet aliquod verbum

conuictosum dicere **Et hoc modo dōm̄**
nus vocauit discipulos suos stultos. vt
habetur Luc. vltimo dicens. O stult⁹
et tardi ad credendū. Et ap̄ls ad Gal.
ij. dicens. O insensati galathe. tamen
sicut dicit beatus Augustinus. Nisi ex
magna necessitate obiurgatōes sunt ad
hibēde in quibz nō vt nob. s̄ vt d̄no fui
atur insistem⁹. s̄ valde necessaria est di
cretio vt hō moderate talibz ybis vtaf
q̄z posset esse tā graue iuitiū q̄ p̄ ybuz
incaute. plati auferret honorē ei⁹ contra
quē p̄ferret̄: et tñc posset hō peccatē mor
talit̄: etiā si nō intēderet de honoratiōe ex
alteri⁹. Sicut si q̄s incaute alium ex lu
do p̄cutiens grauiter lederet et vulnera
ret non excusaretur a p̄ccō mortali. sic et
hic. Itē querit̄ vtz hō cōtumeliā sibi il
laras debeat sustinere. R̄ndeo s̄m b̄m
thō. ybi. s̄. sicut in alijs iniurijs: sic et
in verbis iuitiōſis tenemur h̄c aīm
p̄paratū ad tolerantiā si expediens fuerit
q̄nt̄ tñ oportet vt iuitiāz repella
mus p̄pter duo. Primo q̄dem p̄pter bo
num eius q̄ iuitiā infert vt videlicet
ei⁹ audaciā rep̄mam⁹: vt d̄ cetero talia
nō attēptet. Sc̄do p̄pter bonū multoz q̄
rū p̄fect⁹ q̄ iuitiā nobis illatas im
pedit. Sciendū aut̄ q̄ si ille erit reus ge
henne ignis qui dicit fratri suo fatue cū
iuitiū dēdo. q̄d tñ cre⁹ erit ille q̄ d̄t p̄ximo
suo fur. latro. neq̄. adulter. et h̄ cum cla
more: vt ab alijs audiat̄: et corā eis sic cō
fundat̄. Et iusticia dei req̄rit̄ s̄ q̄ eadē
mēsurā remetiet̄ eis: s̄. q̄ d̄s obiiciet eis
p̄ccā ip̄oz iuitiū dēdo eos corā scriis et an
gel⁹ ei⁹. sicut ip̄i iuitiū dēderūt p̄ximos suos
obiiciendo eis peccata et defectus eozuz
aio iuitiū dēdi. Sicut et malediciā q̄ male
dicit̄ p̄ximis. videlz vxozuz et filijs et ali
is hoibus incurrūt maledictōem et naz
de qua dicit̄ Barth. 25. Itē maledicti s̄
ignē eternū. Octauo cū hō ex ira p̄cedit
ad factū iuitiū. sicut p̄cutē. vulne
rare vel occidere: vel minas imponere
q̄cū et iusticiā. et hoc ē valde magnū pec

De peccato

catū. qz occidere p̄ximū: z effundē san-
guinem innocentē est vnum peccm de q̄
tuor peccatis clamantibz ad celū. Unde
dixit dñs Gen. 4. Vox sanguinis fra-
tris tui abel clamat ad me de terra. male
dicta terra que aperuit os suū z suscepit
sanguinē fratris tui. si terra ē maledicta
que sanguinē innocentē suscepit. qd tūc
de illo erit qui sanguinē innocentē effun-
dit p̄tra deum z iusticiā. ergo quicumqz
ex vindicta z iracūdia ledit vel p̄cutit p̄-
ximū vel vulnerat: peccat mortalit̄ toti-
ens quotiens. Circa qd querit vtz vir
p̄cutiens vxorem p̄xiā peccet mortalit̄.
Respondeo si causa correptionis z mo-
derate hoc fecerit non peccat mortaliter
quia superior habet corripere inferiorem.
Sed vir est caput mulieris: z non econ-
uerso. Unde Gen. 3. dixit dñs ad eū.
Sub viri potestate eris: z ip̄e dñabitur
tui. Si aut̄ ex vindicta z ira: z sine causa
eā ledit z p̄cutit. peccat gravit̄. Hoc aut̄
aduertendū est de illis qui cū offensi fu-
erint ab alijs siue in taberna. siue alias:
z non p̄nt se vindicare in eis: tunc vindi-
ctā talē inferunt suis vxoribz sine causa.
z in hoc grauiter deū offendunt.

Quot sint filie ire. z quādo pec-
cata mortalia sūt.

Equitur declarare: quō filie ire
sint peccata mortalia. Circa qd
sciendū qz p̄xima filia ē rixa. h̄ ē
audax volūtas vindicādi iniuriā suā
z p̄cedēs ad actū vindicādi. hoc est qn-
do nocet alteri ex ira: z h̄ p̄ opa q̄rendo
vltionē z impediēdo bonū alteri vbi cū
qz p̄t: siue iuste siue iniuste. Irē h̄z her-
mānū de schildit̄z. Rixa p̄t dici ex eo qz
est iniusta vindicatio in p̄ximū cū nocu-
mēto corporali: qd videt̄ eē p̄tra iusticiā
z peccz mortale. nisi nocumētū ita parū
momētū eēt qz nō eēt dignū noie iuriā-
rū. mīstri ar̄ iudicij v̄l p̄tātis publice alī
quē debite captēdo v̄l inuadēdo nō di-
cunt̄ p̄xie rixari h̄ iusticiā exeq. Sicut q̄
se defendit cū moderamēte inculpate tu-

re solo aīo repellēdit̄ euadēdi iniuriā
non aīo iniuriandi etiā si aliū ledat: cuius
alias ex p̄nuasionē subterfugere nō valz
nō peccat: nisi v̄l iniuriā faciat. v̄l mode-
ramēte inculpate tutele excedat. v̄bi grā.
iste videbat̄ sibi iniuriari qz p̄cuteret euz
pugno v̄l pua v̄ga. z ali' ecōtra extrahit
gladiū z ille infecit inuadētē cū cū v̄ga:
v̄l alias q̄uit vulnerat. Nota s̄m Her.
d̄ schil. Si q̄s h̄z et iustā v̄l legitimum
cām irascēdi p̄ se. ita tñ qz mor' ire eēt ni-
mis inordinat' z nimis vehemēs inter'
z exten' tūc credo si p̄cedat ex habitu vi-
tioso: s. ex supbia v̄l inuidia v̄l ira z in ha-
bituata voluntate: vbi habit' z p̄nc pia
ex quibz tal' mor' p̄cedit sūt peccā mor-
talia. Credo etiā: qz illa inordinatio ire
sit peccm mortale. qz refert̄ in eundē fon-
tem viciū v̄n p̄cedit. Vel si nō p̄cedat ex
habitu vicioso: s. ex hoc graue scā daluz
p̄cites. puta qz ille ecōtra quez irascit̄ mo-
do inordinato. vel alij audiētes aut vidē-
tes ad peccā mortalia impellan' p̄ hoc qz
mor' h̄z ire tā inordinat' ē. qz alias ad
dicta peccā nō mouerent̄. peccm mortale
credo ī dicto mō cōmitti. Si tñ tal' mo-
tus inordinat' nō p̄cederet ex habitu vi-
cioso. nec graue scā dalū gn̄ar̄z. sed ex na-
turali cōplexione irascētis pueniret. qui
forte multū eēt coleric' v̄l debil'. v̄l infir-
mus. posset esse peccm veniale: nisi tunc
debilitas v̄l mor' colere inordinatā ac-
censionē ire causans ex culpa mortali p̄-
ueniret. puta ex nimia ebrietate v̄l gula
v̄l aliq̄ h̄mōi. Vel ip̄e mor' inordinatus
ire it̄m irascētē inflāmaēt qz a charitate
de i v̄l p̄xi excideret. **S**ecūda filia est tri-
mor mētis. h̄ ē volūtas vindicādi fugiēs
aduersitatez p̄t̄ estimatas inimicitias:
sic qz cogitat z imaginat̄ quō possit aliū
nocere: z eū vincere. **T**ercia filia est in-
dignatio z ē volūtas se vindicās p̄ signū
molestie. qd exterius ostenditur. sic qz ex
ira aliū p̄cipendo in corde z p̄ nihilo re-
puto. z qz metā dignū reputo: qz mēto
nō deberet mihi talia facere. Et hoc qz

ira puenit: et est vitiosus puerum. Scđdū
 tū q̄ fm Hermannū de schil. qū tumor
 mentis et indignatio tū fiunt ex impe/
 tu naturali colerice vel melācolice cōple/
 xionis et non pcedunt vltērius ad extra
 possunt esse pccā venialia. Sed si pce/
 dunt ex vitioso habitu superbie vlt' alte/
 rius peccati mortalis vlt' alias graue scā/
 dalum generaretur possunt esse pecca/
 ta mortalia: **E** **Q**uarta est cōtu/
 melia que est volūtas vindicans se p ex/
 probatōem maloz q̄ se homo impo/
 nit alteri scādalum et malum vt possit se
 vindicare: et imponit alteri aliqñ falsum
 quod vitiosus graue ē. Quia pccm nō di/
 mittitur: nisi sic fama ablata restitatur
 Scđdum etiā fm Hermannū de schil/
 ditz. si ille q̄ aliū contumelia afficit vlt' con/
 uitiat pferat talia contumelia. et facit illuzoria
 facta. q̄ fz se sūt iniuriosa aīm pximi cō/
 trariā ex eo q̄ famā vel honorē auferūt
 pccm mortale est contumelia tal'. et mul/
 to grauius q̄ furtū vel rapina Si autē
 facta vel verba talia fm se nō sūt vitiosa
 nec iniuriosa: et fiant ex leuitate aī. vlt' ex
 loco: tū cpnt esse pccā venialia. nisi tunc
 ex leuitate aī vel ioco ita grauis contume/
 lia fieret q̄ hoīs honorē totalit' auferret
 sicut em q̄ ex leuitate animi hoīem gra/
 uiter verberaret vel lederet in corpore mor/
 taliter peccat: ita nō est dubiū qñ quicq̄
 aīm hoīs conturbās honorē eius vlt' famā
 et leuitate animi auferēdo mortalit' pec/
 caret. Ad cōtumeliā ergo reducūt ma/
 ledictio pximi. derisio: et oīs cōminatio
 et vilipēsiō xboz vlt' factoz. **E** **Q**uinta fi/
 lia est clamor. que est volūtas se vindi/
 cās exaltādo vocem per vituperium ad
 aliorū aures pueniens. Lamāt em isti
 iracundi et furibūdi ex nimia ira: volen/
 tes p hoc confundere pximū: quod gra/
 ue est et scādolosum q̄ homo honest' de/
 bet se sic de honestate. et honorē dimi/
 nuere. Scđdū tamē fm Hermannū
 de schilditz q̄ quidam ex natura sūt cla/
 morosi. et horū clamor posset qñq̄ cōue/
 nialis

Si tamē ex vitioso habitu pecca/
 ti mortalis pcederet vel grauem occasi/
 onem peccati tribueret vel pberet talis
 clamor. vlt' graue scandalū vel atrocē in/
 iuriam terroris vel vituperatōis. nulli du/
 bium qñ esset peccatum mortale: multo
 mag' q̄ si diceret fratri suo sine causa ra/
 cha **S** **S**exta filia ē blasphemia
 q̄ est volūtas se vindicans p opprobriū
 deo vel sanct' illatū. Blasphemare est
 deo attribuere qd sibi nō est pxium. vlt'
 cū ab eo remouetur quod est sibi pxius
 Scđdum fm Hermannū de schilditz:
 Blasphemia est grauissimum peccatū
 mortale. qz maxime charitati diuine cō/
 trariā: imo videt ponere quoddā odi/
 um dei. nec excusat aliqs q̄ blasphemiz
 am mittit absq̄ deliberatiōe et subita
 ira. sicut nec aliqs excusaret a pctō mor/
 tali si ex subito motu ire aī plenam delē/
 beratōem hoīem interficeret. nisi tunc ho/
 mo ita subito in xba pūperet: q̄ nō per/
 pederet aliquo mō q̄ eēt xba blasphe/
 mie aīq̄ ea ptulisset. tunc p̄t esse pecca/
 tū veniale. **T** **H**ic etiā aduertendū est q̄
 blasphemia p̄t mitti nō solū xbo: s̄ et
 am facto. Nullus em dubitet quū ille q̄
 plenum p̄sensum habet intrinsecus de x/
 bis vel fact' blasphemie contra dei reue/
 rentiam intentādis iam blasphemet in
 corde. Nec dubiū esse potest qñ sicut il/
 le q̄ blasphemat verb' diuine reuerentie
 derogat: verba mala in deum iaculādo
 vel turpia iuramēta in derogatōem di/
 uini honoris assumēdo: sic et multo ma/
 gis blasphemaret q̄ niteret prauis et se/
 uis factis diuinā reuerentiā ipugnare
 Sicut de qdā ribaldo dicit. q̄ cū turbat'
 esset: eo q̄ ad taxillos aliquā pecuniā p/
 didisset: extracto gladio suo p̄ieat eum
 sursum in aerē q̄si volens se de deo vidi/
 care. **E** **t** ecce gladius reuersus est cruce/
 rat'. **E** **t** iterū mag' blasphemaret q̄ in
 respectū dīni honoris dei hīmaginē vlt'
 crucifixū lapidaret: vlt' luto macularz. vlt'
 execrabilis et irreuerēter aliqd iordinatū

in crucifixo vel diuina imagine depingēt
q̄ q̄ malis verb̄ iacularef.

Sequit̄ declaratio illius: quō se
ira occultat sub specie virtutum
Circa q̄d sciendū: q̄ illd̄ vitium
sub triplici specie virtutū se occultat. Pri
mo mō sub sp̄zeli iusticie. Vñ Greḡ
32. li. moralium. Plerūq̄ in vltascēdis vici
is crudelitas agit̄ et iusticia putat̄: atq̄
imoderata ira zel̄ iusticie et meritū credi
tur. Remediū ̄ h̄c occultatōez ire do
cet Greḡ. 5. li. moral. Et ē h̄ q̄ nunq̄
seuatur q̄ diu cōmotio ire mētē occupat et
mētis ip̄etū añq̄ ad vindictā p̄peret vi
cere studeat vt eo fiat iustior vltor alien⁹
q̄ liberior existat victor su⁹. Quō at̄ co
gnosci debeat: an ira ex zelo iusticie. vel
ex ip̄atiētia p̄cedat. h̄ inde p̄t cognosci.
q̄ q̄n ex zelo rō p̄cedit mētis cognitōem
h̄ q̄si tranquilla manet. q̄d p̄z p̄ cassiodoz
q̄ d̄t. Sept̄ minabamur innotij. irasce
bamur placati. et nefactis possem⁹ ledē
terroze verbis videbamur i gerere. Hoc
etiam patet ex eo q̄ in correctiōe et post
illum quē quis corrigit: plus diligit. q̄
rū oppositū ̄tingit in ira q̄ p̄cedit ex im
patientia. Sc̄do se occultat sub specie
charitatis p̄ximi et vtilitatis eius. q̄ ma
xime in illis apparet qui dicūt se non ira
sci p̄ximo: nisi p̄ tāto q̄ res p̄ ip̄m gesta
est ̄ salutē facientis. Sed in hoc plerū
q̄ homines decipiunt. q̄ talis indigna
tio multoties procedit ex odij fomite q̄
ex charitate vel vtilitate p̄ximi credit̄ e
manare. Nec mirū si in hoc homines de
cipiant. q̄ sicut imago in aqua turbida
nō apparet: sic in mente dum ira turba
ta fuerit veritas nō relucet. Hanc aut̄ p̄
turbationē mētis callide p̄curat inimic⁹
eius. Quia facit sicut piscator astutus q̄
ideo turbat aquā: vt pisces facili⁹ capi
at. sic et ip̄e turbat oculū rōnis vt homi
nem possit capere laqueis peccatorū. Re
mediū cōtra hanc occultationē est q̄
homo discretionis oculo dulciter p̄nsat
si ip̄e hoc ageret q̄d in alio rep̄ehendit

an sibi videat q̄ hoc possit sine sue salu
tis dispēdio. et si adhuc de tali facto tur
bet in alio certus sit q̄ talis turbatio na
scitur ex fomite odij: et nō ex appetitu sal
lutis p̄ximi. Quod viciū potissime ex eo
curari pōt. q̄ homo sit sollicitus de con
sciētia p̄pria: et non temere iudicet facta
aliorum. q̄ sicut dicit Tull⁹ in li. de tu
sculanis questionibz. Propum est stulti
cie vicia cernere aliena et sic obliuisci pro
pria. Sed hec stulticia ex curiositate na
scatur. q̄ sicut Aug⁹. dicit. xi. p̄fessionū
Curiosus est genus humanū ad cogno
scendā vitā alienā. et desidiosum ad cog
noscendā p̄riā. Tales rep̄ehēdit dñs
Luc. viij. Quid vides festucā in oculo
frat̄is tui. et trabē in oculo tuo nō p̄sider
ras. Et ab illo defectu multū retrahere
debet. q̄d legit̄ de sancto Ioh̄e elemosy
nario q̄ hanc p̄ditōem habuit q̄ nunq̄
aliquē p̄ suis defectibz iudicauit. h̄ potius
alios iudicātes rep̄ehendit dicēs: pec
catis. Primo p̄tra mā datū xp̄i dicēs.
Nolite iudicare vt nō iud. Sc̄do. q̄: nei
satis q̄lis modo sit quē antea peccare sci
uistis. T̄t̄tio ira se occultat sub col
lore māsuētudinis et patiētie. q̄d in illis
maxie cōtingit q̄ se grauius vltascunt ta
cendo et nihil loquēdo. q̄ delectant̄ for
te ex hoc. vel itendūt magis animū p̄xi
mi cōmouere. vel itendūt sibi vtilit̄ ve
ritatem subtrahere. vel vindicte r̄ps et
locū expectare. vt ex hoc p̄ximo grau⁹
possint inferre nocuentū Prīmū ē ma
lum. sc̄dm̄ d̄terius. tertium pessimum
est. Remediū p̄tra hanc occultatōez
est q̄ homo diligenter caueat ne taceat
rōne indignatōis. vel etiā prouocatōis
sed taceat solū rōne māsuētudinis. Itē
intendat ne ex tali taciturnitate p̄xim⁹
magis p̄moueat. et consideret vtrū possit
ait̄ p̄ximi magis lenire tacēdo: tūc
expectet quousq̄ tam ip̄e q̄ ille ad mā
suētudinem redeant. Si vero potest cū
lenire loquēdo. tūc cum charitate et mo
do dulciori quo potest mentem suā sibi

insinuet. dicēdo sibi. Hoc mihi videtur ad salutem tuā et ad bonū tuū pertinere. p̄cas mihi quia pro melioratione tua feci eo q̄ salutem tuam desidero sincerit̄ tanq̄ propriam

Sequitur de remedijs cōtra iram propriam. Quoz̄ p̄mum est consideratio dñice passionis xp̄i. vñ Greg⁹. Si passio dñi ad memoriaz reuocetur. nihil a deo durum qđ nō equo animo toleret. quod remedium in libro Numeri. c. xxi. nobis insinuatuz est vbi legit̄ qđ filij israhel respiciētes serpentem eneuꝝ a moꝝsu serpentū ignitoꝝ sanabatur. vnus de serpentibꝝ ignitis est ira. a qua quis sanatur si diligenter attendit qđ christus in cruce p̄ eo sustinuit Tūc enī paciēter sustinebit q̄cquid oportebit eum p̄ amore christi pati. Quia cū xp̄s maledicere nō maledicebat. et cum male tractaretur nō aperuit os suum. Vñ ad illud exemplū nostris cordibus imp̄mendū hortatur sponsus in canticis. Pone me sicut signaculum sup̄ cor tuuz quia reuera q̄cunqꝝ illud signaculum et exemplar patientie cordi suo p̄fecte imp̄p̄serit: oēm ire impetum facit̄ edomabit. **S**cđm remedium contra irā p̄ propriam est silentium Vñ sup̄ illud puer. iij. Fatuus statim vindicat iram suam Dicit glo. Natura ire est vt plata magis ferueat. occultata laqueat. Et p̄ uerb. xvi. Qui ip̄onit stulto silētū iras mitigat. Stult⁹ est hō sup̄bus. p̄cipue si iracundus sit homo ille. Ad illud scđm remediū videt̄ pertinere illud ps̄. Posui custodiam ori meo cū p̄sisteret p̄ctōꝝ aduersum me **T**ertū remediū est p̄sidere vtilitatē quā h̄z tribulatio q̄ toleratur paciēter tā in p̄nti q̄ in futuro Hāc vtilitatem insinuat nobis David cū d̄t de p̄secutoribꝝ. Circūdederūt me sicut apes Apes aculeo pungūt. sed ex alia parte mel tribuūt. Sic p̄secutores vtiqꝝ pungunt cū tribulatōem inferūt. tū amandū sunt. qz mel celestis dulcedinis quodā

modo p̄ferunt. materā enī corone eterne hōi mīstrant. Vñ ps̄. Sup̄ dorsuz meū fabricauerunt p̄ctōꝝes. s. coronam vite eterne **Q**uartū remediū est p̄p̄rium defectū p̄sideratio Facit̄ enī sup̄portat aliq̄s defectus alioꝝ: qñ ipse defectus suos p̄gnoscat: q̄s oportet ab alijs sup̄portari. vñ Salomō puer. xix. Hō indigēs misericors est **Q**uintū remediū ire est qđ iracundus p̄sideret qđ non p̄t nocere alijs: nisi ip̄e sibi antea maximē nocementū inferat. sc̄z aiām p̄p̄riam occidendo. Quia qñ iracundus vult ledere p̄imum in rebus vel in fama vel in corpore hoc nō potest p̄ficere nisi oporteat eū antea aiām suā p̄p̄riā mortificare. **S**

Sequit̄ de tribꝝ remedijs contra iram alienam P̄mū est mollis respōsio. vñ Salomō puer. xv. Mollis responsio frangit iram. sermo durus suscitāt furorem. hō iratus est ol la bulliēs Prouer. xv. Os fatuoꝝ ebullit stulticiam Ideo aqua frigida mollis r̄isionis fundenda est. Eccl̄. xvij. Nōne ardorē refrigerabit ros. Dulce vbi ē velut ros refrigerās ardorē ire **S**cđm remediū contra alienā iram est silētium. vñ Salomon puer. xxvi. Cū defecerint ligna extinguet̄ ignis. velut ligna se habent verba q̄ respondent hōmini iracundo vnde ignis ire nutrit. vñ Eccl̄. viij. Ne litiges cū hōie linguato et ne struas ligna in ignem ipsius. Securius enī eēt etiā om̄ino recedē ab irato. sicut aliq̄s recedit ab igne qđ nō vult p̄buri. nec calefieri ab eo Vñ ad Rho. xij. Nō vosmetip̄os defendētes charissimī. s̄ date locū ire. **T**ertium remediū est p̄tra iram alienam bñfacere hōi irato. Vñ puer. xxv. Si esurient inimicus tu⁹: aba illū. si sitierit potū ei da. et p̄gregabis carbonēs ignitos sup̄ caput eius. Bñficia que inimico exhibentur sunt velut prune accendentes inimicos eozū ad amorē. Vñ exemplū legit̄ de hoc in vitaspatrium. qđ quidam senex

habuit insidiātem sibi: et ille p̄parauit ci-
baria et portauit ad eū. et sic p̄pter bene-
ficia sibi ab eo exhibita recōciliat⁹ est ei

De accidia.

Accidia s̄m Hugonē li. ij. de
sacramentis sic diffinit. Acci-
dia est tediū et amaritudo ani-
mi iordinata: qua iocūditas
spūalis extinguitur: et quodam despera-
tōis p̄ncipio mēs in semetip̄am subuer-
titur. Sed Bern. dicit q̄ accidia est q̄-
dam animi torpor quo q̄s negligit aliq̄
bona ichoare aut fastidit p̄ficere. Scie-
dum q̄ accidia est peccatum graue. Pri-
mo q̄ multum displicet deo q̄ homo ē
piger et tardus ad bonū. sicut p̄z ex mul-
tis locis sacre scripture. Et p̄mo ex illo
p̄bo Apoc. ij. Utinā frigid⁹ esses aut
calidus. s̄ q̄ tepidus es et nō calid⁹ ne-
q̄ frigidus inapiam te euomere ex ore
meo. Calidus est q̄ feruens est ad bonū
frigidus est q̄ simplr̄ desistit a bono. Te-
pidus p̄o q̄ medio modo se habet. Et
dicit glo. interli. q̄ maior spes est de fri-
gidis q̄ de tepidis. Cuius rei hec ē cā-
q̄ tepidi quandā securitatē accipiūt de
hoc q̄ aliq̄d boni agūt. et ideo se nō cor-
rigūt. S̄z frigidī id ē p̄ctōres se esse ma-
los agnoscūt. ideo citius p̄uertuntur. Te-
pidus de ore dei euomit q̄n̄ in deterio-
ra p̄cipitat. vel quando impenitēs mo-
rit. et a p̄sortio sanctorū remouebit. Q̄
etiā accidia deo multū displicet p̄t ite-
rum ostendi p̄ hoc q̄d d̄r Luce. xv. ubi
sic habet. Dico vob̄ q̄ ita gaudiū est a.
d. sup vno p. p. agente q̄ sup nonagita
nouēuist⁹ q̄ nō in. pe. zē. Ibi dñs feruē-
tem p̄ctōrem post conuersionē nonagin-
tanouē p̄ponit. sicut dux ī p̄plo plus di-
ligit vnū militem q̄ post fugaz reuersus
hostem fortiter p̄mit. q̄ eum q̄ nūq̄ fu-
git. nec vnq̄ fortiter egit. Plus amatur
ager q̄ post spinas et tribulos fruct⁹ vbe-
res reddit: q̄ q̄ spinas et tribulos nunq̄

habuit et semp̄ sterl̄ extitit. Item p̄t ad
duci q̄d legit Luce. xij. de ficulnea fru-
ctum non faciente. vbi d̄r. Succidite il-
lam: vt q̄d terram occupat. Et quod d̄r
Math. xxv. Seruum inutilem eijcite in
tenebras exteriores. Ex q̄bus patz q̄n-
tum displiceat deo accidia. Secūdo ac-
cidia multum displicet deo. q̄ accidios-
sus mag⁹ est deo inobediēs q̄ creature
irrōnales. cum plus teneatur deo p̄pter
plura b̄nficia que accepit a deo p̄re alijs
creatur⁹. Exemplum de sole. Posuit ei
deus p̄ceptum solī vt singul⁹ diebus ve-
niat ab oriente in occidentem. et singul⁹
noctibus reuertatur in orientem. nō p̄-
gritatur nec de die nec de nocte nec esta-
te nec hyeme iplere illud p̄ceptum. et
quātūcūq̄ laborat in vna die: tamen
summo mane orit̄ seq̄nti die. et tamē nō
expectat talem remuneratōem laboris
sui vel talē penam negligentie sue qualē
homo. Ad hoc videtur habuisse respec-
tum Aug⁹. cum dicit Indecens ē xp̄ia
no si radius sol̄ eū in lecto iueniat. Pos-
set em̄ dicere sol si potestatem haberet lo-
quendi. Amplius laborant heri q̄ tu.
et tamē ego surrexi et tu adhuc dormis.
Possumus etiā accipere exemplum ad
detestatiōem huius peccati ab eis q̄ ec-
terra nascunt. Videmus em̄ herbas et
arbores: que cum m̄mum habeāt m̄m-
um in crescendo ad magnam quātitatē
peruenire. Et tali exemplo vitur Sal-
omon. puer. vi. dicens. Glade ad fom-
micam o piger et p̄sidera vias eius et di-
sce sapiētiam. q̄ cum nō habeat ducentem
nec p̄ceptores nec p̄ncipem: parat ī esta-
te cibum vt in hyeme comedat. Potest
erubescere piger homo q̄ animal tam p-
uum in futurum sibi prouidet. et ip̄e vlti-
mōnis habens non vult sibi prouidere
de futuro. Item videmus aquā semp̄
deorsum currere nisi impediatur. et sic d̄
omnibus creatur⁹ et aīalibus. Vñ Are-
sto. li. xi. aīalium. Nullum ens naturali-
ter est octosum. vñ in omnibus aīalib⁹

est res mobilis. Existis elicitur q̄ acci-
diosus est vtilior oibus alijs animalib⁹.
Tertio displicet accidia deo: q̄ mundi
amatores plus laborant p̄ perituris et
momentaneis reb⁹ q̄ illi qui dicunt se eē
suos christi pro eternis. si em̄ considere
mus que z quāta sustinent hoīes p̄ tē-
poralibus. z quātum laborant homīes
superbi ad ornādū se hūc mundo. pos-
semus merito confundī in nobisīpis. q̄
adeo pigri sumus laborare pro regno
eterno ad complacēdum dō. **Uñ aug⁹**
O si possemus excitare homīes z cū ip-
sis pariter excitari: vt tales essem⁹ ama-
tores vite p̄manēntis: quales sūt homi-
nes amatores vite fugientis. **Uñd me-**
rito displicet deo. q̄ mōi amatores pl⁹
sustinent: z plura faciunt z grauiora ex-
ercitia exhibent mūdo z diabolo q̄ sūt
p̄i ipi dō. z maiorē sollicitudīez hūc or-
nare corpa sua cum ornatis vestib⁹ q̄ ser-
ui christi ornare aīas suas cū virtutib⁹ et
meritis. Uñd abbas p̄bo vidēs mu-
lierem ornātā in alexandria fletu. z inf-
rogantib⁹ causaz sui fletus ait. Dueres
me mouent. vnū de illius p̄ditione. Aliō
q̄ nō habeo tale studiū placēdi dō. qua-
leb⁹ ista quō placet hoīb⁹. **B **S****
cundo vitanda est accidia q̄ multū pla-
cer diabolo. Primo q̄ diabol⁹ accidio-
los possidet quiete z pacifice. Nam acci-
diosi non cognoscunt diabolu in se q̄el-
cere: ideo nō curant eū expellere. Quānt
diabolus habitat z quiescit in accidio-
sis ad hoc pōt valere illud. **Mat. 12. De**
immūdo spū qui veniēs domū inuenit
eā vacātē: vadit z assumit septē spūs ne-
quiores se. z ingressi habitant ibi. Se-
cundo placet illud vitium diabolo: q̄ p̄-
stat diabolo fiduciā temptandi hoīez d̄
alijs peccatis z eū fortiter aggrediendi.
De multis em̄ vicijs temptat diabol⁹
hoīem tepidum z accidiosum: de quib⁹
non audēt hominē temptare feruentē.
Uñd dicit autoritas. **Olle feruenti mu-**
scenon insident. Accidiosus em̄ se facit

quasi receptaculum oīmviciorū. **Berū**
de consideratione. **Oim cogitationum**
malarum z temptationū incensiuū ē oc-
ium. Nam q̄ ergo sit ociosus suus dei.
Augustin⁹. **Ociositas sine dei timore**
magistra nequiciarum est. Sic ergo p̄z
q̄ accidia z ocium est origo oīmviciorū.
Accidia em̄ precipue solz esse occasio lu-
xurie. Exemplū de dauid z salomone z
de zodomitis. Etiam solet esse occasio
superbie. p̄s: **In labore hoīm non sunt**
z postea. ideo tenuit eos supbia. etiā so-
let esse occasio auaritie. quia non vult la-
boraē: ideo desiderat mlt̄a habere sine la-
bore. Nolite ergo locum dare diabolo.
Semp̄ aliquid bōi facto: nec te diabo-
lus ociosum inueniat. Uñd exempluz
in li. vitasp̄trū dixit quidā senex q̄ hō
existens in occupatione bona hz vnum
diabolu cum temptātem. hō ociosus
infinitos demones hz cum ad malum
in citātes. vñd p̄rius locus ociosi est i-
fernus: sicut z diaboli. q̄ sic p̄t ostendi.

E **C**onstat em̄ q̄ ociosus in celuz
non recipitur q̄ celum est merces opera-
rioz. **Uñd **Mat. 20.** dicit **V**oca ope-**
rarios z redde illis mercedē. vbi notan-
ter specificat oparios. z non ociosos.
Neq̄ in paradiso recipiunt. **Ben. sc̄do**
Tulit deus hoīem z posuit eū in para-
disum vt oparetur. neq̄ in purgatorio.
Uñd p̄s. **In laborib⁹ hoīm non sunt.**
zē. Et ideo cum hoīb⁹ nō flagellabū-
tur. neq̄ in mundo. Uñd **Luc. 13. dicit**
tur de ficulnea: succide eam vt quid frā
occupat: igitur locus ei⁹ nō erit alibi ni-
si in inferno. Tertio placet accidia dia-
bolo. q̄ hoc vicio tunc maxime homīes
infestat z impugnat quādo sunt in serui-
cio dei. vñd p̄ez dei nititur eis auferre:
nec parum deteriorat seruitium dei. q̄
facit vt psalteriū cum fastidio lectum mi-
nus sit deo gratum. q̄ psalmus vn⁹ cuz
deuotione z hilaritate. vñd **Hieron.**
****S**allem psalmū vnum cū deuotione et**
hilaritate mentis decātare q̄ totū psal-

Terriū cū fastidio z accidia. Dixi igitur est quod sum? ita pigri z accidiosi cū merces sit tā magna. vñ Bern. d. consideratōe. Si labor terret: merces inuitat. vnusquisque enim sibi suū laborē mercedē accipiet. Vñ aug. Quarta enim seminauerim? in operibus bonis tamen metim? in fructibus. Igitur debere? nos cogere ad fructū dei. z excutere illā pigritiā z accidiā. z feruent? deo fruire

Tertio accidia euitanda z caueda. qz ē hōi valde nociua. aufert enim hōi bonā naturē. bonā grē z bonā glie. Primo ei aufert hōi bonā nature. nā accidia naturale ingenium z cetera bona naturalia deteriorat. z si nullū dānū aliud faceret hōi nisi de rebus omissione: nō parē dānū ficaret hōiem. S; multi sūt q; dānū istud nō reputāt. cū tñ nihil nobilit? habeam?. nā in vna hora rebus pōt hō pmereri remissionē oīm peccōz. dei grāz z etiam gliaz. Secūdo aufert accidia bonā grē. ad qd valz illud Mat. 25. d. suo pigro tolle ab eo talentū: z date ei q; h; decē talenta. Omī enim habētī dabit? z q; nō h;: id qd videt? h;e auferet? ab eo. z ab eo q; nō h; studium z voluntatē opandi sepe auferit facultas. Iusto enim dei iudicio fit vt q; nō vult opari duz pōt postea nō possit dum vult. nec solū grāz aufert accidia s; etiaz fructū q; ex grā deberet pcedere. z sic aufert totā vtilitatē hui?. Bern. Quid mitius me puares: o amara mors vite vsu q; fructu. Nā vita sine fructu gūtor ē q; mors. Deniq; duplex malū paratur ligno infructuoso securis z ignis. **T**ertio accidia aufert bonā glie. qz bonā glorie pmittunt solū strenuus z vigilātib; Vñ Luc. 12. Bti fui illi quos cū venerit dñs inuenerit vigilātes. Amen dico vobis. q; pōngēt se. Mat. 12. Regnū celozum vim patitur. z violenti rapiunt illud. E cōtrario pigri z accidiosi amittunt illud. Unde leo papa in quodam sermone. Non dormiētib; puenit regnū celoz: nec otio nec desidā torpentib; beatitudo et iustitias ingerit.

De filiabus accidie.

Equit de filiabus accidie que sūt z qñ sunt peccā mortalia: Circa qd sciendum q; pma filia est pusillanimitas. i. kleynmütigkeyt. Est ei pusillanimitas q; magnis existēs donis dign? his nō dignificat seipz. sic bñ dispositus ad vtutes vel ad sciām z ad aliorū directōem non vult sibi suā possibilitatē reopari vt his se dignificet. Contrariatur enim legi nature. Dia enim sibi suā naturalem inclinatioem exequunt? suas actiones sibi cōem cōmensuratōem sue potentie. vt p; in rebus tā cognitōe carētib; q; cognitōem habentib;. Quia quādo q; tñ pusillanimitas pcedit ex supbia (i qua pusillanimitas nimis innitit sue pertinaciez p; sententie qua reputat se insufficientem ad ea que pōt. Vñ d. puerb 26. Sapientior sibi stult? videt septem viris loquentib; sentētias) multoties ē peccm mortale. scz qñ ex hac p;tinacia pusillanimitas abutit? suis bonis naturalibus. vel gratijs diuinitus sibi datis nō tendēdo ad bona: sed diuertendo ad vilia z ad mala. Vnde domin? suum pigrum dānauit z puniuit. q; acceptā pecuniā dñi sui suffodit in trā. z non est operat? in ea p;pter quendam pusillanimitatis timorem. Ad istā filiā accidie possunt reduci tepiditas mollicies z somnolentia. q; ab alijs spēs accidie ponuntur Vnde mollicies quq; est peccm magnū sibi eundem Hermannū deschilditz. s. qñ homo non renitit carnalib;. sed voluntarie eas inualescere pmittit. Somnolentia at que vigilātie z cautele opponit? pōt esse causa mortalium peccozum. z qñ q; peccm mortale. vt qñdo homo nō est cautus z vigilā sibi in his q; necessaria sunt ad salutem. Tepidus est modicus z remissus amor ad bonū. **S**ecūda filia accidie est malicia. que signat inimicitiam quaz habet aliquis ad virtutes q; fit inimicus vtutum. z ex pigritia z nequitia dolet de hoc qd aliqd boni dz facē

se ieiunare. orare. missam audire. & sic d
 alijs. Sed libenter iret ad choreā: hoc
 est sibi dulcere delectabile. & sic de alijs
 Ergo confitendum est hic si malum cum
 gaudio perpetrasti. & bonum opus cum
 tristitia fecisti. & cum tedio magno. Ita
 quod una hora in ecclesia longior tibi videat
 tres in foro vel in chorea. Et hoc est
 signum quod sunt vacua gratia. & cor eorum
 plenum est cum mundanis delectationi
 bus & gaudijs. Unde apłs. i. Cor. ii. ij
 Animal homo non percipit ea que dei sunt
 Unde beatus Aug. li. 5. confessionum.
 Gaudium diuine dulcedinis non degu
 stas. si carnali delectatione cor maculas
 Unde Bern. in quadam epla. Quomodo
 ignis & aqua simul esse non possunt. sic spū
 ales & carnales delitiae in eodem se non co
 patiunt. **S** **T**ercia filia est rancor
 & sequitur ex secunda. scilicet quod non solum
 odio virtutes: sed etiam illum qui suadet
 mihi virtutes & vult me trahere ad bonum.
 Verbi gratia. Si aliquis diceret mihi
 quod deberem ire ad sermonem vel ad missam
 vel orare deberem: vel si aliquis me fra
 tre ammoneret & corripere pro excessibus
 meis. Vel predicaret mihi quid fugien
 dum sit. scilicet peccata quid seruandum scilicet pre
 cepta & virtutes. quid timendum sit. & me
 morandum. scilicet mors & extremum iudici
 um. quid desiderandum & petendum. scilicet
 gratie & virtutes in presentia & gloria in futu
 ro: illum odirem & toruo vultu respicerem
 hoc puenit ex nimia tristitia et pigritia
 quam quis habet: & non vult resistere. &
 ita mens & cor amaricatur quod nihil boni
 sapit. & talis mentis amaritudo rancor
 dicitur. Unde Hermānus deschilditz lo
 quens de his duabus filiabus dicit quod ma
 licia est quoddam firmatum odium ad repul
 sionem omnium mediatorum ad deum reducendum
 & constat quod est grauissimum peccatum. Un
 de Richar. sup illud. non in firmamento ma
 licie dicit quod malicia est ex proposito delibe
 ratione malo cognito malo animo consenti
 re. Unde etiam Chrusos. sup Mat. Si

cut ignis quanto amplius ligna suscep
 rit in maiorem flammam se erigit: sic anima
 mala quanto magis veritate auerit: eo
 amplius in malicia exercatur. Sed rancor
 est sicut Hermānum deschilditz cum sic
 quedam amaritudo & abominatio vel de
 testatio virtutum vel hominum ad spūalia
 inducendum vel etiam ipsorum bonorum:
 semper est peccatum mortale: licet prius mor
 tus possint esse peccata venialia. Quia
 est sicut eundem abominatio spūalium est
 genus suum est graue peccatum morta
 le: multo magis quam tedium boni: nisi con
 sistat in primis motibus sensualitatis.
 Quando enim ad deliberationem rationis
 & consensum voluntatis pertingit. est val
 de graue peccatum. Quia est quedam
 periculosa renitentia contra spūalia & di
 uina. ps. Tu vero odisti disciplinam.
 Quarta filia est torpor. & est quedam in
 sensualitas propter quam homo non potest indu
 ci ad executionem mandatorum dei: hoc est
 quod homo tam stolidus & durus & peruer
 sus erit quod non potest induci ad seruandum pre
 cepta dei. Et torpor circa precepta est pec
 catum mortale sicut genus suum. quo in
 cidit in rationem inobedientie. Ad hanc fili
 am accidie reduci possunt dilatio tardi
 tas: negligentia. Pro quo sciendum quod sicut
 Hermānum deschilditz dilatio est mul
 tiplex. scilicet conuersionis que est valde pe
 riculosa quia contra sapientem. Eccl. 5.
 Ne tardes conuerti ad dominum & ne differas
 de die in diem. subito enim veniet ira illius
 & in tempore vindicte disperdet te. Item est di
 latio confessionis que sine peccato mor
 tali ultra annum differri non potest. ut patet
 extra de pe. & re. ois vtriusque. Et existen
 ti in peccato mortali dilatio confessionis
 est valde periculosa & damnosa. quia quod cul
 pam mortalis peccati mor expiare non cu
 rat: cito ad aliud mortale cadit. Quia sicut
 Breg. Unum peccatum mor suo potere
 ad aliud trahit. Item est dilatio incho
 ationis boni operis ut patet per eos qui di
 cunt cras cras more corporum quosque mors

De peccato

veniat. Unde aug⁹. 8. confess. Quā /
diuz cras: q̄re non mō. q̄re non ex hac
hora finis est torpedinis mee. **D**e tar /
ditate quō sit peccm: Sciendum q̄ tar /
ditas et negligentia fm reatū peccī satis
incidunt cū pmissis. qz circa p̄cepta sta /
tim implenda. tarditas pōt esse quādo
q̄ peccatū mortale: et multo magis negli /
gentia. sicut si quis esset in peccō mortali
si tardaret de hoc confiteri donec missā
dixisset peccaret mortalit. etiaz si statim
post missam confiteret. et multo magis
si totaliter negligeret cōfiteri. **H**
Quinta filia accidie est desperatō. qz
diffidentia meritoꝝ mater est diffidētie
premoꝝ. Dicunt em̄ aliqui ex nimia ac /
cidia ego non possim ista facere. veniaz
vbi possim. et sic quasi desperant d̄ vita
eterna. Sed si sine labore et bono opere
vitā eternā habere possent: tūc bene re /
ciperent. Et est grauissimū peccatorum
desperatio. Unde Isid. de sumo bono
Desperatio peccō est om̄i peccō. Un̄ et
Aug⁹. super Jobem. De nemine despe /
rādum est cum est in hac vita. Solū em̄
desperatōis crimen est: qd̄ mederi nō p̄t
Sciendū fm Hermānum deschilditz
Desperatio est peccm mortale: imo gra /
uissimum peccm. et peccm in sp̄m sanctuz
apud sanctos doctores. Tamē sic alia
peccata h̄z quosdam primos mor⁹ licet
valde periculosos: tamen non semp for /
te habentes rōem peccatoꝝ mortalium
Sexta filia accidie est euagatio circa
illicita. Qui em̄ absorptus est tristitiam
non habens in se vbi delectetur euagat
ad exteriora querens delectatōem. Qū
em̄ hō non habet delectatōem in deo.
tunc querit solatōem ab extra. qz ania
hoīs sine delectatione esse nō p̄t: et ista
euagatio sepius est peccatuz mortale. s.
qū talis euagatio circa talia obiecta ver /
satur: que fm se sūt peccata mortalia. in
quibz aliquis morosa delectatione mo /
ratur nō solū aīo talia operandi: sed cau /
sa oblectādi aīm in talibz. vt sup̄ de pec

cato morose delectationis dicitur est: tal
euagatio est peccatū mortale. Ista enim
euagatio facit homies instabiles et imp
seuerātes. Nota q̄ indeuotio et euagatō
ex pposito et scienter vel ex mala cōsuetu /
dine circa horas canonicas dicendas.
circa missas legendas: et circa quodlibz
officiū diuinū et in locis sacris quādoq̄
possunt esse peccā mortalia. sc̄z qū homo
ita remittit circa talia q̄ ita indeuot⁹ et
vagabund⁹ in mente sit q̄ vel verbū ad
se p̄tinens vocaliter non dicit vel trunca
te vel indeuotez absq̄ omni intentione
dictum ab alijs non attendit. v̄l dissolu
tiōem nimā et irreuerētiam in choro. v̄l
circa altare vel in ecclesia facit. quia ex p̄
cepto ecclesie tenētur qui in sacris ordini
bus sunt cōstituti studiose et deuote cele
brare officium nocturnū et diurnum. vt
habet extra de cele. missaz. c. p̄sbyf. et c.
dolentes. Et q̄ dimitteret ynā horā sc̄e
terz sine cā rōnabili peccaret mortaliter
Ideo habēt bñficia. et circa curā tpaliū
nō occupātur: sicut seculares. vt ideo de
uot⁹ et attent⁹ attēdāt dō. **S**
quid p̄siderare quō tedium boni sit pec /
catū mortale. Pro quo sciendum q̄ fm
Hermānū de schilditz tediū boni pōt
p̄siderari tripl̄r. Uno mō put est q̄daz
motus naturalis ex lassitudine corpor⁹
post exercitiū spūale pueniēs et sic nō est
peccm. Secōdo mō fm q̄ est mor⁹ appēti
tus sensitiuū tristitati d̄ ope spūali labori
oso. et p̄t esse peccm veniale quāntū cūq̄ et
iste appetit⁹ sit deliberat⁹. qz p̄sensus in
veniale nō est nisi veniale. Verbi gratia
Sicut cāto vel oro cum tedio. et tñ p̄p̄
ea nolo dimittere et sic est solum veniale
Tertio modo. cū hoc tedium redūdat
omissionem eorū que sunt necessaria sa /
lutiz ad que hō necessario tenetur. et sic
est mortale Verbi gratia. Sicut nō au
dire missam in die dñico. vel penitenti
am iniunctam non complere. Lū autē
tedium redundat in p̄sensus ratiōis v̄l
voluntatis bonum diuinū non amātis

vel cum fastidio recogitantis: est peccatum mortale. Tum ex eo quod ratio et voluntas cum tristitia feruntur in bonum de quo gaudendum esset et directe contrariatur charitati. Tum etiam quia tale tedium redundat in omissionem eorum que necessaria sunt salutem. scilicet diligere verum bonum et declinare a malo. Si autem tedium illud ex omissione boni et difficultate aggrediendi bonum ducit in desperationem: tunc iam accedit ad peccatum in spiritu sanctum. Et si tedium ita crescit. quod injiciat sibi manus tristiciam similis erit iude. qui laqueo se suspendit. ergo magna mala oriri possunt ex tedium et ex accidia. nisi ei resistatur.

Accidia palliat se sub triplici specie virtutum. Et primo sub ficta specie discretiois. quod maxime apparet in illis qui dicunt quod libenter exercerent se in operibus strenuis: nisi in hoc meram discretionis et naturalis virtutis excedere se timerent. Remedium contra illud est quod multi debiliores eo magis ardua per cooperatorem diuine gratie operantur quam sint illa ad que per diuinum instinctum aliquid quotiens ipsi inclinatur. Et quod firmiter speret in adiutorio diuino qui ipsum per suam gratiam in bonis actibus poterit vigorare. ut etiam confidenter dicat cum apostolo. Omnia possum in eo qui me confortat. Certa igitur causa est: quare paucissimi sunt feruentes in exercitio virtuoso. rari sunt qui plene de eo confidunt: quod possit eos confortare. Secundo occultat se sub specie humilitatis. Sicut qui dicunt: quod libenter feruētius orarent: et crebrius elemosynis et operibus pietatis insisterent. si ex hoc fauore humane laudis et propria complacencia incidere non timerent ne meliores apud homines reputarentur: quam sunt coram deo. Remedium contra hoc: quod quia homo timet quod de virtutis exercitio aliquid incidat complacencie propter humane: tunc propter timorem complacencie debet diligenter pensare. ut ad talia opera exercenda in publico astringatur ex necessitate

vel ex charitate. Et si ex necessitate astringatur. puta quod pertinet ad veritatem vite sicut doctori incumbit veritas doctrina in publico. vel etiam audire missam. dare elemosynam. audire sermones. ordinem primam intentionem in deum. et si occurrit resistat. Et tunc propter timorem complacencie incidere non dimittat in publico frequentare. quia si illabitur de hoc complacencia: ille resistat et dicat cum Berno. Propter te non incepti: nec propter te dimittant. Si autem astringatur ad illa ex charitate vel voluntatis arbitrio: tunc debet etiam tam diu frequentare in priuato donec ex frequentia actuum effectus eius tamen firmetur in bono virtutis et in amore diuino. quod possit illos actus etiam in publico sine periculo complacencie exercere. Tertio occultat se sub specie deuotionis et spiritualis feruoris: Quod apparet in his qui dicunt se ideo permittere quendam virtutum exercitia (ad que requiritur exterior occupatio) ut intime contemplationi et feruori deuotionis amplius ad deum inardescant. Et tales in illum errorem incidunt quod dicunt: quod existentes in statu perfectionis et contemplationis in eleuatione corporis christi non debent assurgere nec ei reuerentiam exhibere: dicentes hoc esse imperfectionis si a puritate et altitudine contemplationis tantum descenderet. quod circa sacramentum christi aut humanitatem et passionem christi aliquid cogitarent. Sed illud est nimis erroris. quia nulla potest esse tanta deuotio. dum tamen homo non rapiatur supra seipsum. et a sensibus extrahatur. quod hominem possit absolueri ab obligatione que tenet preceptum dei et statutis ecclesie quibus homo astringitur ad deo gratias referendum de beneficio incarnationis et passionis christi et eius sacramentis. Et ideo nulla potest esse tanta feruens deuotio quam homo teneat in eleuatione corporis christi (quam passionem dominicam reputat) nec tere genua. et reuerentiam deo exhibere. Exemplum. erat quidam qui se valde reputabat esse deuotum. que vna vice infra missas

prosternebat se: et noluit eleuare caput: tunc miles stans circa eam dixit ei. Ergas te iam enim eleuastis corpus christi. Et illa. Ego sum super hoc. et sic senon erectus. Tunc miles iterum et iterum ammonuit eam. Et illa ut antea respondit sibi. Tunc miles cum proprio pedereiecit eam de sede dicens. in nomine diaboli es tu super hoc quod debes exhibere reuerentiam creatori et redemptori tuo.

Remedia contra accidiam.

Sequitur de remedijs contra accidiam. Quorum primum est secundum Willhelmum lugdunensem. diuersitas occupationum. Hoc remedium habet in uita spatium. ubi legitur quod beatus anthoni temptatus spiritu accidia: et resistens in heremo dicebat. Domine saluari desidero: sed uane cogitationes non permittunt me. quidnam faciam. et quomodo saluari debeo unde mihi. et respiciens: uidebat quendam astantem torquentem funiculum qui sibi similis erat. deinde ex opere surgentem orantem. et iterum surgentem plectas facientem de palmis. et inde rursus ad orationem surgentem. Erat autem ille angelus domini et dixit ei. et tu ita faciens anthoni saluaberis. **S**ecundum remedium est consideratio laboris christi qui pro tempore laborauit in terris. Unde Gregorius. Si passio christi ad memoriam reducat. etc. Mat. xi. Non est seruus maior domo. Magna superbia est si uelit quiescere seruus ex quo laborauit dominus. Laborauit autem dominus iesus christus primo in natiuitate cum ad durum presepium positus fuit: et uilibus panniculis inuolutus. Unde dicit per prophetam. In laboribus a iuuentute mea. Secundo laborauit corde per anxietatem et tristitiam et compassionem quam habuit super peccatores. Marci. viij. Misereor super turbam. Tertio laborauit ore per predicationem. Ps. Laborauit clamans. rauce facte sunt fauces mee Sed heu pauci audiunt christum: cum tamen terra audiuit clamorem suum cum tremuit tempore passionis et petre que scisse sunt Sed

heu miseri peccatores cum in suis predicationibus audire nolunt ut conuertantur et saluentur. Quarto laborauit suis pedibus. quod circumibat per castella annuntians regnum dei. Non enim iuit in equo vel in curru. sed nudis pedibus. Iohis. iij. Fatigatus iesus et itinerare sedit super puteum. Quinto laborauit oculis. scilicet lachrymas effundendo. unde Iob. xvi. Facies mea intumuit a fletu. Sexto laborauit toto corpore et omnibus membris sudorem sanguineum sudando. flagellis cedendo. crucem portando. et in ea expansus toto corpore moriendo. Ergo merito exemplo ipsius laborare debemus. et non ociosi. Iob. xij. Exemplum enim dedi uobis. **T**ertium remedium est consideratio liberationis. quod pro labore quem hic patimur liberamur a laboribus et a penis eternis. de quibus dicit psalmus. Laborabunt in eternum et uent ad huc in finem. Unde Gregorius. Dum labor hoc transitorio atterimur a perpetuo labore liberamur. Sed peccator non potest eua dere quoniam aut eternaliter oporteat eum puniri. aut hic ad tempus laborare: et pro peccatis sancti facere per tribulationem et alta bona exercitia. Unde si quis consideret diligenter fortes et eternas penas inferni: leues reputabit labores et pressuras huius mundi. Unde Gregorius. super illud Mat. viij. Euaent in tenebras exteriores. Dicit in inferno erit frigus intolerabile. ignis inextinguibilis. uermis immortalis. fetor intolerabilis. tenebre palpabiles. flagella cedentia. horrida uisio demonum. confusio peccatorum. desperatio omnium hominum. Erunt enim miseri. mors sine morte. defectus sine defectu. quod ibi mors spiritus incipit et deficere nescit. Ex quo sequitur quod merito debemus hic uniuersaliter operari ut ab illis eternis malis liberemur. **Q**uartum remedium est consideratio temporis in quo sumus constituti. quod est tempus gratie. quod nos sumus in die et antiqui fuerunt in nocte. Unde apostolus. Nos percessit. dies autem appropinquabit. Quod magis reprehensibiles sunt quam tempore gratie quam ante in ueteri testamento ociosi fuerunt.

no.

Et hoc ppter p̄ciositatem t̄pis in quo sumus. Vñ Bern. Nihil p̄ciosius t̄pe et ergo vt possimus digne rōem reddere p̄ eo debemus illud vtiliter exp̄dere Vñ Greg. Sicut capillus capitis nō peribit: sic nec momentū t̄pis. q̄n de eo oportet nos reddere rōez q̄no illud exp̄derimus. hoc sp̄ esset memorā dum omni die et om̄i hora. sicut legit̄ de quodam bono hoīe. q̄ q̄nq̄ audiuit horalogi um signare. tunc sp̄ dixit. O deus iterū vnā horā t̄pis gr̄e expendi: de quo tibi redditurus sum rōnem q̄no in illa vixi. Vñ etiā Anselm. in meditatōibz. O lignū aridū et inutile eternis ignibz dignum. q̄d respōdebis in illa die cū exigerur a te vsq̄ ad ictū oculi om̄e t̄ps viuendi tibi imp̄sum. Tūc q̄ppe damnabit̄ q̄quid fuerit inuētuz opis in te vel ocio si sermonis vsq̄ ad minimā cogitatōem et t̄ps quo vixisti: si nō fuerit ad volūtatē dei directum. O Quintū est p̄sideratio future mercedis. Vñ Aug. Si labor te terret vide mercedē. Vñ Sc̄i. xv. Et fact. est sermo d̄m ad abrahā p̄ visionem dicēs Noli timere abrahā: ego p̄tor tuus et merces tua magna nimis. Sic iā pōt̄ x̄ps dicere cullibet hoī bonū operātū. Ergo si terret p̄grū hoīem labor: attrahat euz merces. nā grauis dicta videt̄ breuis mercēnatio si in fine diei expectat magnū p̄cium t̄pale: quod tamē parū est respectu eterni p̄mij. Vñ Greg. Spes in eternitate aim extigit Et idcirco nulla mala que exterius tolerat sentit. L̄hr̄. Si tēpeffas nautis: vulnera militibz: si frigora agricultoribz ppter premiuz t̄pale leuia sunt. Quanto magis debēt eē leuia ppter p̄mij sempiternū Si q̄s diceret. surge. vigila et ora hac die et cras dabo tibi centū florenos. Et secūda nocte plus pmitteret. et tertia nocte multo plus. et q̄rta maiorem honorē et dignitatē et diuitias q̄s habet imperator: faceres lib̄ter et sponte et p̄mpte. Sed hec nihil s̄t̄ respe-

ctu mercedis quā deus p̄mittit opanti bus bona opa. Vñ Bern. sup L̄atica Reuera verū est gaudiū et solum qd nō de creatura: sed de creatore p̄cipitur. qd cū possides: nemo tollet a te. cui p̄paratiois alū de iocūditas meror est. ois suauitas dolor est. oē dulce amarū. oē decorū fedū. omne aliud qd delectare possit molestū. vñ Aug. de li. ar. Tāta ē pulchritudo iusticie. tāta est iocūditas luc̄ eterne. vt etiā si nō liceret in ea amplius manere q̄ vnus diei hora. ppter hoc solum innumerabiles anni hui. vite pleni delicijs et etiā cū affluētia t̄paliū bonoz recte meritoq̄ p̄temnerētur. Vñ etiā Hiero. in quadā ep̄la. Null. labor durus. nullum t̄ps longū videri debz q̄ gl̄a eternitatis acq̄ritur. Vñ exempluz legit̄ in vitā patrū. Quidā frat̄ interrogauit abbatē achillē dicens Cur sedēs i cella mea patior accidia. Cui senex ait Quia nōdū vidisti regem quā speram. neq̄ tormenta q̄ timemus. si em̄ ea insp̄ceres diligenter. etsi veribus esset plena cella tua vsq̄ ad collū: etiam in ipsis p̄maneres sine accidia.

De auaricia.

Auaricia detestanda est. Primo ppter multiplices maledictōes q̄ in scripturis auariz̄ inflicte sunt. Vñ Luc. vi. Ne vobis diuitibz q̄ hic habetis p̄solatōez vrām. Jac. v. Agite nūc diuites. plorate vlulātes in miserijs vestris q̄ aduenient vob. diuitie vr̄e putrefacte s̄t̄. et vestimēta vr̄a a tinea sunt comesta Aur̄ et argentū vr̄m eruginauit. et erugo eoz̄ int̄el. erit vob. et mā. car. ve. sic ignis the. v. irā in no. diebz Itē Aug. Uellīs q̄ inbiant vt augeant res pituras vn̄ eternas amitt̄nt Et sic cū q̄s diligēter sacra sc̄pturā aduertit: tūc. xij. maledictōes reperit sup auaros diuites. quā merito

De peccato

q̄s cauere debet auariciā. ¶ Sc̄do ad
 detestatiōem auaricie facit hoc q̄ auaro
 nihil est iniquus. Ecc̄. x. Auaro nihil ē
 scelestius. q̄: scelus iude p̄petrant auari
 et vltra. q̄: iudas dedit x̄pm p. xxx. de
 narijs. auarus aut̄ dat eū quādoq̄ pro
 vno denario: cū nō timeat p̄iurū p̄mit
 tere z veritatē negare p̄ vno solo dena
 rio. Et in veritate peccatū iude fuit aua
 ricia. Et insup̄ auarus est peior iuda. vt
 pat̄z ex eo. q̄: iudas. xxx. denarios ma
 le acq̄sitos restituit. s̄ auari nūq̄ vltra
 ro male acq̄sita restituant. cū tñ fm̄ Au
 ḡ. peccatū nō dimittit nisi restituat ab
 latū. Itē auarus iniquus est in deū. q̄: vi
 lissimā ei creaturā preponit. Vñ auari
 cia noiatur ab ap̄lo ydolorū seruitus.
 Hoc sic pat̄z. q̄: auarus dat illa creatu
 re q̄ pp̄rie danda sunt ipsi creatori. sc̄z si
 dem sp̄em z charitatē. Pr̄mo fidez. q̄
 melius sentit de diuitijs q̄ de deo. Cre
 dit em̄ q̄ nec̄aria debet habē si diuitijs
 seruerit. z credit se fame perire si deo ser
 uiret. q̄si deus minus velit z min⁹ possit
 seruos suos remunerare q̄ diuitie. Du
 abus em̄ de caus̄ accidit q̄ aliq̄s nō p̄
 iudic̄ ei quē sc̄it sibi esse fidelez seruū. vel
 q̄ nō p̄t: vel q̄ nō vult. neutrū p̄t eē
 ī deo. cū sit oīp̄otēs ergo p̄t. z cū sit sum
 me bonus: q̄ vult libenter suis subditis
 p̄uidere. Itē sp̄em ponit etiā auarus in
 diuitijs. q̄d est quodāmodo de deo des
 perare. vñ Auḡ. De deo desperare est
 sp̄em in creaturā posuisse. Itē charitatē
 etiā ponit in eis: quā in deū ponere de
 beret: faciens diuitias deū suū. vñ Au
 ḡ. Hoc ab hoīe colitur q̄d pre ceteris
 diligif. Q̄d pat̄z. q̄: auarus vidit potius
 florenū q̄ deum in sacramēto. z potius
 audit loq̄ de nūdinis z lucris tp̄alibus:
 q̄ de sp̄ialibus. z sepius cogitat de the
 zauro q̄ de deo. Vñ Innocē. de vili
 tate z ditōis humane. Auaricia est ydo
 lorū seruitus. q̄: sicut ydolatra seruit si
 mulachro: sic auarus seruit thezauro. Nā
 ille cultum ydolatrie diligēter ampliat.

et iste cumuli pecunie diligēter augmē
 rat. Ille cū diligentia colit simulachrū
 et iste cū oīni cura custodit thezaurū. Il
 le ip̄em ponit in ydolatria. iste sp̄em po
 nit in pecunia. Ille timet mutilare sinu
 lacrum. z iste timet minuere thezaurum.
 Item q̄ nihil iniquus sit auaro p̄t ex eo
 q̄: seip̄m vendit z interficit. Ecc̄. x. Hic
 aiām venalem facit. Vñ Auḡ. in quo
 dam sermone. Auarus aut̄ q̄ lucret̄ seip̄
 suz pdit. z aut̄ q̄ aliqd̄ capiat capif. Val
 de iniquus reputaret̄ q̄ p̄imum suum
 inimic⁹ capitalib⁹ venderet. s̄ iniquor̄ rei
 putaretur q̄ cognatū suū vel frat̄e suuz
 vēderet vel occideret. Iniquissimus q̄ pa
 trē suum vēderet vel occideret: quē p̄
 amare tenetur. Sed multo iniquor̄ vide
 tur esse reputāndus ille q̄ seip̄m vēdit vel
 occidit. quē plus tenet amare q̄ pat̄ez.
 Insup̄ auarus nō solum vēdit se. s̄ etiā
 vendit deū: mariā: z oēs sc̄os z regnuz
 celoz: z meritiū passionis x̄pi. z p̄cipal
 tōem oīm bonoz totius ecc̄ie. Ergo ni
 hil iniquus q̄ pecuniā amare. Itē auar
 icia detestanda est. q̄: est vicū valde in
 fectiū. q̄: nec parcat hoī seni nec iuueni.
 imo fm̄ verbū p̄phete. A minore vsq̄
 ad maiore om̄es student auaricie. Vñ
 em̄ puer q̄nq̄ septēnis est cupidus z af
 fectat denarios. S̄ de pctō luxurie et
 pectant pueri vsq̄ ad decimū vñ duode
 cimū annū. Itē pctm̄ luxurie solo senio
 senescit. vñ Auḡ. in quodā sermone. Lū
 cūcta vicia in senē senescāt: sola auaricia
 iuuenescit. vñ de Sen. in li. de morib⁹.
 Nōstro silis est auaricia senil. q̄d stul
 tius est vt dici solet: q̄ via deficiente au
 gere viaticū. Itē auaricia detestāda est
 q̄: fatuum q̄d est p̄gregare diuitias. q̄d
 p̄t ex hoc. q̄: auarus affilatur fatuo q̄
 libētius iaceret iter sp̄inas vbi se lederet
 q̄ in lecto molli. Et sp̄ine sunt diuitie et
 res tp̄ales. vt dñs in euā. dicit Mat̄.
 xx. Hoc p̄t ex eo. q̄: cū labore acq̄runt
 cum timore possidentur. et cum dolore
 amittuntur. Vñ Isidor⁹ in li. de sū. boi

Qui hōa mōdi diligit velie nolit tō/ nis z doloris pene succūbit. Vñ hiero. in epla Auaro tā deest qđ habet qđ qđ non hz. Quia aut non habens cōcupi. scit vt habeat ā habita metuit ne amit. tar. Vñ etiā Chuso. sup Math. Qui pecunie fuit z pñtibz cōpedibz pstrigit z futuris. ¶ Itē auaricia detestāda est qz res tpales non pñt satiare affectū ho minis. z hui' causa est triplex. Prima ē capacitas aie. qz fm doctores. Animā dei capacē nihil minus deo implere pñt. Vñde Sap. xi. Lū orbis t'rarū sic qst gutta rois antelucani. ergo non sufficit totus orbis z oīa que in eo sunt implere corvnius hoīs. Vñde Bern. Ad ima ginem quīpe dei facta est aīa rōnalis: ceteris oībus occupari pñt. impleri oīno non pñt. capax em̄ dei est. z quicquid dō minus est non eam implebit. Scđa cā est: qz cupiditas homis est ifinita. pecu nia vero quantumcunqz sit magna est finita. Sed fm Arist. 4. phi. Finitū ad ifinitū nulla est pporcio. ergo oīs pecu nia non pñt satiare cupiditatem homis. Tertia causa est qz pecunia ē res corpo ralis: z aīa est res spūalis. res vero spiri tual' corpali non pñt impleri. Verbi grā Sicut archa vel cista non pñt impleri sa pientia: ita nec anima pecunia Ergo a uarus in scripturis assimilatur inferno Vñde Aug. in epla. Auarus est simi lis inferno. Infernus em̄ qñtoscūqz de uorauerit: nunqz dicit satis est. Sic z si oīs thesauri confluerint in auaruz: nō dicit satis est.

De filiabz auaricie.

Sequit' de filiabz auaricie qñt sūt z qñ sunt peccata mortalia. Cir ca quod sciendū q pma filia est obduratio cōtra miscđiaz que valde dis placet deo. Ergo dicitur Jaco. ij. Judi cum ei sit sine miscđia qui hic non facit miscđiam. Ut aut iudicium extremum nobis exhibeatur misericorditer: debe mus tenere doctrinam chusti qui dicit.

Luce. 6. Estote misericordes sicut p' ve ster misericors est. Et Matth. 5. Bea ti misericordes: qm̄ ipi miscđiam conse quent. Sciendum aut fm Hermānū de schilditz. Obduratio contra miserī cordiam fm genus suum est pccm mor tale: quia directe est contra charitatem cuius effectus pprie est compati malo p'ximi quam directe excludit obduratō p'ra miscđiam. Licet em̄ homo non sp tenetur oēm miseriam p'ximi subleuare semp tñ tenetur eius miserie cōpati: qđ auari non faciunt: quia non solū contra miscđiam obdurant: vt d suo alī quid dare rennuant pauperibus z indē gentibus. sed etiā quotidie p'pter auari cā eorum z obduratōem z crudelitatem multi pauperes moriuntur. Alius ī ma ri qui cogitur eis capere pisces. Ali' ca dendo de altis edificijs qui cogitur eis edificare. alius moritur frigore qui cogi tur eis venari. z sic de multz alijs vt am brosius ostendit in libello de Nabucho donosoz z magis infra patebit. cur ageť de uolentijs. ¶ Scđa filia ē in quietudo mentis que puenit ex inordi nato affectu lucrandi tpalia. Qz autez inquietudo tollit pacem intrinsecā men tis p nimiam anxietatem. z hētem seruī endi deo z ppriā salutem querendi: que pccz ē z mltōnes mortale qñ ex ipa omī tñt ea q necessaria sūt saluti vl' p'ria sūt sicut qñ p eā tollit oīs deuotio z oīs cul tus dei z violātur sacri dies vl' fiunt alia que sunt p'ra pcepta dei z ecclie. Si tñ inquietudo magna sit z aliquant' immo derata. sicut in mercationibz ptingit nec tamen omittant ea que necessaria sunt saluti. nec fiunt aliqua p'ra pcepta dei z ecclie z superiorū: pñt esse pccm veniale: nisi ex ista inquietudine hō tñ amoz dē uitiaz immergereť vt vel in tpalibus si nē poneret. vel d deo z d ei' puidētia nē mis diffidēt: tunc ipa inquietudo possz esse pccm mortale. Sicut de illo diuitre pz cui' ager fruct' yberes attulit Luc.

12. Qui preinquietudine nesciebat quid ageret dicens. quid faciam. Super quo dicit Ambrosius. Sed nec ipse se quietat qui de super abundantia sollicitat. i. uerberate fructum uocem egentis emittit. Quid faciam inquit. nonne hec uox pauperis non habentis subsidia uiuendi. **T**ertia filia sunt uolentie. i. roub. od. gewalt. quia rapiunt uolent bona proximi. **Q**ui autem raptores peiores sunt diabolo: et quod rapina non est comedendum: habet in septimo precepto circa illam litteram. **A.** **E**t item qui uolent exactioes in suos subditos faciunt: et quod domini non possunt a suis subditis aliquid extorquere sine peccato. Sed tamen ex causis rationabilibus propter petere moderatum subsidium. hoc etiam patet in septimo precepto. **L.** Sciendum quod secundum Herman. de scalditz. Omnes indebite exactioes et extorsiones que per superiores fiunt in subditos sunt peccata mortalia. Et maxime quando subditi talia soluunt ex metu penarum. et domini tales tenent ad restituciones. Rapina etiam et furtum et uolentie peccata sunt mortalia secundum genus suum nisi tunc esset in rebus minimis in quibus se nullius iniuriam reputaret. Sicut in ablatioe uini uis uicis uel talium alicuius. si tamen etiam minima auferens faceret hoc animo iniuriandi. posset esse peccatum mortale: immo auferens rem suam ab alio per rapinam uel furtum. quam posset aliquis per uiam iuris recuperare et rehabere. posset peccare mortaliter. Furtum tamen cibarioz in extrema necessitate faciens: et in die non esset peccatum mortale. Sicut furtum uestis in nuditate. Et probatur exemplo discipulorum christi. qui in necessitate famis euntes per sata spicas euellabant. Item probatur extra de furtis c. si quis. Et in glo. ibidem. Et dist. 47 Sicut in fine. **Q**uarta filia est perditio sepe enim grauius perditio ex auaricia. sicut patet in iuda qui propter auariciam tradidit christum sic adhuc hodie uisus tradit alium propter pecuniam. **H**istoria de traditioe iude patet in euange. Johis. **S**ciendum secundum Herman.

de schilditz. Proditio in suo genere est peccatum mortale. quia est contra fidelitatem que est maxima virtus. Item est contra iusticiam et charitatem. Et est tam magnum peccatum quam raro perditores habent bonum finem uite sue. immo uel plurimum desperant. **E**xemplum de primo perditore. scilicet cayn. Item achitophel. ii. Regum. 17 Item de iuda. qui omnes desperauerunt et aliquid seipsum occiderunt. ut achitophel et iudas. qui se ambo suspenderunt. **F** **Q**uinta filia auaricie est fallacia in uerbis. Hoc est quod conatur aliquis decipere uerbis siue mendacis. siue subtilitatibus siue uerbis adulatoriis. scilicet laudando rem: et dicendo eam meliorem esse et plus ualere quam est in re: siue quibus uerbis. Sciendum enim quod omnis fallacia uerborum que cum deliberatione dicuntur in damnum proximi est mortale peccatum. Quod satis est dolendum: cum quotidie tot dicantur inter negociantes scilicet ementes et uendentes scilicet cum danno et perniciam alteri. non timentes illam horribilem imprecationem. ps. Perdes omnes qui loquuntur mendacium. Hoc illi aduertendum deberent. qui non sciunt uideri etiam quando per uas res et modicum valoris nisi cum mendacis uerbis et iuramentis. **S** **S**exta filia auaricie est fraus. i. deceptio in factis. quod scilicet alium factis et operibus decipio: sicut in falsis monetis. et falsis mensuris. **U**erbi gratia. Si panem da habet nimis breuem uel uinum uel institor habet dolosam stateram uel pincerna nimis paruam mensuram. et sic de alijs. que omnia sunt ualde grauia peccata apud deum. et deus ualde abominatur tales fraudes. **P**rouerbi. xi. Statera dolosa abominatio est apud deum. **S**ciendum secundum Herman. de schilditz: Fraus intelligitur ubique per deceptioes propter arcum uenit ut fit in expositioe rerum falsificatarum. **E**t tales subtrahere debent de precio in quantum defectus rei perscrutari potest. et illa omnia iam dicta de suo genere sunt peccata mortalia. quia directe sunt contra charitatem proximi nec de his et similibus possunt absolui. nec digne pro huiusmodi peccatis penitere nisi ablata restituantur uel ea in quibus

per fraudem alicuius damnum illatum est restituant in quantum possunt. quod non dimittitur peccatum: nisi restituatur ablatum. ut extra de re. iuris. li. 6. cum si. Et qui occasionem damni dat: damnum dedisse videtur.

Septima filia auaricie est periurium hoc est grauissimum peccatum. Quia non solum verbis decipio proximum. sed cum iuramento mendacium et dolosiratem confirmo: et in uoco eternam veritatem in testimonium. **H**ec est magna contumelia dei: inuocare eum in testimonium tue falsitatis. qui est eterna veritas. Et secundum Herman. deschilditz. Quia periurium directe redundat in contemptum et irreuerentiam dei prope dictum semper est peccatum mortale. De periurio plura inuenies in secundo precepto.

Auaricia quomodo se occultat sub triplici specie virtutum.

Sequitur declarare quomodo auaricia se occultat sub triplici specie virtutum. Et primo occultat se sub ficto colore prudentie et necessitatis. **Q**uod ostendit Gregorius. 31. moral. dicens. Auaricia defectum animi quasi ex ratione solet exhortari. pretendens sibi quod sine culpa sit quod quedam habenda concupiscat eo preterit potissime. quod ea non multiplicare appetit sed egere pertimescit. sed illud vitium sollicitate est repellendum. quod secundum Gregorium. Nemo potest sincero corde et seruido amore ad bonum diuinum affici: nisi cupiditatem auaricie que est radix omnium malorum a corde suo studeat funditus extirpare. **N**otandum quod tria genera hominum cadunt in istud vitium. Primi sunt qui solum consistunt in interiori desiderio cupiditatis. nec eam in exteriori ope exequuntur. quia fortes que desiderant adipisci non possunt. que si sperarent se consequi: libenter cupiditati etiam exterioribus actibus inhiarent. Et illa cupiditas est peccatum mortale. sed et istum gradum teneat. **S**ecundi sunt qui non solum res concupiscunt feruente desiderio: verum et per eas persecutio diligens studium exteriori persequuntur que

uis res illas quam in effectu minime persequuntur. Et illa cupiditas tenet maiorem gradum peccati mortali. **T**ertii sunt qui non solum feruente desiderio concupiscunt. Verum etiam eis assequendis tanto studio insunt: quod non aduertunt. ut eas iusto modo vel iniusto titulo concupiscunt. Et illa cupiditas supremum gradum tenet peccati mortali. **U**nus secundum Augustinum. **T**alia libere de qualicumque persequente peccatum dimittit: nisi ablata iuxta facultatem suam restituat quod vel per furtum vel rapinam vel per quodcumque iniustum lucrum fuerint consecuti. **R**emedium contra primam occultationem est quod ille qui sub specie fidei prudentie terrena cupide concupiscit diligenter aduertat: an illi rebus ex stricta necessitate indigeat. nam multa iudicatur necessaria que tamen magis potest dici superflua. **S**econdo occultat se sub specie pietatis. quod apparet in illis qui credunt quod propter nihil aliud appetant temporalia. nisi ut habeant vnum pauperibus vel suis indigentibus cognatum vel ecclesiam provideant. Et sub illo preterit multa cum magna auaritate superflua congregant. et in huiusmodi tria genera hominum incidunt. **P**rimi sunt qui non solum res ex auaricia iniuste concupiscunt. verum etiam iuste concupiscunt male per digaliter consumunt. puta in voluptatibus in peccatis hominum. **S**ecundi sunt persone ecclesiastice et religiose quibus pro tanto crines raduntur et tondentur in capite ut per hoc designent quod mens eorum pro desiderio debet liberè euolare in deum et non deprimi ad temporalia appetenda: que quotiescumque cum sollicitudine temporalibus concupiscunt incedunt ultra quam necessitas vel status eorum requirit. toties graui salutis dispendio se exponunt. **T**ertii sunt qui non solum res temporales cupide concupiscunt. verum etiam ipsas cupide irrationabiliter persequuntur. scilicet honorem diuinum et in sue salutis dispendium ut postea patebit. **R**emedium contra hanc occultationem est quod ille qui sub specie pietatis persequitur temporalia ad honorem diuinitatis expendat. et sollicitudo ad uertere ut per hoc obsequauerit in bonis minoribus prius habitis. et si non: certum sit quod in rebus multiplicat minus potest obsequare. **Q**uia secundum Gregorium. **Q**uanto plura terrena cupi-

De peccato

dus quæsierit: tãto magis anhelat ad alia
 quæreda. Diabolus est sub tali specie pietatis in
 eos decipit. quæ scit quod diuitie vix lucrant
 sine peccato. unde apostolus. i. thimo. vi. Qui
 volunt diuites fieri incidunt in laqueos di
 aboli. Eccli. xi. Fili si fueris diues: non eris
 immunis a delicto. Tertio occultat
 se sub specie liberalitatis vt maxime appa
 ret in illis quæ sub specie fidei liberalitatis in
 tentione cupida largiunt alijs: vt ipsis
 postea maiora redonentur. Et in illis vi
 cium incidunt tria genera hominum. Primi sunt
 qui quia in seculo dimittunt: et ad mona
 steria magnarum diuitiarum se transferunt: vt
 in ipsis maiores diuitias consequantur.
 Secundi sunt qui per ieiunia et per alias abstinẽ
 tias se affligunt: non vt deo placeant sed
 vt maiorem reipublice copiam coaceruent: quos quoniam
 quæ alieni per digaliter expendunt: Tertij
 sunt quæ bona temporalia iuste requirunt: ita te
 naciter tenent: vt nec tempore necessitatis cum
 tam de iure naturali quam iure diuino tenen
 tur subuenire primo in necessitatis arti
 culo: primo indigenti subueniant: Unde
 dicit Gregorius. Non est minus peccatum alie
 na rapere quam necessitatem patientibus sua
 non erogare. Unde Augustinus. in sermone
 Non solum auarus est qui rapit aliena
 sed et ille auarus est qui cupide seruat
 sua. Unde etiam Ambrosius. Pasce fame
 morientem. si non paupers: occidisti. Reme
 dium contra hæc tertiam occultationem est
 quod homo liberaliter sua comuniceat circa
 scripta omni spe redonationis: vt si do
 num sit elemosyna: illam pure det propter de
 um. Si vero donatio sit beneficialis: il
 lam liberaliter conferat solum propter do
 num virtutis. Quia si dederit aliquis pro
 ter intentionem redonandi: iam non est bene
 ficium: sed potius quedam emptio dicere
 tur. Unde Isidorus. Sunt aliqui qui pau
 peribus parum tribuunt: vt accipiant am
 plius. et sub pretextu elemosyne querunt
 diuitias: que utique magis venatio appel
 landa est. quam elemosyna. Sic aues sic
 bestie capiuntur. et pisces modica in ba

mo capiuntur esca.

Remedia sunt omnem auariciam.

Sequitur de remedijs contra omnem
 auariciam. Quorum primum est
 mortis consideratio. Unde Hieronimus
 Facile contemnit omnia qui se semper cogi
 tat moriturus. Sicut iumenta se defendunt
 ab inopportunitate muscarum cauda sua. et
 aues et pisces cauda sua regunt se. sic ho
 mo consideratio finis et mortis defendit
 se ab auaricia. et etiam a ceteris vitijs. et re
 git se in mundo. Unde Job. 12. Intra
 ga iumenta et docebunt te: et volatilia ce
 li: et indicabunt tibi. Dors indicat ad
 oculum et temptabilia esse quecumque que
 runtur in mundo. scilicet delicias. diuitias. et
 sic de alijs. Unde Hieronimus. Qui se quot
 tidie recordatur moriturus esse. contemnit
 sententiam. et ad futura festinat. Et non ime
 rito quia temporalia in morte nihil valent:
 quia nec corpus a vermibus preseruant. nec
 hominem in vita conseruare possunt. quia mor
 ritur pauper. mortuus et diues. Nec aiam
 a demonibus liberant. Proverbi. xi. Non per
 derunt diuitie in die ultionis: imo gra
 uantur quia talis diues multa possidens cum
 dolore moritur. quia separatur a diuitijs
 quas dilexit: et pro quibus diu laborauit
 et propter quas salutem propriam sepe negle
 xit. Insuper cum hic satis habeat: et ne
 sciat quid ibi habebit: vbi prima nocte re
 manebit. Eccli. 41. O mors quam amara
 est memoria tua homini iniusto habenti
 pacem in substantijs suis. Unde etiam
 Gregorius. Non armorum turba: non fami
 lie multitudo: non aurum et argenti abun
 dantia: non vindictarum vbertas et se
 getum. non iocunditas extensa propter
 queunt anime exeundi de corpore illum
 afferre presidium. **R** **S**ciendus
 quod homo seipsum consolare debet in agone
 cum eum aiam relinquere oportet. salis
 cogitando sic in agone. resignes aunctis
 propter deum. et committas reuoluntati diuine
 ex toto: tunc dabit tibi deus eterna bona
 Item pro prore quam in morte relinquit: da

hic tibi deus sua benedicta matrem virginem mariam que pulchrior et dignior est. Item pro amicis et filiis et cognatis a quibus te sepe sperari oportet sperare debes quod dabit tibi pro illis societatem omnium sanctorum et angelorum. Item pro honore presenti et pro posteritate frena: dabit tibi eternum honorem et eternum regnum. ps. Introibo in potentias domini. Secundum remedium est confidentia de deo qui non derelinquit sperantes in se iuxta promissum ipsius dicitis Nolite solliciti esse dicentes quid manducabimus. aut quid bibemus. aut quomodo operiemur. scit enim pater vester quod his omnibus indigetis. Qui enim sic fecit hominem. ut alius indigeat: non patietur eum perire per necessarium subtractionem: si eius se submittat confidentie. Mat. 6. Querite primum regnum dei: et hec omnia adiacent vobis. scilicet corporis necessaria Nam qui libenter vult dare homini celestia et magna. non negat ei minima et terrena. Si enim mali et crudeles homines immo et bestie brutalia animalia filios suos nutriunt. multo magis optimus et verax dominus filios suos non deserit. Qui etiam benignus est super ingratos et malos quanto magis super bonos: qui omnem sollicitudinem in eum proiciunt. ps. Non vidit iustum derelictum: nec semen eius querens panem. Unde Bonaventura de ordine fratrum minorum. Unus de tribus sperandum est auaritia abijcientibus pro deo. quod autem procurabit homini in necessariis aut cum parco victus in penuria dabit homini vires quas in abundantia posset habere. Et hoc est iocundius de modico esse forte tamquam alius de multis. aut quod subtrahit corpori. refundat menti in consolatione spirituali: ut libenter careat temporalis abundantia. quam spiritualibus deliciis feliciter recompensat Insuper magnam gloriam in celo meretur patienter sustinendo pro christo penuriam corporalem. Tertium remedium est: quod homo elonget se a cupidis et auaris. et familia: sit his qui terrena contemnant. ps.

Quis scis sanctus eris etc. Accidit illi qui cum auaris et cupidis versatur. sicut puulo accidit qui a lupa fuit nutritus qui alium modum gradiendi ab ea discere non potuit: nisi que ipsa habebat. unde duabus manibus pro pedibus utebatur. sic etc. Sed qui cum illis versantur qui contemnunt temporalia recte incedunt. Quartum remedium est paupertas christe Unde Bernardus. Magna siquidem abusus et vis magna quod diues velit fieri inimicus. pro quo deus maiestatis pauper fieri voluit. Thren. iij. Recordare paupertatis mee et transgress. mee absinthium et fellis. Ergo exemplo christi spernere debemus terrena que cum esset dominus omnium: propter nos factus est egenus. ut ostenderet dignitatem paupertatis et doceret spernere auaritia. Unde Augustinus. de vera religione. Tota vita christi in terris pro hominem que gessit disciplina morum fuit ideo omnia bona mundi contempsit que contemneret da docuit. et omnia mala sustinuit que sustinenda precepit. ut non in illis queres felicitas. neque in istis timeres infelicitas. Quintum remedium est considerare quod bona temporalia hic multiplicata nocent homini post mortem et hoc propter districtam rationem quam redditurus est de temporalibus. Primo quomodo lucrat sit omnia temporalia que habuit usque ad unum denarium. utrum iuste vel iniuste. Sicut iam cursus mundi est ad lucrandum temporalia. tunc vix sine peccato lucrant. Unde dicit apostolus. i. Thim. vi. Qui volunt diuites fieri: incidunt in laqueos diaboli. Secundo redditurus est rationem quomodo de temporalibus expedit usque ad minimum hallesem. Hoc aduertere debent bibuli et gulosi et supbi. qui tantam pecuniam presumunt in voluptatibus. et in supbia vestium expendunt. quod talis male expedites bona sua propterea potest danari. etiam si nulla iniuste adquisierit. Exemplum de epulone. ut habet Luce. xvi. ubi dicitur quod erat quidam diues qui induebatur purpura et bisso et epulabatur quotidie splendide. ubi non fit mentio quod fuerit usurarius vel raptor. sed bona sua male expedit et pauperibus non subuenit. ideo danatus est. Luce. sup

Math. Non propter hoc diuitias accepi
 si ut lascaue & sumas: sed ut in elemosynis
 expendas. que enim habes pauperum sunt
 sed tibi credita sunt. etiam si ex laboribus iu-
 stis et ex hereditate patris possessores fa-
 ctus sis. Tertio redditur res rationem quam
 hereditibus tua bona dimisisti. quod quilibet
 puenire debet lites que possunt oriri pro
 mortem suam inter heredes propter bona sua
 quod melius esset nullum denarium post se reli-
 quere quam causam lites hereditibus amini-
 strare. Quia ille qui non facit posse suum
 ordinando bona sua et disponendo. que
 cumque mala siue quecumque peccata siue lites
 siue iniuria siue inimicitie ex talibus bonis
 inter heredes fiunt sibi in anima sua nocebunt
 quod puabitur suffragiis. et etiam ibi punie-
 tur quod ex peccate et auaricia sua noluit an-
 tea ea disponere. Ergo quilibet homo tempo-
 ralia bona possidens debet aduertere di-
 ctum christi per Esaiam prophetam qui dixit ad
 regem ezechiam. Dispone domui tue quod
 morieris tu et non uiues. Esai. 38. **U**n-
 Seneca etiam in quadam epistola. **H**is dies
 velut ultima ordinanda est. quod defidelitate
 hominis ultima dies iudicat. **A**
Sextum remedium contra auariciam
 est consideratio eternarum diuitiarum.
Aug. **V**ilescunt temporalia cum considera-
 tur eterna. **V**itium est: quod homo potest cum
 tanta audacitate et sollicitudine intendere
 temporalibus que transitoria sunt. et negligere
 celestia que eterna sunt. Et hoc ideo fit
 quia non habemus firmam et veram fidem
Unde Hiero. **N**ec veram fidem de deo
 habet qui cupit in his miseris diues fieri.
 Ergo quilibet christianus cum omni di-
 ligentia debet intendere virtutibus et bo-
 nis opibus. ut per hoc posset sibi deum
 acquirere. et consequenter vitam eternam possi-
 dere. **U**nde Aug. **T**unc erit deus om-
 nia in omnibus quicquid hic querebas. que
 quid hic pro magno habebas. quicquid
 hic amabas manducare et bibere: ipse
 erit tibi cibus et potus. quicquid hic vo-
 lebas ut sanitate. ipse erit tibi immorta-

lis **Q**uicquid hic querebas: ut diuitias. de-
 us erit tibi diuitie. auare quod tibi sufficit
 si tibi deus non sufficit. **I**tem Aug. li. xxij
 de ciui. dei. **Q**uod deus preparauit dili-
 gentibus se fide non capitur spe non attingit
 charitate non comprehendit. desideria et
 vota transgreditur. acquiri potest estimari non
 potest. **S**eptimum remedium
 contra auariciam est. quod ista temporalia quando
 que erunt occasio hominum peccandi. quod quilibet
 le que est pauper et bonus et saluus si diues
 esset forte damnaretur. hoc deo committendum
 est que omnia nouit que homini expediunt vel que
 non. Et firmiter tenendum est si tibi utile
 esset habere diuitias deus tibi ordinaret.
 quia omnia que facit: facit in bono. **Q**ui autem
 diuitie sunt occasio peccandi propter. quia ex
 diuitiis generantur lites et dissensiones. **U**n-
 Aresto. ij. politic. **P**ecunia seditioem fa-
 cit et malignitatem. **I**tem generat superbiam.
Un- Aug. **V**ermis diuitiarum est sup-
 bia. unde difficile est quod non sit superbus que di-
 ues est. **I**tem facit hominem gulosum. et pro-
 quenter luxuriosum. **U**n- Bern. in scri-
 mone **P**eridit castitas in deliciis. hu-
 militas in diuitiis. pietas in negociis. ve-
 ritas in multiloquio. charitas in hoc se-
 culo. **E**xemplum de hoc in vita spa-
 tr. **Q**uidam heremita apud quendam ho-
 spitatus: inuenit in eo quod vna parte luci
 sui expendebat in necessitates proprias. alias
 in elemosynas pauperum. tertia in hospi-
 talitates peregrinorum. **E**um autem regressus
 esset ad cellam. et rogaret ut deus ei bona
 sua multiplicaret que ea ita bene expende-
 bat. **R**esponsum est ei quod forte sibi non ex-
 pediret. **I**llo autem non acquiescente sed pro
 fidei iubente processum est quod petebat. nam
 in mane causa operandi inuenerat antiquum
 frangens inuenit magnam aurum thesaurum.
Quo accepto factus est familiaris im-
 patoris et magnus oppressor pauperum.
Quo facto heremita raptus ad iudicium
 vidit angelos querentes de illo oppressore
 pauperum. **Q**uibus respondit quod fidei iussor
 pro illo respondeat. **S**tupefactus heremita

supplicabat bte virginē vt eum iuuaret. Que ipetrauit vt heremita ad eū corri/gendū mitteret. Qd cū facere vellet nec a loq̄ posset. hingerēs se xberatus fuis/ser. reuersus ad cellā iterū rapit ad iudicū. z sicut p̄sus accusat. Sed bta p̄gine eū adiuuante z mortuo impatore: ali⁹ succedens in imperiū illū diuitem z potentem capere voluit. h̄ ille fugiens z omnia bona sua pdens ad p̄cedētia officia rediens z ad pietatis opa. postmodū vt iam in bono finiuit z clulit.

De gula.

Gula detestanda est. Primo qz multū est cōtra deū: q̄uis oia pctā sint ztra deū. tñ gula p̄ncipaliter. qz vilissimā creaturā deificat. s. ventrē suūz. Juxta illud apli ad phil. iij. Quoz de⁹ v̄eter ē. vbi dicit Aug⁹. Hoc ab hoīe colit qd p̄ ceteris diligit. Vñ Hugo in suo claustrali Solēt dijs tēpla zstrui. altaria erigi. ministri ad scrutēdū ordinari. imolari p̄ses. thura cōcremari. Si q̄dem tēplum gula est coq̄na. altare mēsa. ministri cocī imolate pensēs cocte carnes. fumus incensozū odor sapor. Et talis ydolatria est deterior q̄ ydolatria paganoz. quia illi auro z argēto z marmoreis lapidibz diuinos honores impēdere solebāt. sed gulosus v̄trem p̄ deo honorat. q̄ est q̄li laterna. Et p̄pterea videt hoc viciūz detestabilius cūctis alijs vicijs z pctis. qz hoc viciū deū blasphemāt. Vñ Aug⁹. de x̄bis d̄m. Si immoderatōe voracitatis debitū modūz nature excedis q̄ntūcūqz laudes lingua carnis r̄sonet tñ vita blasphemāt. Scdo detestanda est gula. qz multū placet diabolo. ex eo qz in hoīe guloso est regēs diaboli. Vñ Darh. xij. Luz immūdus spūs exierit ab hoīe. ābulat p̄ loca arida q̄rens req̄m z nō inueniet. Et nota qz loca arida sunt hoīes tēperate viuētes. in q̄bz dia-

bolus nō inueniet req̄ez. Vñ etiā in sig nū hui⁹ legio demonū dixit d̄no. vt habet Darhei. viij. Si eijctis nos hinc mitte nos in gregē porcorū. qd d̄ns pm̄isit. Vñ d̄t glo. Nisi q̄s more porci vire rit: diabolus in eo potestatē nō accipiet Ex quo p̄tz qz diabolus habet potestatem sup gulosos Itē placet diabolo: qz illo vicio tēptauit hoīem in statu innocētie z in paradysō. Itē p̄tz in x̄po. q̄ curā ieiunasset. xl. diebz z noctibz: tunc tēptator dixit ei. Si filius dei es dic vt lapides isti panes fiāt Et rō q̄re libēter tēptat hoīes etiā bonos cū isto vicio. qz p̄t eos deijcē. z facilt̄ trahere ad alia pctā. scz ad accidiā z luxuriā. Vñ Greg⁹. in pastoral. dicit. Dñ vent nō astringit s̄l cūcte x̄tutes obruunt. Itē placz diabolo. qz iste q̄ hoc vicio a diabolo tenet valde firmis tenet. qz q̄ assueti s̄t gulose viuere vix z difficulter p̄nt huic vicio renūciare. vñ Isid. in li. soliloq̄. Difficile est pcti zsuetudinem vincere. prau⁹ vsus vix abolet Hoc p̄z maxie in ill⁹ q̄ a puericia crapulose z delicate nutriti sunt. q̄ postmodū vix vel raro abstinentes fiūt. nisi supabundās gratia dei operaret in illis. Et est rō. qz fm̄ Aresto. viij. Eth. Lōsuetudo est altera natura. Et idē. Difficile est resistē cōsuetudini q̄ assilatur nature **T**ertio detestāda est gula qz nocet homini in corpe z in aīa. Primo in corpe. qz infirmitates corpis generat. Eccī. xxxvij. In multis scis erit infirmitas. Seneca in epla. Multos morbos multa fercula fecere. qz multū p̄pter crapulā efficiunt cōtracti. leprosi hydrofici. paralitici. z sic de alijs. Et hec ē magna fatuitas qz hō p̄pter delectatōem vnius hore omī tpe vult esse infirm⁹. Itē vitā hoīs abbreviat. Eccī. xxxvij. Propter crapulā multū obierūt qz fm̄ doctores gula plures interficit q̄ ensis. Sic ecōuerso abstinentia causat sanitatē. et prolongat hominis vitam. Vnde Eccīast. xxxvij. Qui autē abst

De peccato

930.
950.
969.

909.
908.
93.
106.
nens est adijciat vitā. **Uñ** Hiero. in q̄/
dam epla. Mater sanitatis abstinētia
mater egitudinis voluptas. **Uñ** etiā
Aresto. de regimie p̄ncipum. Abstine/
rea comestionibz nimis et supfluitate ē
summa medicina. Item abstinētia pro
longat vitam. hoc patz in p̄ncipio mun
di q̄ hoies ita diu vixerūt. sicut adam
q̄ vixit. dcccxxx. annis. Item noe q̄ vi/
xit. dccccl. annis. Item machusalē q̄ vixit
dcccclxxx. ānis. q̄ fuit antiq̄or int̄ omēs
in veteri testamēto. Item hoc patz in san
ctis noui testamēti. sicut in iohē euāgeli
sta. qui vixit a tpe passionis xp̄i. lxxvij.
annis. et totū tēpus vite sue fuerūt. xcix.
anni quos vixit. Item Hieronym⁹ vi
xit. xxvij. annis. Item b̄tus paulus he
remita vixit. xcij. annis. Item b̄tus an
thonius vixit in heremo. cv. annis. Item
hoc patz carthusiēsis et alijs religiof
q̄ diu viuūt. qz abstinētes sunt. ergo be
ne d̄r **Ecc̄i. xxvij.** Qui abstinens ē ad
ijciat vitam. Item gula nocet hoī in tē/
poralibz. hoc patz in illis gulosis et ebr̄o
sis hoībuz. qz quicq̄d p̄ totam hebdo/
madam lucrant vnde se et vxorem et pue
ros nutrire deberent: in taberna consu
mūt. **Uñ** **Ecc̄i. xix.** Operari⁹ ebr̄iosus
nō locupletat. Item nocet hoī in aīa. qz po
tētias aīe ḡuat. Primo ḡuat mēonā: vt
gulof obliuiscat sui creatoris. vñ **Ozee**
xij. Saturati sunt et eleuauerūt cor suū et
obliti sunt mei. Item intellectus offusca
tur p̄ gulam. et p̄ immoderātiā cibi et po
tus. q̄ intellectus datus est hoī ad deū
intelligendum. **Uñ** Hiero. Nihil adeo
obruit intellectū vt p̄messatio. Hoc patz
qz teim⁹ melius intelligit et melius di
sp̄ositus est aīa comestionē q̄ post. Item
volūtas que data est hoī vt eam debe
at conformare voluntati diuine. et eam
debeat inhabitare sp̄s sanctus p̄ chari
tatem et dulcedinem: qua puatur homo
gulofus. **Uñ** ap̄ls. i. **Corinth. ij.** Nū
lis homo non p̄cipit ea que dei sunt. vñ
Aug⁹. libro. v. confessionum. Gaudū

diuine dulcedinis nō degustas: si carna
li delectatōe cor maculas. **Uñ** Bern.
Quo modo ignis et aqua simul esse nō
possunt. sic sp̄uales et carnales deliciae in
eodem se nō compatiūtur. Item gula
denigrat animā. **Thren. iij.** Denigra
ta est facies eius sup carbones. Hiero.
Nites cutis sordidam aiā ostendit.

Sequitur de his q̄ sunt rephens
sibilia circa comestiones. Et sunt
septem. **L. C.** Primum est aīa
debitū tps comedere. naz sicut serui dei
fm doctrinā xp̄i p̄mo querūt regnū dei
sic gulof (quoz deus est v̄ter) p̄mū q̄/
runt regnū dei sui. Et regnū dei sui est
esca et potus. **Lōtra** qd̄ dicit ap̄ls **Ro.**
xij. Nō esca et potus est regnū dei. **Uñ**
Esaiē. v. d̄r de gulofis. Ne q̄ consurgi
tis mane ad sectandum ebrietatem. Et
go merito rephendēdus est qlibet xp̄ia
nus qui d̄ mane comedit aīq̄ aliquod
pater noster dicat vel deo aliquā reu
rētiam exhibeat. Quia qlibet homo de
bet p̄mo abare animā cum deuor⁹ orō
nibus et sanctis meditatōibus. qz nob̄
lior est corpore. **Uñ** Bern. Tot⁹ mun
dus ille precium vnus aīe estimare nō
potest. Nō em̄ pro toto mūdo aiā su
am daret qui pro humana aiā suam de
dit. **Aug⁹.** Maius est damnū in am
sione vnus aīe q̄ mille corpoz. **L. S.**
cūdum quod est rephensibile est quādo
q̄s nimis delicata abaria vult habere.
Uñ legitur **Numeri. xi.** de filijs israel.
q̄ in deserto carnes desiderabant. et p̄
ter hoc iram dei incurrerūt. **Ps̄.** Adhuc
esce eorum erant in ore eorum et ira dei
ascendit super eos. Quāuis satisfaceret
desiderijs et cōcupiscentijs eorum. tamē
nihilomin⁹ eos puniuit. **Uñ** **ps̄.** Pluit
sup eos sic puluere carnes. **D. C.** S̄
endū. qz nō debemus petere delicata ab
baria p̄pter tria. Primo. quia v̄ter est
vas immūdum quod corrumpit cibos
p̄ciosos. Quis em̄ preciosum balsamū
infunderet in vas immūdum. Unde

fit. cum intrauerit: nonne si specula habere-
 beremus in ventre d' abis preciosis eru-
 beremus. Secdo. qz erunt duo ytra-
 ynum. scz corpus z cibus delicat' cōtra
 spm̄. Sufficit em̄ ycupiscentie malicia
 sua: vt non plus per delicata cibaria ac-
 cendatur. igitur sumenda est necessitas
 z non supfluitas. Quia fm̄ aplm̄. La-
 ro concupiscit aduersus spm̄. Tertio qz
 qui consueuit yti cibarijs preciosis post
 modū semp vult ea habere: Ergo pueri
 non delicate nutriendi sunt. tuz qz ex h̄
 sepius infirmant' z debilitant'. z quādo
 qz moriunt'. tum quia in senio etiā talia
 volunt habere consueta. Unde Salo-
 mon puer. 22. Adolefcens iuxta vitam
 suam graditur: z cum senuerit: non re-
 cedit ab ea. Unde etiā Aristo. dicit. 7.
 pol. Pueros esse sine vino est bonum.
 Tertiu' qd est reprehensibile est quā-
 do aliquis sumit nimis. vt legit' d' 3odo-
 mitis. Gen. 18. Sicut ei pluuia nimis
 magna nociua est sic etiā nimis parua
 non valz. sic quisquis puideri sibi dilige-
 ter debet q' non nimis multum sumat.
 ne abus aggrauet corpus. z suffocet ra-
 tōem. nec etiā nimis modicū: ne corpus
 nimiu' debilitetur: sed in medio cōsistit
 virtus. Unde Aristo. ij. eth. Melius
 in omnib' est laudabile. Quia fm̄ Hu-
 gonē de sancto vicē. Caro sic nutrienda
 vt est seruiat. z sic domāda est vt nō su-
 pbiat. **E** Quartū quod est rep-
 hensibile est. quādo quis nimis auide
 z ardent' sumit abū Signū autē hui'
 auiditat' est quādo sic anim' homis ad
 cibum tāto ardore concupiscētie trahit
 vt nihil sinat hoīem de deo cogitare vel
 de alijs bonis. sed effundit se sup abuz
 tanqz brutū animal. z hoc ytiqz non est
 bonum. nec rationale q' homo fūdat
 se super cibū vt animal irrationale. Et
 etiā corporaliter nocet quia ad sanita-
 tem corporis valet q' abus honeste z or-
 dinate z moderate ingeratur. quia tan-
 to facili' z salubrius digeritur Ergo cō-

tra istam auiditatē bonum est z laudabē-
 le. q' quilibet homo ante sumptiōem ci-
 bi ad min' dicat vñ Pater noster. z an-
 te signum crucis faciat qz abū sumat.
 Exemplum demoniali que i horro cor-
 medie lactucā sine signo crucis. z sic dia-
 bolum cū lactuca comedit. Unde dicit
 beatus Gregor' in dialogo suo. q' quī-
 dam cōuersus bibit vinum in ciuitate si-
 ne licentiā z sine signo crucis. et sic dia-
 bolum cū vino bibit. Et in pncipio men-
 se homo debet cogitare d' pauperib'. sic
 q' vellet q' quilibet pauper intm̄ habet:
 z debet eis impartiri elemosynā suā z
 mensa sua in quātū facultas admiserit.
 Unde Latho. Dum sedes in mēsa p-
 mo de paupere pensa. Tunc bene pran-
 des cum ch'is adesse videt. Et infra pñ-
 diū dum sedent in mensa debet loqui
 de bonis z honestis z deificis. z debent
 cauē verba scurrilia mūdāna z detracto-
 riā. Exemplū legitur. q' quidā diues in-
 uitauit yuicinos z cognatos suos locādo
 eos in vna mensa. z in alia mensa etiā
 pauperes collocauit: z vn' inter paupe-
 res qui fuit sanct' homo vidit in pnci-
 pio mense quādo benedictōez dixerūt. et
 pma duo fercula comederunt angelos
 circū dare discūbentes. quia loquebātur
 de deo. Et postmodū ceperunt loq' mū-
 danā z consequent' vitiosa z detractoria
 tunc demones affuerūt z discūbētes cir-
 cū dederunt. z angeli fugierūt ab eis z de-
 derunt locū demonib'. Tunc fleuit ille
 sanct' homo Postmodū itez i fine men-
 se ceperunt loqui de deo z de hōis. z tūc
 angeli redierunt z demones fugierunt.
 tunc ille homo hoc videns cepit alacri-
 ridē. Tunc postmodū introgauerunt
 illum bonū hoīez quare fleuisset. z post-
 modum risisset z tpe manifestauit eis ea
 que vidit. z exhortatus est eos vt vbicū-
 qz essent cum hoibus cōgregati liben-
 ter deberent loqui de deo z honestis In
 signum hui' dicit ch'istus in euangelio
 vbi duo vel tres congregati sūt in noīe

meo ibi sum in medio eorum. Item post me-
sam tunc quilibet dicit dicere gratias. et re-
gratari de eo de bonis perceptis. Unde apostolus
Ephes. v. In omnibus gratias ageres. Unde
de Augustinus de verbis domini. Si quid man-
ducas et bibis ad refectorem et repara-
tionem membrorum: et gratias agens ei qui
tibi tribuit mortali et fragili suffragia:
abus tuus et potus laudant deum. Ex
his patet. quod homo quicquid potest uti pre-
ciosis tibi sine peccato et aliter in grossis
cibus potest offendere deum et delin-
quere. Unde Augustinus de doctrina christi-
ana. Potest esse ut sine aliquo vicio cra-
pule vel voracitatis preciosissimo cibo sa-
piens utatur. Insipiens autem fetidissima
gule flamma in vilissimum olus inardescit.
Item Augustinus. Non propter porcum
sed propter pomum mortem primus ho-
mo inuenit. Et esau primatum suum non pro-
pter gallinam sed propter lenticulas perdidit.
Et legimus regem nostrum non de carne.
sed de pane esse temptatum. ¶ Quin-
tum quod est reprehensibile est nimia stu-
diositas et sollicitudo preparandi cibaria.
Aliqui quasi per totam diem occupan-
tur circa preparationem cibariorum ven-
tris quod vix vel nunquam unam missam possunt
audire. sed et de cibariis anime modicum
vel nihil curant. Aliqui etiam et si perse-
non faciunt: tamen oportet quod ancille fami-
liae tamen occupentur circa illa quod negligunt mis-
sam et sermonem. et raro possunt intrare eccle-
siam principaliter in die dominica. cum tamen qui-
libet teneatur illa die audire integram mis-
sam sub precepto ecclesie: et talis neglectio re-
dundat in dominos illorum qui sic eos occupant.
¶ Unde Hugo in suo claustrum. Quidam su-
perstitiosum nimis in preparandis ci-
bis studium adhibent decoctionum fructu-
orum et condimentoz genera excogitan-
tes. modo mollia. modo dura. modo fri-
gida. modo calida: modo cocta. modo as-
sa: modo pipere. modo allio. modo camphora
modo sale condita. secundum consuetudinem pre-
gnantium mulierum desiderantes. et cum tan-

ta sollicitudine preparantur: ut deuoratis
quatuor vel quinque ferculis prima non
impediunt nouissima: isti habent colere
ventrem suum tanquam deum. Et tales gulosi
rari vel nunquam contenti sunt de cibariis ip-
sis preparatis. Et tamen quando vorax vel fa-
milia fecerunt omnem diligentiam suam in pre-
parando cibaria: tunc adhuc conqueruntur et
murmurant. Aut sunt nimis falsa. aut ni-
mis frigida. aut nimis mollia. aut nimis
dura. et sic de alijs. Si aliqua negligenti-
a notabilis commissa est preparando ciba-
ria: tunc irascuntur maledicendo voraxi et fami-
lie. Insuper quicquid blasphemant et volunt scu-
tillas ipsius. scilicet voraxi et familie ad collum per-
cere. Tales cogitare deberent quod deus idem
permiserit illam negligentiam fieri: ut reco-
gnosceres te non esse dignum comedere
cibaria bene preparata. quia forte es pecca-
tor mortalis. et antea ingratus fuisti deo
de bonis cibariis: quia ex prouidentia diuina
habuisti. vel etiam quia antea in bene pre-
paratis cibariis excessisti. et deum offen-
disti. Et ergo deus iam punit te in illis
quibus peccasti. imo quando recognoscere te esse
in peccato mortali. tunc scire debes quod non
es dignus comedere panem et bibere aquam ad
saturitatem. sed vix debes sumere puram
necessitatem ad sustentationem nature. Et
ratio huius est quia peccator indignior
est omnibus creaturis. ergo non est dignus
habere sum alicuius creature quam idem deus
creauit ut homines usum illarum creaturarum
haberent. et deo de hoc gratias agerent et de-
fuerent. Sed heu tales peccatores et gulosi
homines plus consumunt de creaturis
quam boni homines de quo deo nunquam vel
raro regratiantur: nec ei seruiunt. sed potius
mundorum diabolo seruire volunt. De qui-
bus omnibus sic vixis districtam rationem
redditurus sunt deo. Ex quo sequitur quod meri-
to nullus debet de cibariis murmurare
vel blasphemare. sed pro peccatis suis de-
beret hoc sustinere et cogitare: quod christus
pro peccatis nostris in cruce pendens co-
medit et bibit amarum cibum et potum. unde

ps. Dederūt in escas meā fel: z i siti mea
 potauerūt me aceto. Sextū reprehensi-
 bile est nimis frequenter sumere cibum.
 Sufficit em̄ homini sano bis in die su-
 mere cibū. Frequens aut̄ sumptio mul-
 tum nocua est corpori s̄m medicos. nā
 addere cibum supra cibum nondum di-
 gestum impedit digestionem z corrup-
 pit virtutem digestiuam. Secus autez
 est de laborantibus qui in magnis la-
 boribus desudant vt sibi victū z necessa-
 ria querant. Item s̄l̄r de pueris intelli-
 gendum est qui sunt in augmento. scz q̄
 adhuc crescūt quibz licet pluries come-
 dere. si necessitas requirit maxime: si nō
 est dies ieiunij sub precepto ecclesie. ¶
 Septimūz reprehensibile est varie-
 tas ferculorum que reprehensibil' ē imo
 z nocua homini non solum quantum
 ad animam: sed etiam quantum ad cor-
 pus. q̄ autem varietas et multiplicitas
 ferculorum nocet corpori: hoc probat
 Macrobius per quinqs. Primo pbat
 per hoc q̄ animakayt frequenter sūt sa-
 na que vtuntur simplici cibo et assueto:
 s̄u nature conuenienti: z nullo modo li-
 benter vtuntur illis que sunt contraria
 s̄u nature. Eius oppositum homo ra-
 tionalis sepe facit. s. comedendo z bibē-
 do ea que nō competūt s̄u nature. s̄ so-
 lum vt satis fiat delectatōni z appetitui.
 Secundo modo probat hoc p artē me-
 dicane. quia medici suadent infirmis co-
 medere z bibere simplicem cibum z po-
 tum. z non diuersa fercula assata vel frū-
 xa. Et ratio huius est quia simplex cib-
 z potus magis est digestiuus. Et etiaz
 quia antea se nimis repleuerūt diuersis
 cibarijs. Et s̄m arist. ij. eth. Medicane
 sunt per contraria. s̄ oportet eos post
 modū abstinere: z simplicem cibum su-
 mere. Tertio probat hoc. verbigratia.
 Si duo homines eiusdē complexionis
 biberent eandē mensuram: z vn⁹ habe-
 ret diuersa vina simul z semel: tūc citius
 infirmaretur: z minus cōpeteret s̄u nature

ture ille multiplex potus. q̄ ille qui bē-
 bit simplicē potum. licet in eadem men-
 sura q̄ntum ad quantitatem. Sic simi-
 liter est de cibo intelligendū. Quarto p-
 bat per hoc. si quis postmodū infirma-
 tur: tūc medica possūt eo facilius cognos-
 cere: vnde habeat infirmitatē illam q̄ s̄
 diuersa pocula bibissz. Quinto probat
 per hoc: quia natura est vniformis i ope-
 ratione sua. Cum aut̄ homo comedit di-
 uersa z multiplicia fercula: tunc natura
 digerit illum cibum qui magis est dige-
 stiuis: remanēte illo cibo q̄ min⁹ ē dige-
 stiuis i stomacho. z cū hō gulosus sup-
 addit iterū cibum. scz comedendo et re-
 plendo se ante digestionē: tunc ille cib-
 qui manet in stomacho indigest⁹ fit pu-
 tridus. sic stomachus corrumpitur. et
 homo frequenter infirmatur et moritur
 Vñ Seneca. Multa fercula multos
 morbos fecerūt Vñ etiā sapiens dicit
 q̄ gula ples interficit q̄ ensis. Ex his
 omnibz patet q̄ vtilius z salubrius etiā
 quantum ad corpus est comedere sim-
 plicem cibum z bibere simplicem potū
 z assuetum.

¶ Quinqs modis potest q̄s
 peccare in gula.

Sequitur declarare quot modis
 homo in comedendo vel biben-
 do peccat mortalit'. Respondeo
 q̄ principaliter quinqs modis. ¶ Primo
 quādo diligo corpus tantum q̄ contra
 preceptum ecclesie paratus suz comede-
 re diebus ieiuniorum: cū tamē bene pos-
 sem ieiunare: sed nolo corpus meū in tā-
 tū grauare. z sic soluo ieiunium sine cau-
 sa ab ecclesia preceptū. Vñ Hermā.
 deschilditz dicit. Qñ aliquis inordina-
 tioni gule vel concupiscentie inheret tā-
 q̄ vltimo fini. sicut de quibusdā dicitur
 ad Philippē. 3. Quoz de⁹ vent⁹ est: q̄
 rum finis interit⁹. Ita q̄ talis quasi de-
 um cōtemnēs parat⁹ sit p̄cepta dei trāf-
 grediyt delectationes gule assequatur.
 talis grauiter peccat. ¶ Secūdo cum q̄s

no.

.i.

.2.

L 2

sumit cibum illicitū siue phibitum, sicut adā in paradiso comedit cibum illicitū et sibi phibitū. ideo expulsus est. Sic si milit' si quis comederet carnes vel etiaz lacticiā in quadragesima cibum illicitū et phibitū cōmēderet. ¶ Circa qđ queritur: a quibus abis ieiunantes debent abstinere. Respōdeo s̄m Thomā scđa scđe. q. c. 47. In ieiunio quadragesimali int' dicuntur vniuersalit' oua et om̄ia lacticiā. In alijs aut' ieiunijs s̄t diuerse consuetudines. quas quisq; obſeruare debet s̄m mores eorum int' quos puerſatur. dist. 4. deniq;. Esus autez generalit' carniū in om̄i ieiunio phibit' est. quia generalit' magis delectabilis est. et ad humorem luxurie magis cooperatur. Unde in sexta feria necesse est abstinere a carnibus et in sabbato s̄z generalē consuetudinē. extra de obſ. ieiū. c. Consiliū Lōcordat Hostien. Sciēdū qđ quilibet homo tenetur totaz quadragesimā ieiunare cū cibo quadragesimali qui sani et fortes sunt. et tū bene possunt tali cibo. secus est de illis qui sunt infirmi et debiles. vel etiā mulieres pregnātes et lactātes pueros: v' etiā in puerperio existentes. quia si necessitas debilitatis corporalis impedit eas non tenentur ieiunare. immo si timeatur p̄habiliter d̄periculo eaz vel aborsu: non solum p̄nt sed tenentur soluere ieiunia. Tercio mō quādo quis scient' cibū sibi nociuū in viribus et in corpe comedit p̄pter solam delectatōem qua non vult carere: talis grauiter peccat. qđ facit contra charitatem qua homo tenet se in deo diligere. et vires suas preseruare: vt deo diutius possit ſuīre. p̄s. Fortitudinē meā ad te custodiā. Contra h̄ talis facit gulosus et voluptuos' qđ vires corpis debilitat sciēter. et vitam sibi abbreviat. sumendo talem cibū vel potū qui nō cōpetit sue nature. qđ tātū p̄sserit esse appetit' illicitus ad talē nociuū cibū vel potū qđ hō gūit' i hoc deo offenderet. Aliqui p̄o dicunt.

Sciō hoc nō cōpetit mibi comedere vel bibere cū tū equē bene s̄mūt. quare tūc sumis si nō p̄uenit tibi. Respōdeo vt satisfaciā appetitui et delectationi. Sciēdū tū: qđ oīs cibus creatus est ad sustentatōem nature: vt inde hō deo seruiat. Ergo si vnus abis tue nature non conuenit: tunc bonitas dei creauit diuersa cibaria: vt sic te cū cibo tue nature competent' abare possis. Item qui sessiones longas faciunt et comestiones et cōiuiua p̄pter societate et cōplacentiā hoim: qđ postmodū qñq; infirmant'. vel etiam qñq; citi' moriuntur ex talib' longis sessionibus et superfluis comestionibus. Et etiam post sunt indispositi in ſuitio dei. et negligunt salutem aīe sue. et tales etz gūiter deum offendūt. Si illi peccat qui talia cōiuiua faciunt. Unde Aug' Quicumq; ad bibendū p̄nus fuerit: v' in cōiuiuo suo alios adunauerit p̄ se et p̄ ip̄is in die iudicij reus erit. ¶ Quarto qñ quis sumit cibū licitū et sanū. s̄ excedit in nimietate: sic qđ perdat rōem: vel nauseam h̄z vel vomitū p̄pter superflua crapulā. et talis etiā grauiter peccat. Circa qđ sciēdū s̄m Henricū d̄ firmaria. Quicumq; inebriat' vel qui excedit mensurā in comedendo: si hoc facit cū p̄posito et intentōe peccat mortaliter. Secus est si fit ignorant' et sine p̄posito: et si casu euenerit. vel ex fortitudine cibi vel potus vel fragilitate sument'. tūc em̄ veniale est. Sciēdum s̄m Her. d̄ schibidiz qđ qñ quis tantū sumit de cibo et potu qđ vomitū sequi oportet. vel aliā inordinatōem. vel tātum supflue sumit aīz suo grauamine etiā sine vomitu. vñd debent et possent plures alij sustētrari. qđ forte fame periclitātur vel forte magna iedia purgentur. credo qđ in talibus casibus cōtingant p̄c̄a mortalia. qđ manifeste patet qđ talis comestio fit contra charitatem dei et p̄ximi. Itē d̄ nimia sūptione cibi s̄m eundem doctorem quando tanta est qđ p̄pter eam ratio absorbet

z corpus scienter nimis ad rebellionem
spūs z ad carnalia vicia incitat: ita q̄ ho
mo certitudinaliter scit q̄ sumptis tali/
bus abarijs vel in tanta quātitate ipse
nullo modo potest perseuerare nisi pec/
cata mortalia incidat. credo q̄ sit pecca/
tum mortale. quia ille volutarie p̄cipi/
tat se in periculum. De ebrietate autem
sciendum q̄ quia directevsum ratōnis
impedit z vehementi⁹ q̄ comessatio cuz
tū bonum humanū fundet in ysu ratio/
nis doctores tenent cōmuniter q̄ ebrie/
tas ex genere suo peccatum mortale est.
quādo hō qui iebriat scit p̄ certo potuz
esse inebriatiū z tamen scient immode/
rate z volutarie sumit illū. Secus tamē
si nesciret potū esse inebriatiū vel tā su/
bito inebriatiū: v̄l nō credidit nec intē
debat ex p̄posito eū sumere in modēate:
tūc sic p̄t esse p̄ccm veniale. Et credo q̄
minus sit p̄ccm ebrietatis in his qui ha/
bent debilia capita qui citissime ex potu
modico inebriant: nō tamē audeo dice/
re quin in eis sit p̄ccz mortale. Et forte
in aliquo tāto viliores reputant illi i mo/
ribus z ex natura male dispositi quāto
cūz z facili⁹ ysum rōnis z bonū huma/
nū amittūt. Et cū debilitatem suā mul/
totiens experiant q̄ sibi nō cauēt. Et p̄
tanto etiā ebrietatis p̄t esse in eis graui⁹
p̄ccm p̄ quanto est magis p̄tinua. q̄ sic
in habitu deducit. z ipi peccare vidētur
ex habitu z non ex passione aliq̄ v̄l igno/
rantia. Ebrietatis valde detestanda est.
quia non solū est p̄ccm mortale s̄m ge/
nus suū: sed etiā maximū p̄ccm. z mltro
tū p̄ccoz causa. V̄n origenes omel. 27
Ebrietatis est m̄ oīm viciōz. sic econuer/
solobrietatis est mat̄ oīm virtutū. Item
ebrietatis facit de hoīe bestiā. de robusto
infirmū. d̄ prudēte insanū. V̄n Amb.
in li. d̄ p̄nia. Ebriosus cū absorbet vinū
absorbet avino. abominat̄ a deo. despi/
cit ab angelis. deridet̄ ab hoīb. destitu/
tur a p̄tutib. p̄fundit̄ a demonib. Sci/
endū q̄ valde p̄iculosum z stultū est inebriari.

q̄ ebriosus cōparat̄ aīali irōna/
li. Contra qd̄ dicit p̄s. Nolite fieri sicut
equus z mulus quibz non est intellect⁹
Quia hō p̄ rōnem differt ab alijs aīa/
libus irōnabilitib. V̄nde Arist. 7. poli/
ticoz. Int̄ oīa aīalia homo sol⁹ hz rōez
Item q̄ dānosum z p̄iculosuz sit hoīez
inebriari. p̄z ex hoc q̄ si hō in tali ebrie/
tate occidit. v̄l alias quacūq̄ morte mo/
ritur. eternalit̄ dānabitur. et est p̄iculo/
sissima mors. q̄ d̄ p̄batur ex eo. q̄ cū ho/
mo ex deliberatōe z p̄posito inebriatur:
tunc peccat mortalit̄. z illud p̄ccm non
remittit̄ sine vera p̄trītōe: sed interim q̄
ē p̄uatus ysu rōis non pōt p̄teri. ergo si
sic moritur: nunq̄ saluabitur. Sec⁹ est:
q̄n homo rōnalis submergit̄. vel alias
occiditur: tunc in momento p̄t cōteri de
p̄ccis suis. z saluari. V̄n Aug⁹. Ebrie/
tas aufert memoriā. dissipat sensuz. cō/
fundit intellectū. concitat libidinē. oīa
mēbra debilitat. vitā dīminuit. z oēm
salutē ex̄minat. qual̄ aut̄ erit pena gu/
lozorū. z pot⁹ ebriozoz p̄z p̄ tale exem/
plū. **R** Legit̄ q̄ quidā miles fre/
quent̄ inebriabat̄. z cū quodā crucibulo
ad dedicationes iuit. z tabernas frequē/
tauit. sed de ecclia z indulgētijs modicū
curauit. Qui postmodū infirmatus ro/
gat⁹ est a deuota filia sua: vt ei p⁹ mor/
tem appareret. z statum ei indicaret.
Post obitum eius infra xxx. dies appa/
ruit: crucibulū in manu habuit. z ignit⁹
ex toto fuit. z filia eius p̄terita questuit
quis esset z quid cū crucibulo vellz. Qui
rūdit pat̄ tu⁹ sum. z in isto crucibulo ha/
beo potū meū. De quo p̄s. dicit Ignis
sulphur spūs p̄cellaz ps calicis eorum:
Tunc secūdo questuit. vtz sibi suffraga/
ri posset. Rūdit nō. imo nec oēs sancti
in celo q̄ sententia euāgelij data est sup
me. vbi d̄. Ligatis manibz z pedibz p̄
h̄cite eū in tenebras exteriores vbi ēit fle/
tus z stridor dentū: Tunc clamat̄ ince/
pit ter. ve ve ve V̄e in amaritudine. ve
in multitudine: ve in eternitate penarū.

De peccato

Uñ etiã Breg. in moral. Qui nũc ma-
lese in voluptatib; dilatat. illũ postea in
supplicijs pena angustat. ¶ Quinto cũ
q̃s itãtũ diligit cibũ q̃ appetit delecta-
tionis est causa final' z p̃ncipalis sumen-
di cibum delectabilem. Et sic preponis
talem delectationem deo qui p̃ncipal'
z finalis causa debet esse i omnib; ope-
ribus. Et talem delectationez querunt
homines voluptuosi qui solũ fm corp'
viuunt. z curã carnis in desiderijs per-
ficiunt. Unde apostol' Si fm carnem
vixeritis moriemini. De quibus etiam
dicir. Hieronim' i ep̃la. Difficile. imo
impossibile est: vt presentibus quis z fu-
turis fruatur bonis: vt hic ventrem ibi
mentez impleat. z de delicijs trãseat ad
delicias. Sciendum tamen cum quis
esurit: z sic esuriendo comedit z delectat
in cibo: non est peccatum. quia hoc ẽ na-
turale cuilibet animali. Itẽz si quis pre-
parat cibum ea intentione: vt euz sume-
re possit. quia aliter non posset. hoc itẽz
potest fieri sine peccato. Uñ Aug'. de
verbis domini. Utantur diuites con-
suetudine infirmitatis sue. sed doleant
se aliter non posse. Delius enim facerẽt
si aliter possent. Ergo quilibet christia-
nus cibum sibi preparatum debet cum
gratiarũ actione accipere. nec nimis au-
de comedere. nec nimis delicata cibaria
appetere. sed necessitatem cibariorum ac-
cipere. z semper in deum corde attende-
re. si non semper actu tamẽ habitu. vn-
de beatus Augustinus de verbis dñi.
Si quid manducas z bibis ad refectio-
nem z recuperationem membrorum. et
gratias agas ei qui tibi mortali hec suf-
fragia tribuit. ab; tuus z potus tu' lau-
dãt deum.

¶ De multiloquio z alijs filiab; gule.

Equitur de filiabus ipsius gu-
le. Quarum prima est multilo-
quium. scilz detraçtio. vitupera-
tio vel alia verba inania z supflua. quã-
do enim repleti sunt: tũc detrahũt. tunc

rident. tunc dissoluũtur z fluunt ad iu-
tilia: sic q̃ vix os custodire possũt. vsus
Postvinũ verba: post imbrẽ nascit̃ her-
ba. ¶ Nota q̃ a multiloquio deberent
hoiem cohibere quinq;. Primum qz ml-
tiloquiũ hoiem audientib; odiosũ reddit
Unde quidã phs interrogat' qũo possz
homib; placere. rñdit. Si gesseris op-
timaz locut' fueris pauca. Scdm qz ẽ
signũ stulticie. Unde scriptũ est Eccl. x
Stult' verba multiplicat. sic ecõuerso
taciturnitas est signũ sapiẽcie. Uñ Se-
neca. Taciturnitas hoĩ stulto p̃ sapien-
tia reputat'. Tertiũ qz multiloquiũ im-
pedit cor: uersionẽ hominis sic q̃ nunq̃
ad vey p̃fectũ perueniet Uñ Job. Nũ-
quid p̃bosus iustificabit'. Uñ etiã Ja-
cobi. p̃. Qui putat. se esse religiosum nõ
refrenans linguã suã: h̃mõĩ vana est re-
ligio. Quartũ qz in multiloquio nõ de-
erit p̃ccm. Ecclesial. 20. Qui mltis vñt
verbis: ledit animã suã. Sic econuerso
qui odit loquacitatẽ extinguit maliciã
z qui custodit os suũ: custodit aĩam suã
Quintũ qz reddituri sum' rõem de ver-
bis ociosis. Math. 12: De omĩ p̃bo oc-
ioso qd locuti fuerint hoies reddituri sũt
deo rõem. Sciendũ circa p̃missa q̃ qũ-
do hoies in ip̃o multiloquio cadũt ex p̃-
posito in verba turpia puta detraçtões
vel aliqua que sũt p̃tra honorẽ dei: vt i
nocumentũ p̃ximi. semp est p̃ccz mortu-
le. qñq; tamen põt esse veniale qñ pro-
cedit ex naturali garzulatione alicui'. It̃
ne p̃ccõ tñ forte nunq̃ est. qz in multilo-
quio non deerit p̃ccz. Nec reputat' mlti-
loquiũ si quis ad laudẽ dei vel ad edificã-
tionẽ p̃ximi p̃dicãdo vel docendõ ver-
ba quantumcunq; multa dicit. sicut patet
p̃ b̃rẽm Augustinũ. xij. de ciuĩ. dei. c. vi.
¶ Secunda filia est immũdicia: q̃ solet
prouenire ex gula. vt est vomitus z fetor
z eructationes z pollutiones nocturne
z luxurie. Quia venter estuans merito
spumat in libidinẽ: z tales de mane sũt
sicut sepulchrum fetidum. Unde psal.

Sepulchrum patens est guttur eorum
 Scendum q̄ talis immundicia scilicet
 vomitus est quedam inhonesta altera-
 tio corporis proprii quod homo ex cha-
 ritate tenetur diligere et contrariat cha-
 ritati et honestati virtutis. Et ideo scdm
 genus suuz est peccatū mortale: quādo
 ex voluntario et defectuoso motu gula pro-
 cedit vel ad ipsam ordinatur. Et dico
 voluntario: quia si esset inuoluntarius
 et mere naturalis. puta ex debilitate sto-
 machi posset esse peccatū veniale vel nul-
 li. Vel etiam si q̄s p̄pter medicinaz vo-
 mitū sibi faceret non peccaret. **T**
Tertia filia est scurrilitas. id est spot-
 wort. lichtfertigkeyt vel bubescheyt. qz
 gula mouet hominem ad fatuos gestus:
 et ad puerilia opera. qz homo ita fatue et
 pueriliter habet se in verbis et factis. ac
 si esset fatuus vel scurro. **Q**uarta fi-
 lia est ebrietas mentis. id est in vulgari.
 dūsinnigkeyt: das ist zersterig der ver-
 nunfft. oder der bescheidēh eyt. quia ex
 gula ratio obtenebratur et nescit qd fa-
 cit. In signum huius homo melius fa-
 cit quicquid debet facere cum est ieiunus
 q̄ cum est repletus. Pro quo sciendum
 fm Hermannū deschilditz: qz si homo
 ex gula et ebrietate voluntarie sensus e-
 ditari vult. et siquidem per talem ebitu-
 dinem homo impediatur ad cōsideran-
 dum super his que necessaria sunt salu-
 ti. per que potest vitare peccata et dam-
 nationem: non est dubium talem ebitu-
 dinem esse peccatum mortale. qz est con-
 tra charitatem dei et contra rationem p̄-
 p̄ue salutis: quā homo ex necessitate di-
 ligere tenet. **Q**uinta filia ē in-
 epta leticia: id est lasciuia carnis. siue ge-
 stus corporis inordinatus lasciuia et leui-
 tatem mentis demonstrans. Pro q̄ no-
 tandum qz quando aliquis inepte leta-
 tur de his que ex specie sua mala sunt si-
 cut dicitur Proverbioz. ij. Letantur cum
 malefecerint. et exultant in rebus pessimi-
 s. Tunc certum est: qz inepta leticia

ex subiecto sortitur reatum peccati mor-
 talis. qz tales letant de quibus valde
 dolendum esset. Similiter patet illud si
 ad scurrilitatem assumuntur aliqua que
 fm se mala sunt. vel que vergunt in no-
 cumentum proximi vel contemptum dei
 Item si quis ad talia ita vehementer af-
 ficiatur qz non potest ea dilectione dei
 vel proximi derelinquere: patz qz peccat
 mortaliter. Si quis tamen inepte leta-
 tur vel scurrilitatem exerceat. nec tamen
 contra charitatem dei vel proximi face-
 re attemptet veniale est

Quomodo gula occultat se sub tri-
 plici specie virtutum.

Gula occultat se sub triplici spe-
 cie virtutum. Et primo sub spe-
 cie liberalitatis et maxime in il-
 lis qui gulam celebrantes dicunt: deus
 omnia dedit ad vsus hominū. et omnes
 res fecit propter hominem. Et ideo ma-
 lum esset qz res facte p̄pter homines hu-
 mano vsui perirent. Unde Gregorius
 in moral. Ventris ingluuies cor deui-
 ctum quasi ex ratione solet exhortari: cū
 dicit ad esum deus omnia condidit. et qz
 satiari cibo respuit non aliud q̄ concess-
 so muneri contradicat. Remedium con-
 tra hanc occultationem est cogitare: qz
 deus oia nō propter vnum hominē cre-
 auit sed etiam p̄pter alios. Unde cōtra
 ordinem rerum et prouidentiam diuine
 ordinationis est qz vnus vult oia degluti-
 re. Et sicut sunt diuerse conditiones ho-
 minum: sic etiaz diuersa cibaria. sic qz v-
 nus quisqz potest inuenire cibū sibi com-
 petentem. de quo necessitatem sumere
 potest. et alios etiaz suas necessitates su-
 mere permittat. **S**ecundo occultat se
 sub specie necessitatis Greg. in moral.
 Cum sic voluptas sub necessitate sep al-
 liat: vix eam perfectus quisqz diiudicat
 Remedium contra hanc occultationem
 est cogitare hoc: qz fm Augustinū et etiaz
 am philosophum. Natura paucis con-

De peccato

enta est. sed consuetudo multa necessa-
ria facit: Ideo dicitur *Eccī. 29.* Initiū
vite hominis est panis et aqua. Ergo at-
tendendū est ad sumendū alimēta. sicut
ad medicamenta. *Aug. 7. p̄fess.* Hoc
me docuisti dñe: vt quēadmodū ad me-
dicamenta: sic ad alimēta sumpturus
accedā. Et q̄ nunq̄ accedat p̄pter facie-
tatem: s̄ semp se retrahat circa appetita
et non sinat p̄ire concupiscētiā et delecta-
tōem nature: sed potius p̄sideret quan-
tum necessitati sufficiat et ibi sistat. Sed
quā difficile est fr̄uare: ideo frena guttu-
ris sunt temperate retinenda. *Aug. 7. p̄fess.*
Et quis est dñe qui non raptatur
aliquē extra metas necessitatis. quis est
ille magnus et glorificet nomen tuum.
Tertio occultat se sub appetitu cibo-
rum abiectorū: cū immoderate appetun-
tur et sumunt. *Gregori⁹ in moral.* Neq̄
em̄ cibis: sed appetitus in vitio est. *Un-*
et lautiores cibos plerūq̄ sine culpa su-
minimus: et abiectiores nō sine reatu con-
scientie degustam⁹: hinc est q̄ esau p̄ len-
ticulam p̄matū pdidit. Et helias in he-
remo carnes comedendo mētis virtutē
fr̄uauit. Primus hō etiā temptat⁹ fuit
nōn de vino s̄ de pomo. Sic qui nimīū
appetitū habēt ad grossa cibaria. ex hoc
quandoq̄ non credunt se peccare. cū tñ
hoīes etiā quādoq̄ in grossis cibarijs
delinquant. Unde Hermā. d̄ schilditz
dicit q̄ immoderata concupiscētia eden-
di vel bibendi p̄t esse tam ī p̄ciosis aba-
rijs q̄ in vilib⁹. s̄ q̄ aliquis in cibo ni-
mīū delectetur: v̄l nimis cibum cupi-
at. sicut esau lenticulam. de qua habet.
Gen. 25. Da mihi de hac coctiōe ruffa
alioquin moriar. Nota q̄ ad obfua-
dum q̄ homo in auiditate sumēdi cibū
semper teneatur in freno rationis: tā in
cibis delectabilib⁹: q̄ etiā in grossis
duo requirunt. Primo q̄ homo semper
sequatur rationis ductum et nō edacita-
tis appetitum: vt dicat cui⁹ apostolo ad
philippen. 4. Scio saturari et esuriē: scio

abundare et penuriam pati. Sic s̄ q̄
non sumat cibum s̄m̄ appetitum: sed s̄
mensuratōem rationis. S̄ cōm̄ est q̄ ho-
mo semper de donis sibi diuinitus con-
cessis nihil sibi ascribat. sed totum deo
attribuat. et oīa q̄ sumit q̄si a manu dei.
se sumē cognoscat et sic recipiat. sic paup̄
hospitali cum gratiarū actione recipit ci-
bum sibi misericorditer porrigent⁹ quo
nutritur. Et semper mentē per gratiarū
actionem ad deum eleuet sic q̄ nunq̄ ci-
borum delectationi appetitum immer-
gat. hec faciens reatum vitabit: et meri-
tum cumulabit.

Remedia gule sunt sex. **P**
Equitur de remedijs commu-
nibus contra gulam et ebrietatē.
Quoz p̄mū est meditatio mor-
tis: Unde *Augustin⁹ in libro exhorta-*
tionum. Nihil sic reuocat a peccato q̄
frequens mortis meditatio. cum scilicet
quis p̄cogitat. q̄ corpus suū dabit s̄mi-
bus in escā. Quid enim dicemus d̄ gu-
lofis hominibus impinguātes corpo-
ra sua cum cibarijs delicatis: nisi q̄ sunt
coctivermīū p̄uidentes vermib⁹ vt escā
de suis corporib⁹ impinguatis habeāt.
Unde *Bern.* Si diligent̄ consideres
corpus tuū. quid per os. quid p̄ nares.
ceterosq̄ meatus corporis exeat: vilis
sterquilinium nūq̄ vidisti. Unde ergo
superbis homo cuius conceptio culpa.
nasci pena. labor vite mori post hominē
vermis. post vermē fetoz horror. Sic
in non hominē vertitur omnis homo.
Hoc aduertere deberēt gulosi: et sic eru-
bescere corpus suum cum delicatis ciba-
rijs impinguare. Unde *Augustinus d̄*
verbis dñi sermone. v. Preciosus cib-
ad te intrat. quid fit cum itrauerit. Nō
ne si specula haberemus in ventre de ci-
bis preciosis erubesceremus. **Q**
S̄ cōm̄ remediū est considerare mala
que homini ex crapula eueniunt. Nam
triplex mors sequitur ex crapula. P̄tia
est mors anime: quia gulosi et ebriosi oq̄

cidunt animas suas. Unde beatus Augustinus. Sicut expirat corpus cum animam foras emittit: sic expirat anima cum deum amittit. et hoc contingit quando homo sine carne crapulose vivit.

Unde apostolus. Si sine carne viveritis: moriemini. Unde etiam Hieronymus. Nitens cutis sordidam animam reddit. Secunda mors est mors corporis. Unde Ecclesiasticus xxxvij. Propter crapulam multi obierunt: qui autem abstinentes est: adiuciant vitam. Tertia est mors corporis et anime simul post iudicium. Exemplum de epulone: ut habetur Luce xvi. Qui quotidie epulabatur splendide. et post mortem suam sepultus est in ferno ubi torquetur fame et siti: hoc patet ex eo quia iam ultra mille annos per gutta aqua rogavit dicens. Pater abraham mitte lazarus ut intingat extremum digiti sui in aquam ut refrigeret linguam meam quia crucior in hac flamma. **R**

Tertium remedium est considerare penuriam et miseriam christi. Quia qui ieiunia christi prestat: de facili a gula abstinet. Et nota quod christus tribus vicibus esurijt. Primum enim cum quadraginta diebus et noctibus ieiunavit. et tunc non habuit aliud ad comedendum nisi lapides quando temptator dixit ei. Si filius dei es. Iai vice esurijt. et non habuit nisi folia. sicut legitur Matthei xxi. de ficulnea: que non habuit nisi folia. cui christus maledixit. Tertia vice esurijt et sitiuit scilicet in sua passione quando dixit Sitio. Tunc enim non habuit nisi acetum et fel ad comedendum et bibendum. Unde psalmus. Dederunt in escam meam fel. et in siti mea potauerunt me aceto.

Quartum remedium est considerare fercula. et potum damnatorum. Pro quo notandum quod gulosi habebunt triplicia fercula. Primum ferculum est fames. Unde psalmus. Famem patientur ut canes. Unde esaias ix. Unusquisque carnem brachij sui vorabit. scilicet pro nimia fame et do-

lore. Secundum ferculum est eterna mors: Unde psalmus. Dors depascet eos. et hoc est valde miserabile. quia semper morientur et tamen nunquam finaliter mori possunt. Unde Apocalypsis ix. Dors fugiet ab eis. quia si mors corporalis (que est nisi separatio corporis et anime) sic hominem torquet. quod nec stare nec sedere nec loqui potest. Quid tunc mors eterna faciet in damnatis. Unde Iob xv. Consumat mors fortitudinem eius. Exemplum patet de debilitate presentis. que si sic debilitat fortissimos quanto magis illa mors amara reddet illa corpora debilia ad resistendum et ad se movendum. Tertium ferculum sunt carnes decocte et asse. Unde Iob xxij. Transibunt ab aquis nivium. Cum enim in frigore sunt: tunc congelantur ex nimio frigore lingua eorum. et sic comedent eam quasi carnes coctas. Cum autem in calore detinentur: tunc ex nimio calore assantur et cremantur lingua in ore ipsorum. et sic tunc eam comedunt quasi carnes assas. Unde Apocalypsis xvi. Adducabunt linguas suas pro dolore. Quis autem erit potus damnatorum ostendit psalmus. dicens Ignis sulphuris spiritus etc. Quia sicut vinum penetrat membra et letificat cor hominis. sic potus infernalium totum hominem penetrat et eum ab intra et ab extra contristat. Quintum remedium est. quod redditori sumus deo rationem de omnibus inutiliter et superflue expensis usque ad minutissimum quadratent. Quia sine veram iustitiam dei homo bibens haustum aque sine causa et necessitate: de hoc redditurus est rationem. Quod tunc dicitur sunt qui tot denarios: immo grossos et florenos gulose et ebriose expenderunt. qui quandoque a mane usque ad vesperam: immo quandoque noctem supaddunt. et sic in taberna sedent. et se cum velle non superflue replent. et sic se inebriant. de quibus omnibus districtam redditori sunt rationem. Ergo quislibet christianus timens deum nunquam sine causa et necessitate et utilitate deberet bibere vinum haustum.

Se peccato

¶ Semp in comedēdo z bibēdo debet q̄
rere sustentationem nature. Vñ Aug⁹
de verbis dñi. Si quid māducas z bi/
bis ad refectōem z recuperatōem mem
brorū: tunc tu⁹ cib⁹ z pot⁹ laudāt deū.

¶ **U.** ¶ Sextū remediū est p̄siderare
eternā cenā nobis in celo p̄paratā: vbi
habem⁹ fercula magna: fercula multa:
fercula dulcia. z fercula p̄ciosa. Primo
fercula magna qz corp⁹ z aīa ibi pascat. si
cut hīcī p̄nti tantum guttur: imo z ps
gutturis tm̄ abatur cum p̄nti cibo. Qz
cum cib⁹ ad ventrem venerit: amodo
non sapit. Item si vnus tibi pro labore
totum mundum daret: satis esset quem
deus solo verbo creauit. quia dixit fa/
cta sunt. Quid tunc cum tibi celum da/
bit cum gaudijs suis: vbi apponet dili/
gentiam suaz vt magnum gaudium tibi
faciat. Vnde dixit discipul⁹ suis. Va/
do parare vobis locum. Secundo ha/
bebimus ibi multa fercula: quia tot q̄t
sunt sancti z angeli in celo: quoz nume/
rus est nobis ignotus. Quia sicut nec
stellas celi: nec guttas maris: sic nec nu/
merum sanctorum aliquis nostz nume/
rare poterit. Vñ apoc. 7. Vidi turbaz
magnam quam nemo dīnumerare po/
terat. Et de quolibet sancto quilibz no/
strum magnuz gaudiū habebit. qz nos/
cimus z diligimus nos alterutrum. sic
q̄ nunq̄ mater in presenti sic dilexit fili
um suum vnigenitū. Et sic ex nimia cha/
ritate p̄m anselmum. Vnusquisqz in eā
tum gaudet de alterius gaudio in quā/
enim de suo pprio. Et ergo quicquid vn⁹
non habet in seipso: hoc habet in alio.
Vnde Greg⁹. Ex ill⁹ sancte z perfecte
charitatis merito fiet vnusquisqz habi/
turus in alio: quod non habet in pprio
merito: ergo quicquid alij habet hoc co/
tum erit ex sincera charitate. sicut q̄cqd
habet h̄ vnum membrū condidit cuz
alijs. sic erit in celo inter sanctos. Item
tantum gaudium habebit quis de vno
sancto: q̄ si mille annos dō seruisset: per

tantū spaciū tēporis deo hō plene de h̄
satisfecisset. ergo si totus mūdus essz illi
us hoīs: tūc potius vellet illo carere q̄
gaudio illo p̄uari qd̄ de vno solo sanc/
to potest habere. Tertio habebim⁹ ibi
fercula dulcia: sic q̄ talis dulcedo ē hīc
ignota. Vñ ps. Quā magna multitu/
do dulcedinis tue dñe: quā abscondisti
timētibus te. Idem. Parasti in dulce/
dine tua paup̄i deus. Apoc. xix. Bea/
ti q̄ ad cenā agni vocati sunt. Et nā p̄z
in sanctis q̄ tanta sustinuerūt. Vñ pau/
lus vidit gaudia celi. z postea dixit. Nō
sunt p̄digne passiōes huius tēporis ad
futuram glām que zc. Si oēs tribula/
tōes z oēm paupertatem q̄s sustineret: in
sup z omī die millesies moreret: adhuc
cōdignum nō fecisset. Vnde Hiero. in
epla. Nullus labor durus: nullum tē/
pus longū videri debet quo gloria eter/
nitatis acq̄ritur. Vñ Chrysost. de recu/
peratōe lapsi. Si q̄tidie oporteret nos
tormenta p̄ferre: si ipam gehennam par/
uo tēpore tolerare p̄ eo vt ipm xp̄m videre
possem⁹ in gloria z sanctorū ei⁹ numero
sociari. nō erat dignū pati omē qd̄ triste
est. modo vt tāti boni tanteqz glorie p̄/
cipēs haberemur ¶ Quarto habebū/
mus ibi fercula p̄ciosa. quia de⁹ mer da/
bit se nobis in p̄m̄ium. Et si creatura a
deo creata potest letificare boiem (ver/
bi gratia: sicut aurū auarum. z honor et
potestas z vestes p̄ciose sup̄bum. cib⁹
preciosus z vinum bonum gulosum. et
sic de alijs) quid tūc creator potest. Tā/
ta sunt em̄ gaudia celi q̄ si celum aperū/
retur z minimū gaudiū alicuius p̄i san/
cti videret: q̄uis remota a nob̄ sunt. tā/
men totus mūdus: hoc gaudiū sustine/
renō posset Si aut̄ possibile esset q̄ suf/
ferre posset: tūc nullū cor essz a deo triste
quin ex hoc letificaret. immo si interim
in igne arderet vel in glacie staret. v̄l et
am ipam mortem corporis sustinerz. de
his omībz nihil interim sentiret. Quid
tunc erit cū nos illic venerimus z cū deo

et cum omnibus sanctis gaudebimus. Item deū videre est ita delectabile. q̄ b̄t̄s Augustin⁹ dicit q̄ potius veller eē in inferno ⁊ deū videre: q̄ in celo ⁊ ei⁹ visione carere. Unde angeli iam quasi p̄ septem milia annorum deum viderunt. et si ad itū oculi deberēt priuari visione dei: nimis graue esset eis. Quāuis em̄ angeli hīc mira operent̄ ⁊ nobis frequēter seruiāt. tamen semp̄ deū cōtemplantur. Vñ **Matth. xvij.** Angeli eorū semp̄ vident faciem patris mei q̄ in celis est Item de hac visione ⁊ de dulcedine ei⁹ dicit ps̄. Quoniā mille anni aū oculos tuos tanq̄ dies h̄ esterna que preterit. Vbi dicit glo. q̄ nūq̄ aliqua dies tam gaudiose consumpta est in p̄senti q̄n mille anni breuiores estimantur in celo Item in hac visione implebitur desiderū hominū Unde ps̄. Satiabor cum apparuerit gloria tua. Quia in celo q̄libet satiabitur: siue sit magni meriti siue parui sic q̄ q̄libet contentat̄ intantū q̄ nō potest plus desiderare. Exemplum de vase magno quod potest cōtinere viginti vinas vini: cū habet eadem plenum est ⁊ non potest plus recipere. Similiter de vase paruo quod pōt cōtinere vnā solam mēsuram: cū habet illam tunc plenum est ⁊ contentat̄ ita bene in vna mēsurā sicut magnum vas in viginti vnis Sic est de sanctis magnis. sicut de sancto Petro vel Paulo vel Dominico vel sancto Francisco. qui habent magna vasa. id est magna merita. Et de nob̄ qui sumus quasi parua vasa cum puīs meritis. Vñ Aug⁹. libro. xxij. de ciuitate dei. Sp̄s deus erit finis desideriorū nostrorum. qui sine fine videbit̄: sine fastidio amabit̄: sine fatigatōe laudabitur. Idem eodem libro Quod deus p̄parauit diligentib⁹ se fide nō capit. sp̄s nō attingitur. charitate non comprehenditur. desideria ⁊ vota trāsgreditur. acquiri potest. estimari nō potest. Exemplum de gaudijs celi. Legitur q̄ in ecclesia beati

Petri colonie cū esset quedam obsessa: cōtigit ad illam aliā obsessam supuenire. **Dox** vna p̄tra aliā cepit insurgere. et clamorib⁹ ⁊ cōtumelijs se afflicere. demon demoni dicebat **Diser** quid p̄sentendo lucifero sic de celo ruimus. Alter respōdit. quare fecisti. Cūq̄ illa adhuc quasi penitentijs verba p̄ferrent: alter subiūxit. **Tace.** ista p̄mā nimis est sera. Et idem demon interrogatus a circumstantib⁹. qd̄ facere veller vt sic ad celū redire posset **Respōdit** ei. Si esset colūna ferrea ⁊ rasoria ⁊ clauis acutissimis armata a terra vsq̄ ad celū erecta vsq̄ ad diem iudicij: si carnem haberē in qua sic pati possem: me p̄ illam trahere vellent nūc ascēdendo: nūc descendendo dum modo puenire possem ad gloriā dei. de qua p̄pter supbiam meam cecidi.

De luxuria.

Luxuria detestanda est. quia est peccatum nociuū valde tā in corpe q̄ in aīa. Unde apostolus. i. ad **Corinth. vi.** Qui fornicatur in corpus suū peccat. q̄ luxuria primo maculat ip̄m corpus. Om̄ia em̄ peccata maculant animam. sed illud corpus ⁊ animā. Unde etiam Innocētius de vilitate cōditōis humane. **Luxuria** nō solum maculat animam. sed fedat p̄sonam. Vñ luxuriosus tam habet quodāmodo gehennā in seip̄o. sc̄z fetorem luxurie. ⁊ ignē concupiscētie. Ideo luxuriosus comparatur porco. q̄ plus delectatur in luto luxurie q̄ in florib⁹ castitatis. **Q̄** libēter deberemus corp⁹ nostrū in puritate seruare. quia quanto purius nunc seruatur: tanto gloriosius in futura resurrectōe erit. Et quāto impurius: tanto plus tūc fetebit̄ si sic decedit. Est enim luxuria peccatum fetens. non solum coram hominibus. sed etiaz coram angelis. Quia angeli sunt puri qui nos custodiūt. igitur nō modicum

De peccato

displicet eis. si aliquis in respectu ipsorum
audet tam nephandum opus luxurie per
petrare. Unde Bern. In quouis di
uersorio: in quouis angulo reuerentiam
exhibe angelo tuo. nec audeas illo presen
te quod me vidente non auderes. Item luxu
ria minuit homini vitam et debilitat cor
pus. Unde Aresto. de regimine principum
Locutus est destructio corporis et abbrevi
atio vite. Unde etiam Grego. in moralibus.
Per luxuriam natura corrumpitur. senectus
inducitur. vita minuitur. morti appropin
quatur. Unde etiam philosophus dicit. quod in silua mor
tantes diutius viuunt propter paucitatem col
tus. Item nocet homini. hoc patet ex eo
quia homo vitam postponit hoc vitium cum
in eo assuetus fuerit. Unde Prover. xxij.
Fouea profunda os mulieris. qui autem in
foueam cadit profundam non de facili ex
it: sic nec de facili euadit de manibus dia
boli quem illo peccato illaqueat. Unde
Grego. in moralibus. Ex quo luxuria semel
mentem alicuius occupauerit vitam enim bo
na desideria cogitare permittit Sed heu
fere omnes homines trahit diabolus ad in
fernium per luxuriam. scilicet nobiles et ignobi
les. iuuenes et senes. Unde Abacuc. i.
Totum traxit in sagena sua. Unde Hiero
nymus. Qui immunditiam luxurie perfe
cte continentie subiicit: sanctior dauid ex
istit et fortior sampsones Item luxuria val
de placet diabolo. quia poterit se iustifi
care coram deo propter fornicatorum
cum in eo non inueniet hoc peccatum quod
ipsi habent. Quidam demones memores
nobilitatis nature sue dedignant homi
nem temptare de luxuria. ut patet de lu
cifero qui christum temptauit in superbia et
auaricia. sed non in luxuria. Unde Hiero.
Nihil vitius est quam a carne vincere. et nihil
gloriosius quam carnem vincere. et propter hoc
placet multum diabolo. quia in hoc peccato
binas animas lucratur. et valde pro vitio pre
cio habet tam preciosas animas a christo
tam chare emptas. scilicet pro vna sola de
lectatione. Unde fatua mulier pro illo pre

cio dat animam suam diabolo. et corpore
leccatori: pro quo non daret sorulares su
os. Item hoc vitium multum displicet deo
quia luxuriosus preponit delectationem tur
pium et vitium membrorum suorum deo et bea
te marie et societati omnium sanctorum et an
gelorum. et gaudiis que christus meruit cum
passione sua omnibus electis suis. Ergo
non immerito hoc vitium displicet deo
et omnibus sanctis.

Luxuria committitur sine actu **B**
Secundo videndum est quot mo
dis luxuria committatur sine actu. et
quando sit peccatum mortale. et
quando non. Pro quo sciendum quod luxu
ria sine actu committitur decem modis
Primo quando quis habet turpem co
gitationem sine delectatione. et contra vo
luntatem incidit sibi. et hoc nullum est
peccatum. Unde Grego. super Ezech.
Quantumcumque sit cogitatio immunda me
tem non polluit si ratio non consentit. Er
go boni homines caste viuentes non de
bent multum turbari ex eo quod eis male et
pessime cogitationes incidunt. quia dia
bolus plus temptat bonos homines quam
malos qui voluntatem diaboli in omni
bus exequuntur. Unde Gregorius. Ta
to hostis callidus deceptoris molimina
ardentius exquirat: quanto celestis pa
trie feruentius inhiare nos cognoscit Unde
etiam Bernardus. Non enim contri
stari debemus si in temptationes incideri
mus. sed si in temptationibus superati fu
erimus. Ergo si quis temptaretur de
pessimis et inauditis cogitationibus vi
riliter resistere debet. tunc erit ei merito
rium Unde Bernardus. Quoties re
stiteris totiens coronaberis. Idem in
libro meditationum. Demonum est ma
las suggestiones ingerere: nostrum est
illis non consentire. Nam quotiens rep
tationi resistimus: totiens diabolum su
peramus. angelos letificamus. deum
honoramus. **S**ecundo quando ali
cui incidit mala cogitatio cum delectatione

tamen sine sensu plene rōis: tūc est peccatū veniale. Unde sciendū q̄ in primo peccō p̄moz parentū p̄curabant tres p̄sone: scz diabolus in sp̄e sp̄entis q̄ suggestit mulieri. et mulier que dedit viro. et vir q̄ comedit d̄ pomoyetito: tūc peccm̄ p̄sumatū fuit i adā q̄ntū ad gen^o b̄ūanū. Sic fm̄ Aug^o. Suggestio sp̄entis in nobis est primus motus ex fomite p̄ueniens. Comestio vero mulieris est delectatio h̄ comestio viri est cōsensus. His em̄ tribz. scz suggestione delectatione et consensu hō in peccm̄ ex temptatōe ducitur. Quia temptatio per suggestionē q̄ in cogitatōe consistit inchoat. Et si tūc ei n̄ p̄sentit: h̄ ei immediate resistit: tunc nullum est peccm̄. Sed si p̄ delectatōez cogitatōis temptatio p̄gredit: sic eit veniale. Quando cūq̄ aut cogitationi imunde delectatio aduenit: si p̄ p̄sensum temptatio et peccz p̄summat: mortale eit. Ergo summe cauere debemus: ne delectemur in cogitationibz malis. qz cū delectatio aduenit: tūc est veniale peccm̄. Et hoc intellige q̄n̄ consensus rōis n̄ est ibi. **¶ Tertio** cōmittitur quando q̄s dat p̄sensum in morosam delectatōem. Sicut qui delectant cū plena ratione in malis cogitationibz: et in eisdem se inuoluunt. tūc talis morosa delectatō est peccm̄ mortale. Sicut heu multi faciunt. tam mulieres q̄ viri. et etiā virgines que licet nolunt ad actum p̄ducere. tamen volunt in prauis delectationibz et cogitationibz delectari. quod tū nimis ē periculosum. qz facillime ex hoc peccatū mortale inturrit. Hoc p̄bat Jacobus in ep̄la sua. vbi dicit. Concupiscentia. id est interior animi delectatio cū conceperit subaudiēdo consensū rationis. parit peccm̄ scz mortale. **¶ Quarto** cōmittit quando quis ex mala cogitatione et delectatione dat p̄sensum et voluntatem ad ip̄m opus. et hoc semp est peccm̄ mortale. Unde Aug^o. sup gen. Si ratio consentiat ei q̄ libido cōmonuit faciendum

esse et nō discrepat: tam et peccm̄ imputatur. etiā si nō cōsequat factū: qm̄ rea tenet in p̄sensu p̄scia. Et hoc etiā intelligitur de quolibet peccō mortali. qz q̄cunq̄ regnū eternū intrare debet oportet q̄ sic stet in p̄posito suo q̄ si eternalr viueret nūq̄ mortalr peccare vellet. Ergo oportet de necessitate salutis q̄ quilibet siue sit masculus siue femina sic stet in suo p̄posito. q̄ nunq̄ velit facere actū nisi in matrimonio. **¶ Quinto** cōmittit visu ut cū q̄s ex visu p̄cupiscat aliquā p̄sonaz et ea intentōe eam inspiciat ut eā cōcupiscere velit. **¶ Math. v.** Qui viderit mulierē ad cōcupiscendā eam: iā mechatur est eam in corde suo. s. ut p̄cupiscētia trāseat in affectū cordis et in p̄sensum rōis: ut etiā si facultas assit facere disponit: iā mechatus est eā in corde suo. **¶ Verbe grā:** si q̄s vna die centū domos intraret et in quilibet domo talem p̄cupiscentiā iā dictam p̄ visum acq̄reret: tot peccā mortalia p̄mitteret. ergo summe necāria est custodia oculorū. **¶ Primo.** qz oculi sunt valde veloces ad nocēdum aīe Ideo p̄ donibz p̄parant. **¶ Thren. iij.** Ocul^o meus dep̄datus est aīam meā. **¶ Vñ etiam Ben. iij.** Vidit mulier lignū pulchz ad vlescendū. **¶ Vñ Greg^o dr.** Non em̄ eas lignū p̄tigisset: nisi incaute p̄sus respexisset. **¶ Item scdo** custodiendi sunt q̄si due porte in castro corpis nr̄i. **¶ Qui em̄** habet portas alicuius castri habet castruz. **¶ Sic etiā** si diabolus habet oculos nostros: tūc habet castrū corporis nostri. et p̄muniter tunc intrat mors in aīam per fenestras nostras. Et p̄sequēter seq̄tur q̄ deus nihil habet in hoīe si oculos nō habet. recte sicut dñs castri q̄ nō habet ingressum ibi. **¶ Unde dicit xp̄s in euan^o gelio.** Si oculus tuus nequā fuerit: totū corpus tuū tenebrosū erit. **¶ Itē tertio** custodiēdi sunt oculi et visus ex parte mulieris. qz a plāta pedis vsq̄ ad verticē nō est locus in muliere ornata in q̄ nō sit positus laqueus diaboli ad capien-

duz animas. *Ecclesiast. ix.* Respicias mulierem comptam. ne forte incidas in laqueos eius. quia diabolus vititur mulieribus pompose ornatis tanq̄ retibz. veltanq̄ gladijs ad capiendum z occidendum. Unde Hieronim⁹. Gladi⁹ igneus est species mulieris. immo ē gladius biceps mulier pompose z curiose ornata. hoc patet ex eo q̄ occidit animā p̄riaz p̄ superbiā. z aīam p̄xiū p̄ luxuriā z malā zcupiscētiā. **¶ Querit̄** q̄d faciendū sit hōi q̄ videt aliquā personam ornata z pulchrā: vt sibi nō noceat ī aīa sua Respō deo q̄ duo cogitāda s̄t. **¶ Primo** q̄ nunq̄ rātā curā z diligentiaz habuisti ad ornandū aīaz tuā etnalit̄ viturā. z ad cōplacēdū deo: sicut illa psona habuit ad ornandū corpus suū putridū z mortale ad cōplacēdū mundo. z sic dolere debes de accidia z negligētia tua z perditione anime illius. quā sic p̄pōse vidēs incedere. **¶ Secūdo** cogitandum est: q̄ pulchre sint facies electorū in celo. z quō ornabūtur cū stola glie Si hō iste mortalis q̄ hodie est. z forte cras mortif rā pulcher est ad videndū: q̄d tūc erit de īmortalibz post iudiciū eternaliter viuētibus. Et sic homo p̄ hoc sibi debz acq̄rere affectū pueniēdi ad celestē gloriā. Sciendū etiā q̄ si homo videt mulierem vel virginē tanq̄ rem vel imaginem pulchrā non mala cogitando vel affectando non est peccatū q̄uis sit incautū. Unde Greg⁹. Non licet videre q̄ nō licet concupisci. Unde etiā Aug⁹ i regla. Neq̄ feminas videre p̄hibemini: s̄ ap̄petere vel ab ip̄is appeti velle criminōsū est. **¶ Sexto** comittit̄ locutōe v̄l risu vt cū q̄s loquit̄ vel aridet aliquā personam ea intentione vt eam alliciat: z sic peccat mortaliter. Verbi gratia Si q̄s loquit̄ verbū iocosū in ioco est tantū veniale. Sed si quis loquit̄ v̄bū iocosum ea intentione: vt illā psonā ad actū illicitū alliciat: tūc tale verbū iocosū q̄d alio modo est veniale: erit sibi mortale p̄pter

puersam intentōem. Sicut̄ intelligendū est de risu. vt cū q̄s aridet aliquā mulierem ea intentōe vt illā psonam ad malā zcupiscētiā z ad actū illicitū alliciat: tūc talis peccat mortalit̄ p̄pter puersam intentōem. Vñ Luce. vi. Ne vobis q̄ nunc ridetis. Sed si al̄s arideret aliquā psonam p̄pter noticiā vel ex quā dā leuitate vel cōsuetudine. vel ex ammiratiōe vel ex ioco. tunc vix peccaret venialiter. Sciendū q̄ aliqui antiq̄ z etiā quādo q̄s mulieres z virgines sepius loquūtur verba scurrilia z luxuriosa. q̄d est valde reprehensibile. q̄z p̄ hoc ostēdūt q̄ habēt corda impudica. Quia s̄m dictū christi vt habet̄ Math. xij. Et abūdātia cordis os loq̄tur Sup eadē v̄ba d̄t L̄hr̄ sup Math. Quale cor habet vnusq̄sq̄ talia verba loq̄tur z opa facit. Vñ etiā Aresto. iij. Eth. Qualiscūq̄ vnusq̄sq̄ est taliter d̄t: z talia facit opa. z taliter uiuit. Vñ etiā Isido. Qualis s̄mo ostēditur: talis z animus p̄probat. In signum huius sp̄iales persone z hoīes de uoti sepius nomināt deū z dñm nostrū iesum christū z beatā virginē mariam. et loquūtur de licitis. z salutaria pferūt verba. quia habēt pudica z casta corda. Sed oppositū faciūt mali z puersi z impudici hoīes pferētes verba scurrilia z luxuriosa. Vñ Isido⁹ de summo bono Vbi sermones in ore christiani esse nō debent Nā sicut malos mores bona colloq̄a corrigūt. ita praua colloq̄a bonos mores corrūpūt. **¶ Septimo** comittit̄ p̄ tactum impudicū z p̄ amplexus et oscula z h̄mōi. Qui modus vocatur p̄ aplm turpitudō. z ille modus etiā est peccatū mortale. Et s̄m mḡm in compendio theologice veritatis est tāto grauius peccatū quāto magis p̄ talia libido acendit̄ p̄pter nimīā approximatōez ad mulierē vel ad virginē. Tūc sciendū s̄m eundē magistrū. Tāgere mulierē p̄ter intentōem nō est p̄ctm. Sicut̄ tāgere cū intentōe: sed ex necitate. Sed tāgere

et libidine vel osculari ad se non pertinentem
est peccatum mortale. Ne hoc illi non ad
uertunt qui ut frequenter mulieres et virginem
impudice tangunt. scilicet amplexando. oscula
do. in quo deum grauius offendunt. **S**
Octauo mittit sine actu per ornatum
corpis vel alia signa ad luxuriam incitan
tia. Verbi gratia. ut sunt isti qui non concupis
cant. nec actum peccati volunt. sed faciunt
ut concupiscant. ut multe mulieres simi
liter et virginem que ad hoc se lauant et or
nant vel caput discooperiunt ut amabili
ores fiant. que non solum in plateis et cho
reis. sed etiam in ecclesia corda viros vulne
rant. dum eis nunc colore albo: nunc rubeo.
nec familiari colloquio. nunc manu iniec
tione. nunc vultus compositione. Sicut ille
faciunt que cum alio fricant facies suas et
depingunt se sicut pictor huiusmodi. et per
talia laqueum et occasiones ruine prestant
proximis. et tales qui sic non concupiscunt nec
actum facere intendunt. sed concupiscunt ab alijs
volunt sunt occasiones animarum. de quibus de
us districtam rationem requirit ab eis de omni
bus illis animabus quas sic ad peccatum traxerunt.
Exodi. xxi. dicit. Qui aperuerit cisternam
aut foderit et eam non operuerit: et incidit
in eam bos vel asinus: dominus cisterne reddet
premium eius. **U**bi dicitur glo. Cisterna ape
ritur quando mulier ornatur. Tunc bos vel asi
nus incidit in eam quando homo per ornatum illi
illa quatur. tunc mulier illa reddet rationem de
animabus illis **U**n **B**reg. in moral. Tot
mortibus quis dignus est: quot exempla pra
uitatis in posteros reliquit. Ergo muli
eres et virginem non debent se pompose or
nare. **U**n **A**ug. in libro ad sacras virgi
nes. Dominica virgo nec ornata capite. nec
habitu nec oculis erectis. sed cum vultu ad
terram deposito procedat. ne in se viles in
ducatur amores. ut ipsa non peccet: nec alijs
peccatis causa existat. **H** **H**ono com
mittit quando aliquis libenter velle illi actum per
cere non possent. quia habent oportunitatem
loca: temporis et persone. et solum propterea dimittunt
quia timet mundum et scandalum hominum et confusio

ne propriam. Sed si sciret se posse latere in
hoc actu: nec deum nec sanctos nec salutem
anime curarent quando hoc opus perpetraret. Et
tales qui sic dimittunt non propter deum. sed pro
pter homines grauius deum offendunt. quia vo
luntas eorum delibata est ad actum illum **U**n
Leo papa. Sunt nonnulli qui dum corde
percipiunt peccatum faciendum deliberant. illud
tamen cum timore dimittunt. aut quia pro dif
ficultate implere nequeunt. hi profecto in
domino moriuntur. Et hoc idem intelligendum
est de quolibet peccato mortali. quod quis
non propter deum dimittit: sed solum propter ti
morem hominum **U**erbi gratia. sicut quis non cho
risans vel vestes poposas non portans
propterea quod pater vel mater vel alius pro
pinquus eius nouiter defunctus est. Sed
si hoc non esset propter deum non dimitteret: sed
omino faceret. Sicut qui concupisceret rem
proximi sui et hanc libenter sibi subtraheret
si suspendium non timeret: tales sunt in
peccato mortali. Si autem quis ad actum pro
cedit: tunc semper est peccatum mortale. ut patet
in sexto precepto. **A**. **D**ecimo mittit
tur per dona et munuscula. ut cum quis dat
alicui aliquid donum vel denodum ea inten
tione ut eam ad malam concupiscentiam et
ad malum actum alluciat. talis sic datus
siue sit pro nouo anno siue alio tempore
peccat mortaliter propter malam intentio
nem: immo mechanicus qui preparat vel
vendit tale denodium illi quem certitu
dinaliter scit se velle abuti: reus erit illius
peccati. et peccat grauius. Insuper nuncius
qui est mediator illarum personarum sciens. et
portat tali persone tale donum sciens ad ta
lem malum finem consequendum: reus erit
illius peccati. et grauius peccat.

De filiabus luxurie **I**
Equit de filiabus luxurie. Qua
rum prima est cecitas mentis. id est
blindheit des gemuetes. de qua
sub hebetudine mentis dictum est. **Q**ua
do autem est mortale vel veniale. **R**espon
det **H**ermanus de schulditz. quod est per
genus suum non sit peccatum mortale: cum reus

De peccato

sit quasi tabula rasa et ceca nascatur. tamen
 cum ad finem luxurie ordinatur: quod voluntarie
 supprimitur usus rationis: mortale est. **U**n-
 de ps. Supercecidit ignis. scilicet cupiditatis et
 non viderunt solem. **I**dem. Noluit intelligere
 cum bene ageret. Si tamen talis cecitas non
 ordinatur ad finem rei illicitae. vel si incide-
 ret ex quodam naturali corporis indispositio-
 ne non culpabilis: non credo esse peccatum morta-
 le. **S**ecunda filia est precipitatio. id est. vni-
 berratickeit des todes vnd der hellē
 vel sic. verwegelickeit. das ist so eyner
 verwegelich louffet zo den sunden. **Q**uod
 luxuriosi quicquid agunt hoc faciunt prefe-
 stinater et in deliberate. **C**ontra quod puer
 biaz. iij. dicit. Oculi tui videant recta et pal-
 pebre tue precedant gressus tuos. **Q**uā-
 do est veniale vel mortale. Respondet
 Hermānus de schilditz. quod in tantum est
 peccatum in quantum voluntarie actum consilij
 premitit. quod si in his que pro necessitate sa-
 lutis consideranda occurrunt voluntarie se-
 precipitat ut periculo suam salutem non pre-
 ponat mortaliter videtur peccare signantur
 quando ordinatur in finem luxurie: vel in que-
 cunque alium finem pro se illicitum. sed si contin-
 git ex indispositioe aliqua naturali. sicut
 aliquid naturaliter sunt precipites. sic non est
 mortale. **T**ertia filia est inconsideratio
 vnachtsamkeit. die vnkuschen habent
 kayn achtsamkeit vff alles das da zu-
 dun oder zu layssen ist. **U**n inconsidera-
 tio est quando aliquis recte iudicando defi-
 cit. ex hoc quod premitit vel negligit atten-
 dere ea ex quibus rectum iudicium procedat.
 vnde manifestum est quod inconsideratio est pec-
 catum. Nota quando est mortale vel venia-
 le. dicit Hermānus de schilditz sicut di-
 ctum est ante de precipitatioe et cecitate. Si
 affectata est ex intentioe vel ad finem luxu-
 rie ordinatur est peccatum mortale. **I**uxta il-
 lud Danielis. xij. Auertentur sensum su-
 um ut non recordarentur iudiciorum iustorum
 Veniale tamen peccatum potest esse quando
 non ordinatur ad finem malum. vel quando
 sine peccato quando euenit ex natura

li defectu. vel ex indispositioe corporis in-
 culpabili. **Q**uarta filia est inconstancia
 id est. vnstetckheit. das man feller ymer-
 mer von eynen in das ander. **E**t sic deo
 placet stabilitas in bono: sic instabilitas
 multum displicet deo. **I**dem. **Q**uinta
 filia est amor sui. Pro quo nota quod amor
 inordinatus ad seipsum homines excecatur. vnde
 Gregorius Vehementer claudit oculos
 amor priuatus. ex quo fit ut quod male
 agimus graue non estimamus. **Q**uomodo
 autem est peccatum mortale amor priuatus?
Respondet Hermānus de schilditz. quod
 amor sui secundum genus suum non habet rationem
 peccati mortalis. Si tamen amor sui cre-
 scat ad contemptum dei: tunc indubitanter est
 peccatum mortale. **I**dem dicitur est si
 amor inordinatus superius vergat in ini-
 iuriam proximi: quod tunc est peccatum mortale
 iuxta mensuram iniurie. nisi iniuria esset
 minima. **S**exta filia est odium dei. **L**uz
 enim deus subtrahit istis voluptatibus et im-
 pedimentum prestat pro infirmitate vel alio
 tunc odium dei. **Q**ueritur. vtrum deum
 odio possit aliquis habere. **R**espondeo secundum
 beatum Thomam. Dupliciter ab homine con-
 prehendi et desiderari potest. **U**no modo
 secundum seipsum. scilicet pro essentiam. deus autem pro
 essentiam suam est ipsa bonitas: quam nul-
 lus potest odio habere. quia de ratione
 boni est ut ametur. **E**t ideo impossibile
 est quod aliquis videns deum pro eentiam suam
 eum odio habeat. **A**lio modo secundum effe-
 ctum eius: tunc sunt quidam effectus dei
 qui repugnant inordinate voluntati. **S**i-
 cut inflictio pene et etiam cohibitio pecca-
 torum pro legem diuinam quam prohibet ea que
 repugnant voluntati deprauare pro pecca-
 tum. **Q**uantum ad consideratioem effectuum
 unum talium ab aliquibus deus odio haberi
 potest. **S**ic illi in inferno odium deum. et
 etiam peccatores in mundo. **U**n Apoc.
Blasphemauerunt deum celi pro doloribus
Sed alios effectus habet etiam sic quod est
 dator omnium bonorum vite et intelligentie. et sic
 considerando non odit. **N**ota quod quicumque odit

penas: odit deum panarū actorē. Nam multi odunt penas: qui tamen eas patienter ferre deberent ex reuerentia diuine iusticie. Aug⁹. x. cōfess. dicit q̄ mala penalia q̄ de⁹ tolerare iubet non amare: ē prumper in odiū dei punientis. H̄ est habere odio dei iusticiam q̄d est ḡuissimū peccm. Greg⁹. Nequius est odisse iusticiam: q̄ non fecisse. ¶ **S**eptima filia est amor mundi. Pro quo sciendum q̄ amare mundū est multū periculosum. Primo q̄ charitatē dei extinguit. i. Jobis. ij. Si quis diligit mōm. non est charitas patris in illo. Secūdo q̄ sic dilectio dei est fons oīm bonorum & futurum. ita dilectio mundi oīm vicioꝝ. ¶ **U**n̄ Greg⁹. Disce hō non diligere mundū ut diligas deū: auerte ut p̄uertar̄. funde ut implearis. Tertio q̄ inimic⁹ dei constituitur. Unde Jacobi. 4. Amicitia huius mundi inimica est deo. Quarto q̄ seruū diaboli se facit. Apl's ad Gal. p. Si mundo placerem: seruus xp̄i non essem. Unde Barth. 6. Nemo p̄r duo bus dñis seruire. Unde etiā Chrysost. sup̄ Barth. Q̄ miserū est mūd⁹. & miseri qui eū sequunt̄: semp̄ em̄ homines mundi opa excluderūt a vita. Nota si amor mundi int̄m̄ excreseat in hoīe q̄ p̄ponat̄ amorē dei vel vite et̄ne. vel si redundat in iniuriā: q̄ tollit charitatē p̄xi mi est peccm̄ mortale. Si t̄n̄ citra hos limites sistat: p̄t esse veniale. ¶ **O**ctaua filia est stulticia. Hoc est: si quis expr̄mere valeat sc̄z illud gaudiū sempit̄num. & hereditatem celestē p̄temnere. & p̄ nihilo reputac̄. & plus delectari in zeno luxurie: q̄ in deo: et oībus bonis: & gaudijs spiritalibus & celestib⁹.

Luxuria palliat se triplicat

Luxuria palliat se sub triplici sp̄e virtutū. Primo occultat se sub specie affabilitatis & beniuolentie. & hoc apparet in illis q̄ alijs se nimis affabiles exhibēt. Sunt em̄ quidā qui ad hoc student: ut oībus se affabiles et

gratiosos exhibeāt & oībus placere desiderant. & sic frequent̄ occultat se uoluptatis. Et illa cogitatio est multū periculosa. q̄ sub ip̄a puritas & sinceritas diuini amoris frequent̄ inficit̄ p̄ occultatū amorē carnis. Remediū cōtra hanc voluptatē est q̄ hō diligēt̄ cōsideret mentem suā & discutiat. vtrū sub sp̄e affabilitatis & amicitie quā exerceat aliqua p̄cupiscentia vel inclinatio p̄uari amoris latent̄ se abscondat. Et si quā tālium deprehendit: securū tunc erit q̄ se potius exhibeat singularē & maturū q̄ q̄ per suā affabilitatem malā inclinatio nem in seip̄o suscitēt. vel alijs ip̄am p̄curz. & etiā optimū remediū ē ad idēz q̄ hō tāta magnimitate & tāta cordis altitudine mentis pudicitia amplectatur ut etiā dedignetur se cuiusq̄ familiariter exhibere. ut possit sue mentis puritas inquinari. Et hec magnanimitas id est cordis sublimitas nequa q̄ ab elatione: sed potius ab virtutis amore procedit. ¶ **S**ecūdo occultat se sub specie charitatis & amicitie. & hoc apparet in his q̄ dicūt. q̄ ideo singulari affectione ad aliquas p̄sonas inclinuntur. ut ex inde p̄fectum sue salutis magis querant. & eorū directōe in deū magis feruent̄ & sollicitate insistant̄. Et isti multoties decipiunt̄. Quia in hoc casu sub ficta sp̄e charitatis & salutis p̄ximiviscus carnal̄ p̄cupiscentie se occultat. Remediū h̄ est q̄ hō diligēt̄ cōsideret quāta utilitas illi p̄sonę p̄uenire possit p̄ cui⁹ p̄fectu singularē ad ip̄am affectōez gerit. Cōsideret si illa p̄sona sua directōe & studio indigeat. Nā si hō seip̄m aut aliā p̄sonā a deo mollem cognoscat: q̄ notabiliter timeat q̄ ex ei⁹ studio sibi vel illi ment̄ occupatio vel noxia amoris inclinatio p̄ueniat: tunc ē hoī q̄ se ab oībus ill' actib⁹ restringat ex quib⁹ posset sibi vel alijs aliq̄d noxiū p̄uenire. Nā etiā Greg⁹. Quotienscūq̄ q̄s p̄ gest⁹ p̄caces & leues diuinū amorē in corde p̄ximū diminuit: toties in mēte sua seip̄suz

spūalit occidit. Si autē q̄s scire voluerit an ex suo amore cor p̄sone alteri⁹ occu-
 pes. ex hoc cognoscat si illa p̄sona affēat
 q̄ amor tu⁹ in corde suo sup̄mū locuz te-
 near. Vel si familiaritatē tuā cū alia p̄-
 sone moleste ferat hec em̄ sūt certa signa
 noxię z p̄verse dilectōis ¶ Tertio occul-
 tat se sub sp̄e sanctitatis z beneficentię.
 Et hoc apparet in illis qui dicunt q̄ ad
 hęc p̄sonā vel ad illā magis inclinātur :
 ratione sanctitatis z castitatis z virtuo-
 sitatis in ea relucētis : asserētes : q̄ ob h̄
 familiaritatem eius frequētēt vt bonis
 exemplis ei⁹ edificent. Et isti plerumq̄
 decipiunt. vt dicit Aug⁹. Nec eo min⁹
 femię timēde sunt : qz religiose sūt. qz q̄n-
 to religiosiores tanto citius alliciunt. et
 plerumq̄ sub sp̄e sanctitatis latet viscus
 libidinis. Sciendū q̄ quando aliq̄ per-
 sone deuota desiderat habē p̄uata col-
 loquiā z conuentus familiares : tunc ille
 amor familiaris sepe generat carnalem
 Et hoc contingit in viris perfectis. p̄ut
 dicit Aug⁹. i. li. d̄ singularitate clericorū.
 Redem̄ m̄hi exptus loquor ex femiarū
 familiaritate : m̄ltos cedros cecidisse co-
 gnoui. de quorū lapsu nō min⁹ suscipi-
 bar q̄ hyeronimū vel ambrosij Et b̄t̄s
 Ambro. dicit. Perfectos quosq̄ viros
 nisi p̄ muliēs diabol⁹ ipugnaē z s̄ueuit
 Remediū z hęc occultatōem z̄sistit i h̄
 q̄ hō virili aīo illos act⁹ quos alicui p̄-
 sone p̄ sua sanctitate impēdit : nō p̄sone
 p̄t̄ cōplacentiā : s̄ dei amore exerceat si-
 ne magna mora z lōgo z̄iunctu femiā z
 Amb. Si pudicitia q̄ris femina quaz
 videris b̄n cōuersantē : mente dilige nō
 corporali frequētia. Quia nec es dauid
 sanctior : nec salomōe sapiētior. nec sam-
 p̄sone fortior. Memēto semp q̄ paradisi
 colonū de possessione sua mulier eiecit.
 Contra illos q̄ dicūt se nō posse castē viuē

**Equitur reprehensio illoz q̄ di-
 cūt se non posse cōtinere a forni-
 catione. q̄ hoc sit falsum : patz p̄-
 mo p̄ hoc. qz diuersa testimōia sacre scri-**

ture s̄ reprobāt. Et p̄mo illd̄ Gen. 4.
 qd̄ dixit d̄ns ad cayn loq̄ns d̄ peccato
 Subtus te erit appetitus tuus : z tu do-
 minaberis illi. Vñ quasi mēdaciū d̄no
 imponūt : qui dicūt se nō posse cōtinere :
 cū tamē homo d̄nat appetitui cuiuslibz
 peccati : sic q̄ possit inclinationi huic resi-
 stere. Itēz Job. vi. An poterit quis gu-
 stare qd̄ gustatū affert mortē. In vita
 te qui haberet p̄fectā fidē cognoscerz q̄
 delectatio fornicatōis ē venenata. S̄ me-
 rito vitanda. Nonne si apponeret alicui
 cib⁹ amarissim⁹ v̄l venenat⁹. ip̄e statim di-
 ceret nō possum aliq̄ mō comedere Glo-
 luptas s̄o fornicatōis extra m̄rimoniū
 ē venenata. imo etiā morte amarior. qz
 hic morte spūalt. i. culpe hoīez inf̄ficiat. i.
 futuro aut̄ inf̄ficiet hoīem morte eterna
 tam corporis q̄ anime. Itēz p̄ h̄af per
 illd̄ Eccl. 15. Apposui tibi aquā z ignē
 ad qd̄ volueris porrigē manū. Et post.
 Vñ hoīez mors z vita bonū z malū : qd̄
 placuerit : dabit illi Itēz p̄ h̄af p̄ illd̄ apli
 Fidel̄ est d̄s q̄ nō p̄mittit nos temptari
 sup̄ illd̄ qd̄ possum⁹. ¶ Sc̄do ideo ca-
 uē d̄z q̄s ne p̄tinacit̄ dicat se nō posse z̄ti-
 nere qz p̄ hoc credit se inferiorē bruti aīa-
 libz qz min⁹ h̄z libertatē animi z volūtatē
 q̄ bruti aīalia : cum tñ dignitas illa
 data sit hoī p̄ ceteris aīalibz q̄ libez ar-
 bitriū h̄z. Discis em̄ temp̄at se ab esca :
 si hamū videt. Et auis a ḡno frumētis
 laqueū videt. Et miser hō timore mortē
 et̄ ne nō vult se temperare ab illicitis vo-
 luptatibz ip̄ius luxurie. ¶ Tertio id̄ qz
 talis incurrit maledictionē omnipotentis
 qui dicūt se non posse continere : cū tamē
 deus nullū impossibile p̄cepit homini.
 Vñde Hiero. Maledictus q̄ d̄r deus
 p̄cepisse impossibile. ¶ Quarto id̄o : qz
 tales sūt blasphemico q̄ imponūt deo
 id̄ qd̄ ei nō cōuenit : z insup̄ qd̄ est cōtra
 eius diuinā reuerentiā. Hoc patz. qz i
 ponūt deo ignorantiam : q̄si nō sciisset
 grauamē oneris z infirmitatem homis
 qui tamē est eterna sapia : z om̄ia nouit.

Item imponit ei iniusticiam eo qd ho-
mini precepit qd implere n̄ possit: qua-
si iniuste in hoc cum hoie egerit. Contra
quod dicit ps. Iustus dñs in om̄ibus
v̄s suis. z sanctus in oib̄ opibus su-
is. Item p hoc imponit ei impietate et
crudelitatem ex eo qd crudeliter egerit in
hoc qd homini onus importabile impo-
suerit. Contra qd dicit ps. N̄ s̄luerit
dñs. Et ip̄e p se dicit in euāgelio Disci-
te a me: quia mitis sum: z humil̄ corde.
Quinto ideo quia talis loquit̄ cōtra
fidē z p̄ritatē qd dicit se nō posse p̄tinēter
viuere. Et s̄m Aug⁹. potest q̄ri d̄ illo. qd
dicit se nō posse cōtinere. vtz̄ intelligat:
q̄ nō pōt cōtinere se suis virib̄ sine dei
auxilio: aut si intelligat: q̄ etiā adiutus
a deo nō possit. Si primo modo: h̄ pla-
num z v̄x est: q̄ sine adiutorio dei nihil
possumus. Vñ christus dicit in euāge-
lio. vt̄ habetur Joannis. xv. Sine me
nihil potestis facere. Non dixit paz̄ fa-
cere: s̄ nihil omnino. Vñ etiā Apl̄s. ij.
Lor. iij. Nō sum⁹ sufficiētes cogitāe ali-
quid a nobis quasi ex nobis. Vñ etiā
Aug⁹. Dñs sine te nihil sūt om̄s conat⁹
nostri. Vñ etiā Sapie. viij. Scui q̄
alif n̄ possuz eē p̄tinēs nisi de⁹ dei: Sed
tū de⁹ semp̄ parat⁹ est dare gr̄az z adiu-
uare hominē in his q̄ sunt ad salutē si so-
lumnō homo esset parat⁹ recipere gra-
tiam z adiuuamē diuinuz. Si secundo
modo. tunc manifestissime falsuz est: qz
etiā sapit heresim: q̄ quis audēt dicere
q̄ etiā cū adiutorio dei nō possit p̄tinen-
ter viuere. Qz talis loquit̄ cōtra p̄mum
articulū fidei vbi dicimus. Credo i deū
pa. om. Et potest queri a tali: an possit
aliquāto tpe p̄tinere: q̄ si dixerit se p̄ mē
sem̄ vel vltra posse. Verbi gratia: vt̄ i q̄
dragesima in qua etiā q̄nq̄ pessimi ho-
mines abstinent: tūc ostēdēdū ē ei q̄ spe-
rare debet. q̄ potius sequenti mēse con-
tineat q̄ in isto: cū deus paratior est ad
adiuandū eū postq̄ p̄ mensem amore
eius cōtinuit q̄ ante: si tūc ex corde ei⁹

auxiliū instanter petierit. Item queri-
mus a tali quis cogit eū: vtrū a diabo-
lo cogatur: vela muliere: vel a carne: nō
a diabolo. Vnde Greg⁹. Debilis ē ho-
stis qui in neminē vincit: nisi volentem:
Ita est debilitatus z om̄i potestate sua
priuatus p̄ passionem z mortem christi.
Vñ Aug⁹. sup ps. Diabolus plerūq̄
vult nocere: z nō pōt: qz potestas ei⁹ est
sub potestate dei. Nā si tūc possit nocere
diabolus q̄ntū veller: aliq̄s iustoz non
remaneret. Idem in s̄moue Nō em̄ dia-
bolus cogēdo vel suadēdo nocet: nec ex-
torquet a nob̄ cōsensum: s̄ petit Dat qd
dem ille cōsiliū: sed deo auxiliāte nostrū
ē vl̄ eligere vl̄ repudiare qd suggesterit
vñ etiā Chryso. sup math. Diabol⁹ ei
suggerē potest: cogere te nō potest. Itē
non cogit a muliere. qz masculus natu-
ralit̄ fortior ē q̄ mlier. Item nō a carne
qz deus dedit dominū homini sup car-
nem suam. Vñ Gen. 3. dixit ad mlierē
q̄ tenet figuraz carnis. Sub viri p̄tate
eris: z ip̄e dñabit tui. Qz ar̄ habeat do-
minū qd sup carnē suā q̄ bñ possit abste-
nere a fornicatōne si veller: hoc patet: qz
si tal̄ haberet tātā volūtātē p̄tinēdi q̄n-
tā h̄z vinū suū in vase suo custodiendi: s̄
facili cōtineret. Et si cum tātā diligētia
obstrueret sensus corporis cū sentit se per
occasionē temptari carnalit̄. cū q̄nta di-
ligentia obstruit forā mēyalsis repleti vt̄
no cū sentit vinū exire. vel stillare ex illo.
Itē patet ex hoc qz si cū incōtinētia de-
beret p̄dere omnia bona sua t̄paliā: vt̄ si
sciret se amissurū pedemynū vel manus
vel ambos oculos. vel si sciret p̄para-
tum igneū lectū in quo deberet cremari
sicut beatus laurentius i craticula: om-
nino abstineret: z nūq̄ vsq̄ ad mortē ali-
quē actū luxurie scient̄ z volūtariē facēt.

Remedia luxurie cōmunia. Q̄
Equit̄ de remedijs cōmunib⁹
contra omnem luxuriā. z sunt
tria qd sic p̄bat. Cū luxuria sic
ignis necessario erit triplex remediū con-